BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

Ion PILLAT

Limpezimi

LITERA

biblioteca școlarului

Ion
PILLAT

LIMPEZIMI

versuri

INTERNAȚIONAL
BUCUREȘTI — CHIȘINĂU

CUPRINS

ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ

AMĂGIRI

GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI

PE ARGEŞ ÎN SUS

SATUL MEU

BISERICĂ DE ALTĂDATĂ

LIMPEZIMI

CAIETUL VERDE

ŢĂRM PIERDUT

SCUTUL MINERVEI

BALCIC

POEME ÎNTR-UN VERS

VERSURI REGĂSITE

UMBRA TIMPULUI

ÎMPLINIRE

CUMPĂNA DREAPTĂ

CZU 859.0-1
P 65

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

Textele din această antologie au fost reproduse după volumele:
Ion Pillat. *Poezii*, colecţia BPT, 2 vol., antologie de Dinu Pillat, Editura pentru literatură, Bucureşti, 1967;
Ion Pillat. *Opere*, 3 vol., ediţie îngrijită de Cornelia Pillat, Editura Eminescu, Bucureşti, 1985.
În carte a fost păstrată, parţial, ortografia autorului.

Coperta: *Isai Cârmu*

ISBN 9975-904-93-9

TABEL CRONOLOGIC

1891 La 31 martie, în casa închiriată pe atunci de părinţii săi în Bucureşti, str. Dorobanţi nr. 6, se naşte Ion Pillat. Pilăteştii, de veche obârşie răzeşească, cu vatra satului de baştină la Drăceni, pe malul Prutului, în judeţul Fălciu, numără în decursul timpului mai multe generaţii de boieri de ţară, găsindu-se pomeniţi ca atare în *Descriptio Moldaviae* de Dimitrie Cantemir. Tatăl, Ion N. Pillat, a dus o existenţă de rentier, ca moşier şi parlamentar. Mama, Maria, născută Brătianu, a fost a doua fiică, în ordinea vârstei, a lui Ion C. Brătianu.

1901 Ia examenul de absolvire a claselor elementare, la şcoala primară nr. l din Piteşti, ca elev pregătit în particular.

1905 Sfârşeşte ultima clasă a cursului inferior de liceu la colegiul "Sf. Sava" din Bucureşti, după ce făcuse primele trei clase ca elev particular. Mama îl ia împreună cu ceilalţi doi copii mai mici (sora: Pia şi fratele: Niculae) la Paris, pentru ca să îşi desăvârşească acolo studiile. Băiatul urmează ca elev extern la liceul "Henry IV". Cu prilejul unei excursii, vizitând catedrala din Chartres, are revelaţia artei gotice, moment de emoţie semnificativă, căruia i se datoreşte compunerea primei poezii (*În catedrală*).

1909 Ia bacalaureatul. Profesorul de compoziţie franceză, plăcut impresionat de teza candidatului Ion Pillat, se interesează de planurile de viitor ale acestuia, rămânând surprins la auzul răspunsului: "Geologia".

Întrerupe un an şederea la Paris, pentru a presta în ţară serviciul militar, la Regimentul 2 artilerie grea.

191O Reîntors la Paris, se înscrie ca student la Sorbona, unde are să urmeze în principal Istoria şi Geografia, făcând paralel şi Dreptul.

1911 Revenind pentru vacanţă în ţară, îndrăzneşte a arăta câteva din poeziile sale lui Titu Maiorescu, care i le publică apoi în *Convorbiri literare*.

1912 În vacanţă, din nou la Bucureşti, cunoaşte prin Horia Furtună pe Alexandru Macedonski, al cărui cenaclu îl va frecventa mai târziu cu asiduitate, devenind unul din discipolii favoriţi ai maestrului. Într-un elan de entuziasm pentru poetul nerecunoscut încă aproape de nimeni la epoca de atunci, editează volumul acestuia *Flori sacre*.

1913 Obţine licenţa în Litere la Paris. Reîntors pentru un scurt răstimp în ţară, ia parte ca sublocotenent la campania din Bulgaria.

1914 Obţine licenţa în Drept la Paris.

Revenind definitiv în Bucureşti, îşi publică volumul de versuri *Eternităţi de-o clipă*.

1915 La 6 septembrie, în casa bătrânească de la via de la Florica, are loc căsătoria cu Maria Procopie-Dumitrescu, care îşi făcuse debutul de pictor, sub pseudonimul Brateş, cu nişte "flori" trimise la o expoziţie a "Tinerimii artistice", cu încurajarea maestrului Steriade.

1916 Are revelaţia lui G.Bacovia, căruia îi editează volumul *Plumb*.

Preia conducerea efectivă a revistei *Flacăra*, împreună cu Adrian Maniu şi Horia Furtună.

1917 Publică volumul de versuri *Amăgiri*. Este repartizat, pe toată durata războiului, ca ofiţer de legătură pe lângă misiunea militară franceză.

1919 Participă la Conferinţa de pace de la Paris, în calitate de secretar al lui Al.Vaida-Voievod, preşedintele delegaţiei ardelene. În chiar ziua iscălirii tratatului de la Versailles îşi publică la Paris, într-o restrânsă ediţie de lux, volumul de versuri *Grădina între ziduri*.

1921 Face să apară volumul *Poezia toamnei*, o antologie din versurile poeţilor români care au cântat toamna.

1922 Scoate împreună cu T. Arghezi revista *Cugetul românesc*.

1923 Publică volumul de versuri *Pe Argeş în sus*.

1925 I se reprezintă în premieră, la Teatrul Naţional din Bucureşti, dramatizarea *Dinu Păturică* (după romanul lui N. Filimon), făcută în colaborare cu Adrian Maniu.

Scoate, împreună cu Perpessicius, *Antologia poeţilor de azi*. Publică volumul de versuri *Satul meu*.

1926 I se reprezintă în premieră, la Teatrul Naţional din Bucureşti, dramatizarea basmului *Tinereţe fără bătrâneţe*, făcută tot în colaborare cu Adrian Maniu.

Publică volumul de versuri Biserică de altădată.

1927 Face prima sa călătorie în Grecia.

Dă un volum de traduceri, *Poezii alese din Francis Jammes*, în colaborare cu N. I. Herescu.

1928 Publică volumul de versuri *Limpezimi*.

1929 Călătoreşte în Spania.

1931 Face o călătorie în Italia.

1932 Scoate în volum traducerea poemului *Anabasis* de St. J. Perse.

Călătoreşte pentru a doua oară în Grecia.

Publică volumul de versuri *Caietul verde*.

1933 Publică volumul de versuri *Scutul Minervei*.

1935 Descoperă Balcicul, unde cumpără un teren, pe care îşi construieşte o vilă.

Publică volumul *Poeme într-un vers*.

1936 Este ales membru corespondent al Academiei Române.

Ia premiul naţional pentru literatură, o dată cu Gib I. Mihăescu, laureat postum.

Îşi strânge în volumul *Portrete lirice* o parte din conferinţele cu privire la diferite momente semnificative din istoria liricei universale moderne.

1937 Întreprinde o a treia călătorie în Grecia, care are să fie cea mai extinsă şi totodată cea mai revelatoare pentru el. Publică volumul *Ţărm pierdut*. Dă volumul de traduceri *Poezii din Baudelaire.*

1939 Se reprezintă la Teatrul Naţional din Bucureşti, în traducerea sa, misterul dramatic al lui Paul Claudel: *Îngerul a vestit pe Maria.*

1940 Publică volumul de versuri *Umbra timpului.*

1942 Publică volumul de versuri *Împlinire.*

Scoate o antologie de traduceri personale Din poezia germană (Klopstock, Claudius, Hölty, Goethe, Schiller, Hölderlin, Platen, Lenau, Hebbel, Meyer, George, Hofmannsthal, Rilke, Binding, Carossa).

1943 Publică volumul *Tradiţie şi literatură*, care reuneşte un număr de articole şi conferinţe ţinute de el, privind de astă dată numai literatura română şi îndeosebi fenomenul liric.

1944 Îi apare, în ediţie definitivă, întreaga operă lirică originală, cuprinsă între 1906 şi 1941, în trei volume, sub titlul *Poezii.*

1945 În după-masa zilei de 17 aprilie, are o congestie cerebrală în plină stradă. Transportat acasă în stare de inconştienţă, moare la ora 10 seara.

Dinu Pillat

CASA AMINTIRII

1906 — 1910

CASA AMINTIRII

E casa amintirii o casă cu pridvor,
Cu brâne şi chilimuri pe încăperi zidite,
În drumul către dânsa ţin strajă dreaptă plopii,
Şi în pereţi icoane de morţi bătrâni veghează:
Strămoşi din altă vreme de cari, uitând de jocuri,
Copii, ne-apropiarăm privind cu ce sfială
La feţele lor şterse de sfinţi în mănăstiri.

În casa amintirii nu-i astăzi şi nu-i ieri,
Căci orologiul vremii a încetat să bată,
Şi clipa netrăită a îngheţat pe el.
Dar prin iatac adesea te-apucă şi te fură
Miresmele cosite cu florile de fân
Păstrate sub răcoarea pânzetului de in.
Şi, seara, pe divane în linişite-odăi
Tot mai pogoară cântec şi zumzănit de strună
Ca de pe alăuta plăpândelor visări,
Când, în apus de soare şi răsărit de lună,
Simţim zădărnicia întâilor uitări.

Rămân aceleaşi toate, şi somnul fără zbucium
Îl dorm sub coperişul aceluiaşi trecut.
Stafie, trece gândul prin casa mea străveche
Sub raza călăuză a visului tăcut...

Şi închizând în urmă odăile străine,
M-am dus, m-am dus în lume, cu-atâţia morţi în mine.

CUPRINS

ÎNTOARCERE

Prin crăpături de-obloane lumina, pete-pete,
Pătrunde pe podele, pe pat şi pe perete,
Aşa cum altădată încet s-a aşternut
Când odihneam aicea sub albul aşternut.
Iatacul e acelaşi şi-n tihna lui adie,
În bâzâit de muşte, bătrâna melodie,
Şi ornicul rosteşte clipita de demult —
Da, toate sunt aceleaşi: le văd şi le ascult.
Şi zilele pierdute revin. Simt că mă cheamă
Privirea mea uitată din poza prinsă-n ramă,
Cu ochii mei, cu ochii dintâi — şi simt pe piept
Cum giulgiul amintirii se lasă — şi, deştept,
Privesc cum îl atârnă drept coviltir pe toate.
Pe zid mai e hârtia cu flori încondeiate,
Şi puşca ruginită mi-o văd pe un dulap.
I-e frică iar — o clipă — copilului, de-un cap
De cerb cu ochi de sticlă şi coarne rămurate...

Adorm în paza unor descântece curate.

SFÂRŞIT DE TOAMNĂ

Nu mai vorbi, nu râde, nu te gândi, nu plânge,
Nu mai visa zadarnic: e prea târziu acum.
Nu vezi ce toamnă tristă? Cu pete mari de sânge
Se iroseşte frunza pornită-n zbor pe drum.
Prin codrul de cărbune pluteşte-al iernii fum —
Nu mai vorbi, nu râde, nu te gândi, nu plânge.

Cu faţa ei asemeni iubirii ce-a trecut,
Pe tâmpla din Văratic, din vremuri legendare,
O sfântă-i zugrăvită de un necunoscut.
Icoana tăinuită ce farmec straniu are!
Tăcut o şterge veacul, dar tot mai blândă pare
Cu faţa ei asemeni iubirii ce-a trecut.

LANTERNA MAGICĂ

Pe-omătul nepătat de pe cearceaf,
În umbra ce se-ncheagă în odaie,
A tresărit lumina ca un praf
Când şi-a deschis pupila ei bălaie

Lanterna magică, privind pieziş,
C-un singur ochi în frunte, ca-n poveste —
Şi glasuri de copii în luminiş
De râs curat, ţâşniră fără veste.

Acolo unde-a fost doar scrumul şters,
Răsare-o lume veche şi ciudată.
Scufiţei Roşii-i ard obrajii-n mers,
O vezi zorind spre casa de-altădată.

Spre casa albă şi cu nalbă-n prag
În care o aşteaptă blând bunica —
Prin fumul vremii, prin trecutul drag,
Mai stau privind cum piere lin fetica.

Zadarnic cerc zăvorul ferecat
Pe care tot copilul îl descuie…
Prin vremi Scufiţa Roşie a plecat
Şi lupul sur mai stă pe cărăruie.

VISĂRI PAGÂNE

1910-1912

VISAI DE O CETATE

Visai de o cetate pe margine de mări...
Trec peste ea cocorii zburând spre alte ţări.

Pe cer pier nori târându-şi penumbra de pământ...
Fug legănând corăbii catargele în vânt.

Intrai tăcut într-însa, umblai în lung şi-n lat...
Se înălţa doar murmur de ape, depărtat.

Urcai pe scări de piatră în turle până-n nori...
Se auzea doar freamăt de aripi de cocori.

Dormea pe veci cetatea: un straniu mauzoleu...
Şi, cum priveam, simţit-am că mortul eram eu.

DIN RUBAIYATUL LUI YUSSUF

Din orişice iubire dorinţe vechi răsar:
În zori de zi amurgul revine parcă iar.
Paharnice, ne toarnă în primăvara nouă
Străvechiul vin al toamnei ce scânteie-n pahar.

*

Din paltinul în frunză curg picături de lună,
Departe clopoţeii cămilelor răsună,
Miros de iasomie ne vine prins în vânt,
Iar eu visez povestea ce-n ochii tăi se-adună.

Legându-mi, doritoare, colan de braţe moi,
Mă-ntrebi: ”E luna nouă alunecând prin foi?”
— Iubito, nu e luna, ci chipul tău îmi creşte
Pe ceruri, în oglinda răsfrântă peste noi.

*

Miros de fân cosit curând în plete negre are,
Chiar trandafirii la Şiraz ca buzele-i nu sunt.
Poţi călări un an întreg din Ispahan la mare
Şi parcă tot în ochii ei luceafărul răsare.

*

Cu caravana mâine plecând din nou prin lume,
Nisipul şi pustiul pe drum or sa mă-ndrume,
Dar azi ce-mi pasă mie, strângându-te, de-aud
Cum muezinul Morţii mă cheamă lung pe nume.

DIN SAMISEN

Munte Fuji, munte Fuji,
Peste tine zboară norii —
Berze albe, berze negre,
Cu aripile întinse.

Mi se cerne lin iubirea
Pe cărări la Kumamoto.
La Kitzumo rânduri-rânduri,
Vântu-mi ninge tot trecutul.

— Samisen cu două coarde,
Tremurând te-ating şi tremuri:
Strună veche, suflet tânăr,
Laolaltă ni se frâng.

CENTAURII

I
VIS ŞI CENTAURI

Am văzut în vis întinderi adumbrite de castani,
Ziduri vechi de piatră-n pietre dărâmate ani cu ani,
Iederă de ele prinsă şi de-a lungul lor de strajă
Brazi înalţi.
        Pe iarba deasă stam culcat atins de vrajă,
Ascultând povestea apei săltăreţe de pe prund.
Tu, tăcută, de grumazu-mi aduceai un braţ rotund.
”De-un trecut ce nu-i al nostru îţi aduci aminte oare?”
Te-ntrebai — şi plete, plete ca un râu stropit cu soare,
Am simţit pe-obraz, pe frunte părul tău adus de vânt...
Şi spre seară când pe pajişti e o pace de mormânt,
Urmărind poteca strâmtă ce se pierde prin livadă,
Cerbi în cârd veniţi din codri s-au oprit miraţi si vadă
Sub salcâmul nins de floare doi străini în ţara lor,
Şi când luna de pe dealuri, ca un arc de vânător,
S-a-ndoit pe cer, şi ceaţa se lăsă prin crâng fâşii —
Se ivi ieşind din umbră şi din vremile pustii,
Alb, mai alb ca spuma mării, cu copitele de aur,
Izvorând din întuneric, rând pe rând, câte-un centaur!

II
CENTAURUL

Trei zile-n nemişcare privise stana. Gândul
Nu cuprinsese forma ce pribegea prin haos.
A patra zi deodată simţi că un centaur

Încătuşat în piatră îl aştepta să vie.
Trei zile visătorul îşi făuri visarea:
Când mângâia cu mâna, când, crud, lovea cu dalta,
Şi tresărea lung piatra atinsă cum tresare
Femeia ce ascunde în sânu-i viitorul.
A şaptea zi prin dafini amurgu-ncet se stinse,
Gemea în umbră visul cu marmură robit,
Şi, falnic, semizeul, mai alb ca spuma mării,
De noapte se desprinse când lună fu-n văzduhuri.

Cutează Creatorul să-nfrunte-a lui făptură
Şi, muritor, măsoară o clipă nemurirea.
Dar iată că se mişcă centaurul, grăieşte:
— ”De ce din somnul pietrei m-ai deşteptat, stăpâne?
De ce mi-e strâmtă haina-ţi, de ce mă strânge lutul?
Sunt zeu şi sunt fiinţă deodată. O! durere
De-a şti ce-i nemurirea de mă pătrunde moartea,
De-a şti că nu-i iubire când îmi trăiesc dorinţa.
Ce nu putură zeii sa facă, ai făcut-o:
Îngemănarea stranie. Fii blestemat, părinte,
De cel dintâi centaur!” Dar glasul i se frânse,
Şi, nechezând sălbatic, porni în larg de lume.

III
BLESTEMUL

Scandat pe drumul vremii copita lui răsună,
Umplură tot pământul fugarii semizei…
Dar noaptea câteodată, în nopţile cu lună,
Când fiecare rază e ploaie de scântei,

Îndrăgostiţi poeţii, atunci când îi adună
Iubirea sau norocul prin codri vechi de tei,

Zăriră, spun cu groază, în goana ei nebună
Năvala de centauri strângând la piept femei.

Şi blestemul de veacuri pe neamul lor apasă,
Căci zeul, ce tresare în trup de armăsar,
De-a pururea dori-va femeea ca mireasă.

Deşi n-avem potcoava răsunătoare de-aur,
Gonim, o, Zevs, prin lume frumosul în zadar:
În pieptul meu se zbate năprasnic un centaur!

IV
RENAŞTERE

În zgomot de potcoavă şi freamăt de stejar,
Centaurii din noapte se nasc în herghelii.
Mă înfrăţesc cu ele cărărilor pustii:
Prin ramuri îndoite luceferii transpar,
Iar sunetul copitei pe frunze argintii
Răzbate cu putere, înăbuşit şi rar.

Nebuni de nemurire gonim prin codrul sfânt,
Pribegi prin ţări de umbră şi goluri de lumină.
Pe valuri de verdeaţă se-nalţă luna plină;
Văpaia ei urmează sălbaticul avânt.
Deodată mă simt slobod. Gândirea mea străină
O leapăd, mă cutremur ca un copac în vânt.

Pricep tot ce nechează iubitul meu popor.
Mărire ţie, Zeus, al veşniciei faur!
Azi unul sunt, de-un sânge, cu aprigul centaur
Colind pădurea largă cu el rătăcitor —

CUPRINS

Iar noaptea, pe sub bolta de stele şi de laur,
Pornim fără mişcare cu râul mişcător.

V
FUGĂ DE CENTAURI

Coboară povârnişul, cu coamele în vânt,
Centaurii. Văzduhul prin văi prelung răsună
De zgomotul copitei lovite de pământ.

Dar neamul, izgonitul, în herghelii s-adună —
Îşi potoleşte goana pe ţărmul nalt şi frânt,
Privind la valul mării rostogolit pe dună.

Poseidon doar mai este pe mări nemuritor,
Din nai de mult nu cântă satirul pe câmpie
Şi nimfa n-o mai afli în ape de izvor.

Se risipiră zeii. Dar groaznic azi învie
În cele două piepturi al morţii crud fior,
Şi spaima-i biciuieşte prin liniştea pustie.

Pe stânca goală vine un tropot neînfrânt,
Cu umbra se întinde şi-l creşte înserarea...
Nebuni îşi încordează puternicul avânt

Centaurii. — Se-nalţă, ieşind din lună-n zarea
Apusului, vestindu-l şi veşnicul mormânt,
Un armăsar, întâiul, tăindu-le cărarea.

VI
CEL DIN URMĂ CENTAUR

Visasem cel din urmă centaur că eram...
Dormea sub lutul vremii pierdute hippogeea,
Şi, seara, când în treacăt umbream în mers aleea,
Potcoava mea de aur îmi scăpăra scânteea
Pe care,-n drumul nopţii, sonor o cadenţam.

Cutreieram zadarnic pădurile de brad,
În van cătam poporul stăpân ieri pe câmpie:
Fugeau orbiţi de spaimă cârlanii-n herghelie
Când mă iveam din umbră pe-ntinderea pustie
Sau când, purtat de sete, mă coboram la vad.

Sirena cea din urmă visasem că erai...
Îmi nechezam dorinţa pe ţărmul nalt al mării,
Nebun zdrobeam copita de pietrele cărării
Privind prin valuri roşii în sângele-nserării
Lui Okeanos pradă cum trupul tot ţi-l dai.

VII
RUGĂ PĂGÂNĂ

Îndură-te, părinte, şi dă-ne alt idol!
Frământă iarăşi lutul şi fă-te iarăşi faur!
Din nou pe noi domnească încununat cu laur
Prin codri fără margini sălbaticul centaur
Şi mândrul neam colinde planeta pân' la Pol.

Iar dacă semizeul din ţarină nu-nvie
Şi herghelii fugare din moarte nu se rup,

CUPRINS

Îmbracă-ne dorinţa, stăpâne, cu alt trup.
Mai bine prăzi de vultur, vânat gonit de lup —
Dar scapă-ne pământul de-a omului urgie.

Tiranul şchiop, copilul maimuţelor, să piară.
Sa vie urşii haită prin rariştea de brad,
Încet să-şi mâne zimbrul cirezile la vad,
Şi, stoluri, pe deasupra gheţarilor ce scad,
Condorii să rotească, ţinând în a lor gheară

Mânjit şi plin de sânge pe cel din urmă om.
Tăcerea să sporească pe şesuri ca o mare,
Cetăţile zidite să se cufunde-n zare,
Şi singur câte-un raget de fiară-n înserare
Să urce ca o rugă spre-al cerurilor dom...

VIII
VEDENIE

Ca ieri izvorul curge în amfora de lut,
Dar azi, pe malul apei, altarele Dianii
Se prăbuşe-n ciorchine de bozii, iar castanii
Podoaba şi-o dezbrăcă pe templul decăzut.

Ca ieri izvorul curge, dar unde mai sunt anii
Când satirul, glumeţul, şi faunul tăcut,
Veneau să-şi cânte-n trestii un dor necunoscut
Şi urmă de copită în crâng lăsau silvanii?

Poteca e pustie şi vremea depărtată
A zeilor din timpul cu visuri legendare —
Dar noaptea cel din urmă centaur, câteodată,

Din codri plini de freamăt ieşind nemuritor,
Cu două piepturi albe sub luciul lunii, pare
Un bust uitat de veacuri pe-un soclu mişcător.

IX
ARTEMIS

Un val de umbră creşte pe şesuri cenuşii.
Sub grindina de tropot se culcă iarba moale.
Din negurile vremii vin negre herghelii
Mânate ca de viscol de-a patimii răscoale.
Spre ceruri se înalţă cu mugete de tauri
Chemarea milenară a marilor centauri.

Îşi clatină tulpina pădurile de fag
Şi-n vânturi îşi resfiră pletoasa frunzătură.
Frontonul îşi sfărâmă înaltul sarcofag:
Artemis dă în lături a veacurilor zgură.
Vibrând, din arc de fildeş porneşte o săgeată
Şi, ca o rază-n umbră, se-nfige-n neagra ceată.

Înfrângerea îşi urlă poporul legendar.
Se macină pământul sub grelele copite,
Şi pe lunara faţă a câmpului de var
Se-mprăştie o goană de umbre prelungite...
Pe când ivit din ramuri ce vântul despreună,
Fosforescent, în noapte, se-ndoaie-un arc de lună.

BARBARUL

E-n mine-o herghelie de armăsari. Sunt unii
Mai albi ca spuma-nvoaltă, zvârlită-n vânt de mare,

Mai albi decât e coama Licornei legendare;
Sunt alţii, fără pată, mai negri ca tăciunii.

Toţi încordaţi aşteaptă şi rânchezând, nebunii,
Bugeacurile vremii să le despic călare.
M-aştern cu ei câmpiei, dar prăbuşit în zare
Mă ridic iar; mai aprig sub nepăsarea lunii

M-arunc stăpân pe altul; mă-ntunec în pustie...
Şi voi urla năprasnic în liniştea târzie,
Când calul cel din urmă va necheza spre stele:

Tovarăşe, cu mine în moarte o să sari,
Tu, cel mai fără margini al sufletelor mele!
— E-n mine-o herghelie de falnici armăsari.

UNOR MORI DE VÂNT

O, straşini cu-aripi negre pe discul alb al lumii,
Care-şi aduc aminte, aşa bătrâne sunt,
De Don Quihote-n luptă cu morile de vânt
Zărite pe-nnoptate pe drumul Pampelunii!

Sub şiţa învechită îşi întocmesc lăstunii
În primăvară cuiburi de paie şi pământ,
Şi fiecare toamnă vă sapă un mormânt
În stâncă, pe ţărână, sau prin nisipul dunii.

Deşi vă paşte moartea cumplită an de an,
Tot mai păstraţi trufie de nobil castilian;
Subţire, braţul vostru înalţă parcă-o spadă...

Şi cum staţi nemişcate — pricep: pândiţi grămadă
Sa vie-n licărire de zale ce răsun’
Hidalgo de la Mancha şi visul lui nebun.

ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ

1912-1914

Culege înţeleptul pe drumu-i orice floare,
Şi floarea-n vântul serii se scutură-n risipă,
Dar el zâmbind le lasă ca fluturii să zboare...
Căci, trecător, visează eternităţi de-o clipă.

OCEAN POLAR

Noapte albă. Stalagmite nepătate de ninsoare
Vin gheţarii cete-ncete pribegind din Polul Nord.
Nu-i fior prin valuri clare şi în zare nu-i fiord,
Doar pe ape, limpezite cataracte selenare.

Şi pe unde, unde stele de argint mărite-apar,
Firmamentul în oglindă îşi restrânge-n cerc ovalul.
Calea Robilor lactee ninge cu lumină valul,
Legănată de legende, promoroacă pe cleştar.

Noapte albă. Gheaţă naltă iconită ca o friză
De zăpadă împietrită cu sclipire de oţel,
Îşi arată amăgirea unor aripi fără ţel.
Fulgerare boreală, enigmatica banchiză.

CUPRINS

NICI UN CATARG

Nici un catarg.
Valuri se sparg
Pe dună.
Pe-al mării larg
Nici un catarg.

Pe-al zării gol
Pescarii-n stol
Răsară.
Să dea ocol
Pe-al zării gol.

Ţipând mereu,
Cu zborul greu
Să piară...
Prin somnul meu
Ţipând mereu.

Să văd în vis
Pe cer deschis
Prin gene
— Tainic trimis —
Să văd în vis

Steaua Hesper
Urcând pe cer
Alene.
Pe-adâncul cer
Steaua Hesper.

ECOURI MARINE

I
CORUL LOPĂTARILOR

Luceferi ard pe mare şi nu mai sunt sirene!

Zadarnic noaptea toată veghea-vom pe carene,
Cu trupul lor de spumă şi coadă de delfin,
Prin valuri legănate să le vedem cum vin.
Nebuni, în van cerca-vom să desluşim chemarea
Tritonilor ce suflă în scoici marine. — Marea
Mugind ne va răspunde că zeii ei sunt morţi...

Dar tu, ce-n al tău suflet trecutul tot îl porţi,
O, călător de-o clipă pe apa călătoare,
Ridică-ţi fruntea tristă! Pe coarda sunătoare
A lirei, ce aşteaptă vibrând, loveşte rar.
Atunci sub nimbul lunii şi farmecul stelar,
Purtând în păru-i alge şi albe flori marine,
Sirena va renaşte din valuri pentru tine.

II
O VOCE PE PRORA TRIREMEI

Din lira pentacordă cu strunele de-aramă
Eu voi cânta la noapte sub cer fosforescent
În murmur de talazuri şi în bătăi de ramă,
Pe când trirema spuma în urma ei destramă
Şi sparge valul neted vâslind spre Occident.

Din lira pentacordă chema-voi să revie
Poporul ce trăieşte în fund stâncos de mări…
Tritonii să-şi urmeze uitata pribegie
Suflând prin scoici sonore prelung melancolie
În suflete deprinse cu vechile visări.

Apoi voi bate struna mai tare, tot mai tare,
Poseidon iar să-şi mâne fugarii lui marini,
Necheze sub copite de-acum întreaga mare,
Şi armăsarii umezi în herghelii barbare
Să treacă albi de spume ca turme de delfini.

Şi voi atinge dulce cu dreapta coarda lirii
Căci poate din talazuri târziu se va ivi
Sirena, întruparea eternă a iubirii…
Şi ca să nu mai piară în umbra amintirii
O, lopătari — pe proră eu lira voi lovi!

III
GLASUL SIRENEI

Când sub luciul lunei apa e mai albă ca zăpada
Urmărim corăbii grele sau triremele subţiri
Nopţi întregi… şi marinarii ne cred poate năluciri,
Lopătarii fără suflet din Sidon sau din Hellada.

Nu aud cântarea noastră dureroasă cum învie,
Nu văd trupul nostru fraged mângâiat din val în val,
Pentru dânşii el e spumă sau spinare de narval,
Căci nu ştie azi vâslaşul marea toată că e vie.

Dar tu care stai pe proră, pe trirema triumfală,
Tu, ce cânţi şi chemi trecutul peste vremuri domnitor
Glasul tău prin zări se-afundă ca un bucium sunător
Din ecouri în ecouri sub tăcerea siderală.

Şi sirena ce ascunde o femeie şi o zeie
Într-un trup cum nu e altul nici în cer, nici pe pământ,
Goală va ieşi din valuri, din al mării larg vestmânt
Ca femeia de frumoasă şi eternă ca o zeie.

IV
SCOICILE TRITONILOR ÎN DEPĂRTARE

Prin care unde
Înoţi, sirenă?
Răspunde: unde,
Sub ce carenă?

Din scoica mării
Dorinţa vie,
Pustiul zării
În van învie!

Din stâncă-n stâncă
Lovindu-şi plânsul,
Răsună încă
Pierind cu dânsul…

Îşi strigă marea
Pierduta fată;
N-auzi chemarea
Înfricoşată?

Răspunde: unde,
Sub ce carenă,
Prin care unde
Înoţi, sirenă?

V
GLASUL SIRENEI DIN NOU

Mă strigă valul mării şi dorul tău mă leagă:
Am sânul de femeie şi trupul de delfin.
Trirema-naintează şi ape noi dezleagă,
Iar cornul lunii palid se-apleacă în declin.

Mă strigă valul mării şi Echo trist răspunde,
Şi scoicile sonore din zări în zări se frâng…
Aruncă-ţi iar, străine, cântarea ta pe unde,
Sa nu aud talazul şi apele ce plâng.

Mai cântă, ca sirena sa fie iar femeie!
Căci iată se înalţă cu murmur milenar
Lung marea să-şi recheme puternic a ei zeie…
O, tu, ce stai pe proră, ridică glasul iar!

VI
VOCEA DE PE PRORĂ

Am auzit cântarea sirenelor pe mare…

Trecut-au nopţi şi zile de-atunci, şi-acum dispare
Iar soarele… şi struna din urmă mi s-a frânt.
Sirena nu mai cântă şi singur stau pe proră
Şi mâine ca şi astăzi aceeaşi auroră,
Dar marea va fi goală, şi moartă, şi pustie.
Zadarnic aştepta-voi sirenele să vie
— Mai trist de-a le cunoaşte, de-a le dori mai trist —
Când steaua dimineţii pe valul de-ametist
Aprinde opalină lumina ce scânteie.
O, lopătar, o, frate, prin visu-ţi ce femeie,

Mireasă sau nevastă torcând fuior de lână,
Aşteaptă pe pribeagul plecat de la cămin?
Pe când cu lira spartă şi inima păgână
Tot mai ascult chemarea ecoului marin.

VII
MURMUR CRESCÂND DE VALURI

Trirema se şterge prin asfinţit,
Cu dânsa suspine deşarte...
Ecouri fugare au amuţit,
Departe se-aud... mai departe.

Trec plângeri de oameni pe apele mari
Cu valul spumos şi cu vântul.
Nimic nu rămâne din patime mari
Şi piere pe mare cuvântul.

E-al nostru acuma întinsul stelar,
A noastră e noaptea pustie!
Din frânte talazuri un muget barbar
Se-nalţă, descreşte, învie.

A noastră-i sirena cu păr de argint
Ce-noată în rază de lună!
Uitate acuma sunt doruri ce mint!...
Ea simte iubirea străbună

A mării; iar valul o fură, o ia,
O strânge — sa-i fie stăpână!
Alunecă albă pe cerul de nea
Spre ziuă Diana păgână.

JARDIN DU LUXEMBOURG

Plutea aromitoare suflarea primăverii
Prin frunzătura-naltă din vechiul Luxemburg;
Era în clipa-n care nu ştii sub vraja serii
De vine aurora din nou, sau de-i amurg...

Zburară porumbieii din paltini. În surdină
Şoptea tânguitoare Fântâna Medicis. —
În cea mai minunată şi clasică grădină
Ce-a înflorit vreodată sub cerul larg deschis,

Când zgomotul cetăţii, vuind prelung, ca marea
Ce-şi urcă-n echinoxuri puternicul talaz,
Rostogolit departe pieri cu depărtarea,
Se strecură prin ramuri un liniştit obraz...

Ne-nvăluia Selene cu farmecul zăpezii.
De ce, pe când o lună de gheaţă ne privea,
Te-am revăzut ca-n clipa iernatică a străzii
Mai aibă ca o nalbă prin fluturii de nea?

Şi cum treceam alături de recile regine,
De ce simţii în suflet al patimei kobold,
În ceasul îndoielnic când nu ştii de revine
Iubirea ca o moarte, sau ca un viu imbold?...

AMĂGIRI
1914-1916

PE CLAIE

Întinşi pe floarea fânului, pe claie
Visăm în miezul nopţilor de vară...

Prin ramuri răsturnate vântul trece
Cu glas de val rostogolit departe...
Sub noi e cerul limpede, ca marea
Zărită pe-nnoptate printre ramuri,
Cu stelele, fanaluri de corăbii,
Aprinse-n port de mâna înserării.
Spre alt liman pluteşte fiecare:
Din mersul ei urzind eternă lege,
Şi dintr-un glob de lacrimi şi de tină,
Creând pe cer deplina frumuseţe.
Ce-mi pasă dacă-n ele tragedia
Pământului, tăcut se desfăşoară.
De stele sus, ce-mi pasă — când e steaua
În ochii tăi şi pe tării lumină.

PESCARUL

Sub stele, ce străbat cleştarul nopţii
Şi-nvie luciul apei, iazul este
Un cer visat de sălcii credincioase,
Îngenuncheate pentru rugăciune.
O lotcă se desprinde-ncet. Lopata
Ei cade cadenţând singurătatea.

— Pescare, ce îndrumi din vâslă luntrea
Pe-un iaz cu stele sau pe-un cer cu nuferi

CUPRINS

Şi stai încovoiat ca sub o cruce,
Ridică-te-n picioare! Fii profetul
Semeţ, ce-azvârle tuturor cuvântul
Şi pescuieşte-n suflete vecia.
Năvodul tău desface-l — îl aruncă!

Ai prins luceafărul din cer! Scânteie
Cu solzi de-argint, tremurător în plasă.
Şi stea cu stea în juru-i, înstelarea:
În bură şi-n ninsoare de lumină,
În picături de ploaie sclipitoare,
În grindină tăcută de luceferi,
Prin plasa ta, pescare, se adună.
Revine lotca-n ţărm. În zori lopata
Ei cade întristând singurătatea.

E zi. Pe iaz s-a resfirat cununa
De nuferi albi, bătută-n stele de-aur...
La mal un om îşi trage plasa goală,
Şi stă încovoiat ca pentru rugă.

TREI CĂLĂRI

Când pe turlele cetăţii medievale
Flori de umbră, liniştite, s-au lăsat,
Sună tropot şi răsună-n vale
Ca un cântec bătrânesc şi măsurat.

Trec sub porţile boltite din cetate,
Pe-un cal negru, pe-un cal alb şi pe-un cal murg,
Trei călări cu suflete ciudate
Şi cu umbrele lungite de amurg.

Au pornit cu noaptea largă înainte:
Cântă unul ca şi soarele în zori,
Altul ca-nserarea pe morminte
Părăsite de iubire şi de flori.

Dar al treilea cuvinte de lumină
Şi de umbră nu rosteşte, ci, tăcut,
Îşi ascultă inima lui plină
De nădejdea şi durerea din trecut.

CLOPOT

Ne va lăsa iubirea mea, iubirea ta...
O, clopot trist, profetizând cu glas de Christ.

Mă doare-un gând: nu pe-al meu rug va fi plăpând
Al tău trup sfânt, pecetluit şi neînfrânt.

Iubita mea, cu anii noi ne vom uita...
Acuma vii, iluzii s-or mai veşteji.

Domol, ce val sentimental te va juca,
Când prin uitări şi înnoptări voi ancora?...

THULE

Prin cleştarul apei limpezi, când amurgul o desfide,
Cresc din adâncimea umbrei turle nalte de mărgean.
Un oraş-nălucă doarme ancorat în ocean
Pe limanul madreporic al apusei Atlantide.

CUPRINS

Sub eflorescenţa algei cu mişcare de reptil,
Reapare amăgirea unui Thule singuratic:
Thule, unde visul nordic adumbrise visul atic,
Când Tristan visa alături de Endimion copil.

Ce pescuitor de doruri scufundate şi de scule,
Renăscut din spuma mării printre jocuri de delfin,
Suflete, îţi va aduce din vânatul lui marin,
Irizată de talazuri, cupa regelui din Thule?...

NAUFRAGIATUL

Drumul lui trezind spirale în repaosul profund,
Cobora cu ochi de sticlă, alb ca varul, prin pereţii
De calcare unde,-n umbră, alipiţi de veci, bureţii
Îşi mişcau pădurea vie pe abise fără fund.

Se-afunda încet, cu calmul putrezitelor carene,
Care-şi duc în voie marfă, căpitani şi mateloţi,
Pribegind în oceane, fără cârme şi piloţi...
Cobora lipsit de braţul aşteptatelor sirene.

Şi pe când treceau deasupra, sus, în goana unui port
— Ca un zbor uşor de umbre peste câmpuri elizee —
Caravelele-mpânzite în suflări de alizee...
Se-afunda prin întuneric nepăsarea unui mort.

CIOCÂRLIA

Palpită lămpi, spre ziuă stingându-se. La geam
Priveşti nemărginirea oraşului, din care

Ce ieri se naşte astăzi în uruit de care...
Oraşul unde-n vremuri alăturea plângeam

În gama monotonă de fabrici şi de uliţi,
Ce zilnic răspândeşte şi iar absoarbe-n ea
Aceeaşi omenească silinţă ce nu vrea
Să frângă pentru vise biruitoare suliţi.

Afară străduinţa noroadelor se-mbată
Lovind pe nicovală metalul dur şi clar —
Şi pulsul surd al muncii începe iar să bată
În piepturi şi-n motoare: nostalgic, ritmic, rar.

Dar sus, sus prin spirale de fum, spre răsărit
Se-nalţă-un zbor şi suie pe scări de armonie.
Cetatea-n trepidare de fier n-a bănuit
Că, slobod, sparge cerul un viers de ciocârlie.

Când singur, pururi singur, te-ncerci în zori de zile
Să prinzi scântei de versuri cu griji de alchimist:
Presari cenuşă numai, pe înnegrite file...
O, aripi spre lumină! O, lut masiv şi trist!

CUPRINS

RODUL MĂRII

Mi-ai cerut, privind talazul nebrăzdat de nici o navă,
Unde-şi moaie doar aripa zborul unui elcovan,
Să-ţi aduc din fundul mării, ca pescarul năzdrăvan,
O minune să desfete nostalgia ta bolnavă.

Şi prin valuri translucide cu vibraţii de fosfor,
Unde tremură sargasul şi se-nalţă goemonii,
Lângă stelele de mare cu-nflorirea anemonii,
Scufundat-am în adâncuri dorul meu lampadofor.

Cu lumina într-o mână şi într-alta cu tridentul,
Gol, purtând în ochi iubirea şi năvodul între dinţi,
Dar purtat de amăgirea unei veşnice credinţi,
A lăsat să-l năpădească şi să-l tragă-n fund curentul.

Pescui ursine rare, mărgărint cu luci de stea,
Pe nisipuri fabuloase ca grădinile Golcundei,
Când, cu soarele, din zare vine cavalcada undei
Cu penaşuri de lumină şi cu coamele de nea…

Şi culese flori de nufăr — ce pe ţărm erau meduze —
Scoici trandafirii ursite s-aibă farmec feminin,
Când în adumbrirea zilei valul mării e senin
Şi în limpeziri de vise formele devin confuze.

Lumină smaraldul arctic sub gheţarul triumfal,
Duse plasa în azurul însoritelor escale
Şi din apa nemişcată până-n ape tropicale
Toate mările cuprinse le aprinse val cu val.

Răscolind prin oceane irizatele vitrine

Cu crengi roşii de coraliu şi cu alb mărgăritar,
Dorul meu şi-a tras năvodul din talaze pentru tine —
Dar în el găsit-ai numai sarea lacrimei ca dar.

FEREASTRA PE MARE

Fereastra ta deschisă e pe mare,
Visarea mea pe ape se deschide...
Pe mare trec trei păsări mari şi ţipă...
În pene albe poartă fremătarea
Furtunii prin catarge împânzite.
Cu vânt se umflă larga lor aripă.
Te du cu noi! — Nădejdea mea îmi ţipă.
Şi Vis şi Dor îmi strigă-n cor: ”Porneşte!
Întinde-n vânturi pene de zăpadă.
Te du prin ţara norilor de spume.
Înalţă-te spre ultima Pleiadă
Şi cupa ta trupească o sfărâmă
De ţărmul şters al ultimului Thule.
Pluteşte-n larguri singur tu cu zborul,
De dragul lui şi-al vântului din aripi!”

Pe ceruri pier trei umbre mari în noapte...

Iubito, lângă mine stai şi marea
Îţi cântă-ncet, şi tace trist, şi-n şoapte
Se plânge iar, şi tace iar, şi cântă...

Fereastra ta deschisă e pe mare...

PORNIRE

Se-nalţă soarele din mare
        Nebiruit.
Gheţarii se aprind în zare
Şi ard ca flăcări de serbare,
        Spre răsărit.

Înalte valuri se destramă
        Pe ţărm săpat.
        Năieri, luaţi barda ce sfaramă!
Vă puneţi coiful de aramă,
        Înaripat.

Pe bărci cu cai sculptaţi în proră,
        Cabrând în vânt
Noi vom porni prin auroră,
Când marea râde şi e soră
        Cu larg avânt.

În ritmul vâslei mânuite
        De lopătari,
Visa-vom ape nesfârşite
Cu insule necucerite
        De alţi barbari...

PĂRĂSIRE

Lungi stoluri grăbite ţin calea spre Nord;
Trist ele ţipă.
Departe, amurgul azvârle-n fiord
Aur, o clipă.

Pătate de umbră dorm apele verzi,
Moarte pe mare.
Cu ochii nostalgici de-a pururea pierzi
Ţărmul din zare.

De zile lăsat-am valul nomad
Tot să ne ducă —
Azi de zăpada umbrită de brad,
Dor ne apucă,

Şi buciumul nostru şi-aruncă păgân
Glasul pe unde...
Doar ţipăt de păsări, pe noapte stăpân,
Jalnic răspunde.

DIN BRETANIA

Căsuţele cetăţilor bretone,
Cu spate-adus şi şoapte guturale,
Se-nclină-n umbra naltei catedrale.

În zori de zi se împânzeşte marea.
Prin neguri zăbrelite de lumină,
Bat clopote, blajine, în surdină.

Nevestele pescarilor ce pleacă
Nu se bocesc, nu flutură batiste,
Simţind prelung cum se goleşte zarea.

Şi în amurg, purtând copilu-n braţe,
Mai stau pe ţărmul mărilor bretone,
Ca pe vitralii ştersele Madone.

DEPARTE

Departe, undeva, sunt porturi ce aşteaptă…
Pe mări, ca păsări albe corăbii se îndreaptă.

Pe ţărmuri, undeva, se-nalţă palmierii…
Se-naripează pânza în vântul primăverii.

La poluri, undeva, gheţari sunt şi morene…
Ce vise cheamă zborul corsarelor carene?

Ning aur, undeva, pădurile mimozii…
În galbena-nnoptare mai stau visând matrozii.

Prin insuli, undeva, creole au ochi stranii...
Pe punte tot veghează sub lună, căpitanii.

O, ţara, undeva, a basmelor arabe!...
Îmbătrânesc piloţii cătând în astrolabe.

Golcunda, undeva, Formoza, dorm sub stele...
E greu în inimi dorul şi ancorele-s grele.

Răsare, undeva, Ofirul — ce departe...
Sunt morţi conquistadorii, galerele sunt sparte.

GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI

1916-1918

Ştiu bine, cei de-afară văd ziduri cenuşii,
Nebănuind grădina în care m-am închis —
Dar pentru tine singur, ce nu poţi să nu vii,
Copacii mei din suflet spre ceruri i-am trimis.

SOLIA CĂPRIOAREI

...Dar netezind alene al rochiei larg fald,
Domniţa-nlănţuită de vrăji medievale,
Sub desflorirea serii ce-n juru-i se prăvale,
Ascultă căprioara sosită ca herald.

— ”Cuprinde-mă, domniţă, cu braţul mic şi cald,
Şi să pornim... Nuntaşii au poposit în vale.
Viaţa te aşteaptă cu surle şi chimvale,
Şi vreau în ea şi visul, şi ochii să ţi-i scald.”

Domniţa îi răspunde: ”Le spune, dulce crainic:
“Domniţa mulţumeşte străinilor ce-o vor,
Dar simte-n astă seară că visul e mai trainic,

Nedepăşind sfielnic grădina intre ziduri
Cu pajiştea mai moale ca lâna din covor,
Mai verde decât fierea pe smălţuite bliduri.”

BALTA

Coclindu-şi putregaiul şi apele amare,
Zărirăm în arşiţa cumplită, de amiaz
Pe Bărăgan, departe, lucirea unui iaz:
Opală moartă prinsă într-un inel de sare.

Ti-am spus pe ţărmu-i; — ”Balta aceasta mă-nfioară.
Nu tremură pe dânsa nici cer, nici nor, nici zbor,
Şi sub povara sură şi grea de cositor
Oglinda ei nu simte lumina din afară.

Nici salcia pe maluri frunzişul nu şi-l plânge,
Nici nufărul pe apă nu râde alb în stuf.
Pe maluri ning scaieţii zadarnicul lor puf,
Pe apă ca un blestem pustiul se răsfrânge...”

Lumina serii însă se răspândi pe iaz,
Şi se făcu din apa murdară o grădină
În care cresc din fire şi pete de lumină
Zambile, şi lalele, şi roze de Şiraz.

Şi când albastrul nopţii ne-aduse micşunele
Pe pajiştile apei şi lin le-a răsfirat,
Când cerul, pentru clipa de taină, şi-a lăsat
Pe-aleile lichide prundişul alb de stele,

Noi în genunchi căzurăm... Petale cu petale,
Din balta cea mai tristă grădină ai făcut.
O, Doamne, înfloreşte şi bietul nostru lut
Cu raza pogorâtă din darurile tale.

TREI ÎNGERI

Trei îngeri zboară-n asfinţit.
Doi tac şi unul a grăit:

— ”E liniş
tea atât de mare...
Aud cum se deschide-o floare.”

Trei îngeri zboară-n asfinţit.
Doi tac şi unul a şoptit:

— ”E liniştea atât de sfântă...
Aud cum stelele îşi cântă.”

Trei îngeri zboară-n asfinţit.
Toţi tac şi unul s-a gândit:

”Ce zgomote înfricoşate...
Aud o inimă cum bate.”

PĂSĂRI PE MARE

Privirea ta deschisă e pe mare,
Visarea mea pe ape se deschide...

Pe mare trec trei păsări mari şi ţipă.

În pene albe poartă fremătarea
Furtunii prin catarge împânzite.
În vânt se umflă larga lor aripă.

Pe ceruri pier trei umbre mari în noapte.
Privirea ta deschisă e pe mare...

FURNICA

În liniştea de aur a serii, omul ară...
Şi plugul greu, şi boii, şi el par jucării
De lemn pe şahul negru şi verde din câmpii:
Deasupra lor domneşte un cer de primăvară.

În brazda răsturnată, din care germinară
Atâtea azimi albe — dar pentru alţi copii,
Adânc înfige fierul, şi-n gânduri cenuşii
Se-opreşte, frânt în două de truda seculară.

Dar n-a văzut alături, tovarăşă mai mică,
Pe-o iarbă, cum îşi duce necazul o furnică,
Precum nici ea într-ânsul n-a bănuit un zeu.

Şi-acum când noaptea şterge furnică, om şi zare,
Nici unul nu presimte în cer pe Dumnezeu
Ce ară, orb ca dânşii, întinsa înstelare.

OBLONUL

Când pentru mine ceasul de somn bătuse iar,
Când lampa din odaia copilului ieşise,
Lăsându-mă în umbra obloanelor închise,
Ducând cu dânsa ziua cu chip familiar,

Când, singur pe al nopţii necunoscut hotar,
Simţeam — cu ce durere! — că tot mă părăsise
Şi adormeam departe de ce avusem, mi se
Umpleau de lacrimi ochii şi pieptul de amar.

Dar mă trezeam deodată zâmbind în dimineaţă,
Căci, deschizând oblonul, părinţii mei c-un semn
Îmi dăruiau o lume de-azur şi de verdeaţă.

Azi mă gândesc la noaptea coşciugului de lemn,
La tatăl meu din ceruri, la mâna ce-o să vie
Să-mi dea, crăpând mormântul, lumina pe vecie.

PLOPUL

Născut din ţarină spre cer se-avântă
Ca un izvor de ramuri şi de foi...
Şi doru-l mână, norilor, spre voi,
Dar lutul rădăcina-i înmormântă.

Vioară e — şi-n vântul serii cântă.
Ce suflet plânge în buştean greoi?
Ce gând de aur piere prin noroi,
Căzându-i frunza, aripa lui frântă?

Când va suna a morţii grea secure,
Atuncea doar, din lemnul de pădure,
Din flăcări fumul alb o să învie

Plutind senin pe-al cerurilor larg...
Sunt, Doamne, plopul cel legat de glie
Întins spre infinit ca un catarg.

SEARĂ LA MIORCANI

Ieşi din satul alb şi vino să vedem ca de pe plajă
Cum, lăţindu-şi unduirea, urcă unduind pământul,
Largul ocean pacific ce-şi încremeni avântul.
Suflete, priveşte bine şi de-acuma ţine strajă,
Căci coboară înserarea şi ne bate-n faţă vântul.

Ritmic, lanuri nesfârşite mişcând valul lor de spice,
Îl pornesc din capul zării ca să-l frângă-n cap de sat;
Îl izbesc de-un dig de cridă, îndârjit şi îndesat;

Îl resfiră printre case, ce se-ncearcă să-l despice,
Şi-n ogrăzi îmbălărite, străbătând, l-au revărsat.

Ca un far de piatră, turnul, dârz biserica-şi ridică.
Clopotul de seară-i paznic veşnic trist şi veşnic treaz...
O cireadă răzleţită la păşune pe islaz,
Pare-un stol de păsări albe ce se lasă fără frică
În furtuni, pe pieptul verde al înaltului talaz.

De praf alb umflându-şi pânza pe albastrul depărtării
Navighează şarabane: repezi luntri de pescar,
Şi în urmă fuge drumul, ca o pârtie de var
Peste valuri, spre coşare potmolite-n largul ţării,
Ca vapoare părăsite de demult de marinar.

Şi păreaţi în miezul serii, ce conturul vă-necase,
Voi, înalte ierbi cosite, voi, sulfine mici, şi voi,
Flori de câmp neadunate şi culcate în trifoi:
Alge verzi şi anemone palide şi lungi sargase,
Înşirate pe nisipuri de-al refluxului şivoi.

Dar ţărani, cu grebla-n mână, adunară goemonul,
Lâng-o mare de fâneţe, pe un ţărm închipuit.
Şi un clopot, de departe, de vecernii a vuit,
Şi din port în port pluteşte şi se înmulţeşte zvonul,
Şi treptat, din undă-n undă cântecul s-a mântuit.

Se-nnoptează... şi câmpia îşi ascunde oceanul...
Suflete, ce-n scoica nopţii eşti bolnavul mărgărit,
Pentru pământene drumuri orice suflet e oprit,
Dar priveşte cu nesaţiu, de o dată, la limanul
Oceanului ce-acuma transparenţa şi-a mărit.

Fără valuri, fără maluri şi cu luciu de fosfor,
Peste tine îşi bolteşte limpezimea ideală
Marea cea adevărată, nălucită şi reală,
Unde trupul nu mai este pentru visuri necrofor,
Unde inima nu minte, unde dorul nu înşeală.

Linişte desăvârşită... Cu lumina ei verzuie
Pâlpâie în farul umbrei, pe un ţărm divin, o stea
Şi desfăşurându-şi pânza, norul, nemaivrând să stea,
În chip falnic de galeră spre tării încet se suie...
Dar galera se scufundă şi rămâne numai ea.

Suflete, te pregăteşte, vântul serii bate încă...
Ce corăbii ne vor duce, vis şi trup, la Dumnezeu?
Clopotul de seară sună de plecare şi mereu
Faruri noi se-aprind în stele pe un ţărm de crez şi stâncă,
Pe un ţărm la care poate n-o s-ajungi nici tu, nici eu.

CĂLĂTORUL

Ai fost, ne spui, prin insuli cu nume spaniole
Şi ai iubit creola şi verzii papagai,
Şi inima, din mare în mare, ţi-o legai
Când înfloreau catarge cu pânzele: corole.

Ce mi-e călătoria şi-al mărilor amar
Şi insula rodită cu palme şi banane —
Mă vezi pornit de-acuma pe alte oceane
Spre portul unde n-afli nici vas, nici marinar.

Mi-am îmbarcat destinul pe calea cea mai lungă
Spre ţărmul ce nu poartă un nume în atlas.
Corăbiilor tale, mereu gonind, le las
Zadarnica strădanie în nicăieri s-ajungă.

Dar de te joci de-a mingea cu globul — pasu-mi ştie,
EI singur, sa lărgească ogorul strămoşesc,
Şi cumpăna veciei în suflet mi-o găsesc
De-mi ancorează-n zare Carpaţii pe moşie.

CUPRINS

SOLDAŢI DE PLUMB...

Soldaţi de plumb... o, toată copilăria, când
Cu blonde plete, hatmani, desfăşuram grămadă
Eroii fără moarte, uitaţi în câte-o ladă,
Vitejii fără teamă în nemişcatul rând.

Iar noi, copii cu săbii de lemn, porneam la sfadă
Purtând ca steag ştergare în soare fluturând.
Ce trântă, ce bătaie sub duzii din livadă!
Şi după bătălie câţi morţi fugeau râzând...

O, unde ţi-e războiul, nevinovată vreme!
Acuma lupta urlă şi rana ruptă geme
Şi morţii mor aievea iubirilor din ţară.

Ce zeu-copil se-apleacă pe oameni-jucării
Şi seara, răsturnându-i în negrele cutii,
Îngroapă în tranşee păpuşile de ceară?

PE ARGEŞ ÎN SUS

1918-1923

CUPRINS

CTITORII

Acolo unde-n Argeş se varsă Râul Doamnei
Şi murmură pe ape copilăria mea,
Ca Negru-vodă, care descălecând venea,
Mi-am ctitorit viaţa pe dealurile toamnei.

Prin viile de aur ca banii dintr-o salbă
Pe al colinei mele împodobit pieptar,
Închis-am fericirea în strâmtul ei hotar
De nuci bogaţi în umbră, umbrind o casă albă.

Acolo,-n pacea nopţii, pe drumuri de podgorii,
Am mers tăcut alături de carele cu boi,
Când neaua lunii ninge pe sălcii în zăvoi,
Când şopoteşte valea de cântecele morii.

Las altora tot globul terestru ca o minge,
Eu am rămas în paza pridvorului străbun,
Ca să culeg cu ochii livezile de prun
Când alb Negoiul, toamna, de ceruri se atinge.

Şi tot visând la vremea când înfloriră teii,
Pe când îmbracă ţara al iernii alb suman,
Să desluşesc cum piere trecutul, an cu an,
Pe drumuri depărtate sunându-şi clopoţeii.

Să stau, pe când afară se stinge orice şoaptă,
Privind cenuşa caldă din vatra mea, de-acum
Şi să aud deodată, cu-nfiorare, cum
Trosneşte amintirea ca o castană coaptă.

ÎNCHINARE

Privelişte menită să-mi fie o psaltire,
Întâia mea credinţă şi ultimul meu scut,
Moşie aurită de-amurg şi de-amintire,
Deal albăstrit de lună, de dor şi de trecut.

Florică, înflorită în mai ca o mireasă,
Tu, care legi în toamnă un rod de orice ram,
Întinde peste mine un văl de frunză deasă,
Primeşte iar la sânu-ţi copilul ce eram.

Aleea mi-o deschide cu braţele de mamă
Ca să mă culc în casa din deal, la pieptul tău.
Fii pentru mine sfânta icoană ce din ramă
Alină lin feciorul risipitor şi rău.

Am rătăcit pe piatra cetăţilor haine
Şi m-am jucat cu anii cum alţii zvârlă mingi…
Tu, numai, păstrătoare a zilelor mezine,
Mai poţi cu-a lor lumină pierdută să m-atingi.

Fii pentru regăsitul o mânăstire vie
În care amintirea aprinde lumânări
Şi unde, pe o tâmplă de umbră, reînvie
Ochi cunoscuţi, luceferi ieşind din înnoptări…

Nu vezi suind poteca pe dealul din Florica,
Cu ochi de tinereţe şi păr frumos de nea,
Cum trece spre mormântul bunicului, bunica,
Ţinând ca ieri de mână copilăria mea?

CUPRINS

N-auzi, atât de-aproape, dar parcă-n altă ţară,
Şi râsul meu zburdalnic şi glasul ei blajin?
Nu simţi sporind dorinţa şi dulce, şi amară
De-a reveni mai iute la cel dintâi cămin?...

Cu ochi de altădată cu degetul pe buze
— Aşa cum se cuvine în preajmă de mormânt —
Vă voi urma, curate şi albe călăuze,
Spre cel mai drag, mai trainic şi sufletesc pământ.

FLORICA

Aici îşi îngropară bunicii mei copila,
În loc ferit de-arşiţă, de viscol şi de vânt.
Colinei închinară iubitul ei mormânt,
Legând de dealul rodnic şi numele şi-argila.

Şi vremea prea fugară şi fragedul destin
Al celei ce fusese — abia o zi — Florica...
Azi, de fetiţa moartă noi nu mai ştim nimica;
Dar când acum Florica, în soare aprilin,

Etern reînfloreşte, ceva în piept mă doare,
Privind cum prinde raza cu fermecatu-i fir
O faşă de bobocul plăpând de trandafir
Şi-un zâmbet de lumină de fiecare floare.

Un zâmbet ce odată trăia pe buza ei...
Şi mă-nfior la gândul păgân şi la credinţa
Că trebuie naturii să-i altoieşti fiinţa
Pământul să palpite ca inima, de vrei.

MORMÂNTUL

De n-ar fi muşchiul crucii, vedeam un pat de flori
Gătit sub bolta verde şi vie a pădurii.
Ai adormit în raiul din slovele scripturii,
Tu, ce-odihneşti la umbră de codri şoptitori.

Te-ai cununat cu moartea ca-n basmul Mioriţei,
Păstorule de oameni, bunicule! Acum
Eşti zumzet de albine şi-mprăştiat parfum
În via îmbătată de înflorirea viţei.

Te-a biruit pământul, dar l-ai însufleţit
Şi l-a pătruns iubirea-ţi de ţară, ca seminţa.
Stejarilor prieteni le-ai dăruit fiinţa
Şi sângele, ce curge cu seva înfrăţit.

Orice copac din juru-mi îl simt că mi-e părinte,
Cu cea din urmă iarbă de mult am legământ.
De dincolo de oameni, de timp şi de mormânt,
Un ram se-apleacă tainic să mă binecuvinte.

VÂRFUL DEALULUI

Cu-o singură sforţare-ncordând vânjosu-i umăr
— Un uriaş urcându-şi poverile ce-l strâng —
Pletosul deal, din vale sui cu vii şi crâng
Ca să-şi revadă ţara cu sate fără număr,

Cu casele: mioare, şi turlele: păstori,
Ce-au coborât pe verdea câmpie argeşană,

Cu drumul ce-nsoţeşte înceata caravană
De sălcii plângătoare şi plopi pribegitori;

Ţinutul unde seara din lunci şi din zăvoaie,
Ca şi argintul sprinten, viu apele sclipesc,
Şi unde clarul cântec de clopot creştinesc
Apropie colina de-a cerului văpaie.

O, vârf de deal! O, capăt liniştitor de drum!
Opresc aicea pasul şi îmi dezleg privirea,
Când prin amurg se-naltă, visând nemărginirea,
Din fiecare casă un crin înalt de fum.

ÎN VIE

Tot mai miroase via a tămâios şi coarnă,
Mustos a piersici coapte şi crud a foi de nuc...
Vezi, din zăvoi sitarii spre alte veri se duc;
Ce vrea cu mine toamna, pe dealuri de mă-ntoarnă?

Nu e amurgul încă, dar ziua e pe rod,
Şi soarele de aur dă-n pârg ca o gutuie.
Acum — omidă neagră — spre poama lui se suie
Târâş, un tren de marfă pe-al Argeşului pod.

Cu galben şi cu roşu îşi coase codrul iia.
Prin foi lumina zboară ca viespi de chihlibar.
O ghionoaie toacă într-un agud şi, rar,
Ca un ecou al toamnei răspunde tocălia...

S-a dus. Şi iarăşi sună... şi tace. Dar aud
— Ecou ce adormise şi-a tresărit deodată —

În inimă cum prinde o toacă-ncet să bată
Lovind în amintire ca pasărea-n agud.

CASTANUL CEL MARE

Se zbate Strâmbă-Lemne cumplit în pomul zdravăn.
Cu braţe noduroase şi cu atletic trunchi
Înţelenit în vie, deşi pân' la genunchi
I s-a urcat, cu-ncetul, pământul gras şi reavăn,

Dar toamna, sub rodire încununat cu spini,
Şi-n noapte plin de pace, de păsări şi de stele,
Ca grindina sloboade castanele lui grele
Şi,-nseninat, primeşte pe creştetu-i lumini.

Castanul între struguri şi-a înţeles menirea:
Ce-am căutat pe drumuri, găseşte stând pe loc,
Şi, adâncind pământul aceluiaşi noroc,
Cu zeci de ramuri ţine în braţe fericirea.

Mă simt, Florică, -n preajmă-i atâta de sărac!
De ce nu poate pasu-mi să prindă rădăcină,
Şi să rămân al viei ca pomul pe colină,
Şi să mă strâng de tine ca viţa de arac...

RĂDĂCINI

Nod de năpârci, şerpi vajnici cât braţul şi cât cotul,
Trunchi negru de balaur încolăcit şi rupt,
Ciorchine de şopârle — pământul dedesupt
Surpându-se, în taină se dezvelesc cu totul.

Dar vraci vicleni cu barbă de iască şi de muşch,
În nopţi cu lună nouă plesnindu-i cu nuiele,
I-au înlemnit deodată umflaţi aşa în piele
De le-au rămas sub coajă întărâtaţii muşchi.

Frunzarele deasupra, îmbelşugând colina,
Îşi leagănă seninul cu vântul în văzduh —
Cum să cunoască iadul în care trup şi duh
Se zbate dezgropată, sucită, rădăcina?

Stau şi privesc la şerpii ce scormone-n pământ
Şi la pământul care le fuge de sub pântec…
Copaci, moşie, vreme — neîndurat descântec…
Şi eu, cu tot frunzişul şi rădăcina-n vânt.

CIREŞUL

Voi înhăma măgarul, ca-n vremi, la cărioară
El, ce priveşte toate cu ochi de înţelept —
Şi voi urma poteca de mult, suişul drept
Prin via verde,-n tactul copitei ce-o măsoară.

Şi luând prăjina lungă şi coşul împletit,
O fată-n vâlnic roşu va merge înainte,
Am să opresc măgarul din mersul lui cuminte
Sub un cireş, de roade şi de ani mulţi boltit.

Cireşul va fi roşu, ca şi-n copilărie,
Cireşele pe ramuri vor atârna cercei,
Cu braţe goale, fata va prinde-n şorţul ei,
La fiece prăjină o sută şi o mie.

CUPRINS

Şi când, târziu, lungi umbre se vor culca pe lunci,
Când gol va fi cireşul iar cerul plin de stele,
Bunicei i-aş aduce acasă coşuri grele...
De-aş mai avea bunică şi sufletul de-atunci!

SPRE IZVORANI

Las povârnişul viei să cadă-n praf de soare,
Şi-ntr-un tunel de frunze umbrite brusc pătrund.
Atât de dreaptă fuge cărarea până-n fund
Că văd, ca prin ocheanul întors de-o vrăjitoare,

Căsuţele răzleţe din satul Izvorani
— Mici capre căţărate pe-o râpă de lumină
Prin nuci proptiţi ca-n bâtă strâmba lor tulpină,
Sub sarică frunzoasă de gârboviţi ciobani —

Şi — arătări din ţară, în stampe japoneze —
Ca o furnică neagră ce-mpinge albu-i ou,
O fată cum zoreşte, greu de urnit, un bou,
Nemaiputând pe coastă cireada s-o urmeze.

Pe când din zarea serii ca namile, cu rost
Răsar, rănind amurgul ceresc cu cornul frunţii,
Pe rând: albaştri, vineţi, de aur verde — munţii
Păzind de-acolo basmul copilului ce-am fost.

PĂDUREA DIN VALEA MARE

O simţi deodată toată, cu o cutremurare,
Cum stăpâneşte peste micimea ta de om,

Cu mii de trunchiuri albe şi cu un singur dom
Fremătător — pădurea de fagi din Valea Mare.

Aicea omenirea te lasă pic cu pic:
Începi de traiu-ţi silnic şi strâmt să te desferici,
Înveţi, uimit, să intri în codri ca-n biserici
Şi că mai sfânt pe lume nu poate fi nimic

Decât această pace în razele-nserării,
Când se târăsc, alături de netede tulpini,
Din arborii aievea alţi arbori mai senini,
Sub frunzele cu glasul dumnezeiesc al mării,

Şi când, legându-ţi paşii de cale, te-ai oprit
Sub fagii nalţi, în templul adevărat al firii,
Ca un bolnav de suflet redat tămăduirii,
La jgheabul care curge cu şipot potolit.

CUCUL DIN VALEA POPII

În zori, ca poteraşii, din văi şirag ies plopii.
Ascult de la răscruce cu suflet de haiduc
Cum cucu-n codru verde mă cheamă să mă duc
S-opresc la drumul mare norocu-n Valea Popii.

Pe flori, ca pe-o velinţă, stau de la cântători,
Pândind cu ochii lacomi din răsăritul rumen
Cum soarele soseşte rotund, ca un egumen,
Şi numără pe ceruri mătănii de cocori.

Pe când în calea-i lungă se roagă la toţi sfinţii,
Eu îl dezbrac de raze sub frasin şi anin.

CUPRINS

În luminosul cântec de cuc, mă însenin
Pe valea-ntineririi şi a făgăduinţii.

Dar cucul, pană sură, nu s-a-ndurat să stea.
— Cu-cu! aci în vale... Cu-cu! sub dealuri zboară...
— Cu-cu! şi iar îmi scapă în zări o primăvară...
— Cu-cu! şi mai departe, copilăria mea...

LA ZĂVOI

Mă-ntorc ta tine, Argeş, o, râu de-odinioară,
Pe drumul de fâneţe ce fuge printre clăi,
Dar unde mai sunt astăzi, să ţie-aceleaşi căi,
Tustrei copiii veseli, de-atunci, din cărioară?

Şi unde-i scăldătoarea în care ca un vrac
— Zăvoi cu păr de sălcii şi ochi de apă vie —
Schimbai nisipu-n aur, cu varga de magie
A razei pogorâte pe cerul porumbac.

De două ori acelaşi nu m-oi scălda în ape,
Căci zilele de-a valma cu valul tău se scurg,
Şi vacile bălţate de soare în amurg
Nu beau acelaşi Argeş când vin să se adape.

În cipciit, în clopot şi-n şopot nencetat,
Alt râu, din clipă-n clipă, te-a zămislit izvorul;
Nebănuit ca dânsul mă naşe viitorul —
Dar tu te chemi tot: Argeş, cu tot: Ion Pillat.

ÎN LUNCĂ

Tu, care treci cu carul sub dealul din podgorii
Ducând la câmp şindrilă sau sus la munte grâu,
Te-abate-n lunca veche şi mână pin' la râu.
Amurgu-n văi se lasă cu cârduri de prigorii,

Cu-apusul luna albă căzu în heleşteu:
Pe floarea-i ca pe-un nufăr se-aşază brotăceii,
Şi cântecul lor straniu, prin umbrele aleii,
Cu zile descântate m-ar urmări mereu.

De n-ar începe-acuma ca-n amintiri să sune
Lung clopotele-ncete ce vin de la zăvoi,
Dar vacile în noaptea albastrului trifoi
Treptat se depărtează prin vis şi prin păşune...

Opreşte-mă la Argeş, pe plaja care-o ştiu,
Să-i ţin în mâini nisipul, în cupe efemere,
Şi să visez — cum fuge prin degete şi piere —
Trecutul, şi talanga, şi soarele târziu.

PARCUL GOLEŞTILOR

Am aşteptat amurgul ca zările să fie
Altare largi suflate în aur preacurat,
Iar sălciile, care pe drum au tremurat,
Înspre Goleşti să-nşire albastra lor stafie.

Am stat bătând la poartă prelung — şi s-a deschis;
Şi iată casa-n iederi şi parcul în paragini,
Şi iată-mă ca unul ce-ar răsfoi imagini
Dintr-o călătorie pe jumătate vis.

CUPRINS

Aleile — e toamnă — duc toate către moarte.
Răzoarele se-neacă în bozii şi-n urzici...
Şi, inimă-ncărcată de amintiri, îmi zici:
Va trebui odată Florica ta să poarte

În ea pustietatea de care mai boleşti...
Dar m-am oprit cu mâna sfios la pălărie,
Căci m-ajungeau, lungite de-amurg pe bălărie,
Mari, umbrele-nfrăţite a' fraţilor Goleşti.

LUMINA, IARNA

A nins. În soare codrul cu trunchiuri de cărbune
Întinde umbre-albastre pe proaspătul omăt,
Şi mă visez la geamuri cu anii îndărăt:
Văd dealul alb, târlia şi vremurile bune.

Ies, scârţâie zăpada ca ieri sub pasul meu,
Şi, atârnând marame subţiri de promoroacă
De ramurile joase, lumina goală joacă
Azi numai pentru mine şi pentru Dumnezeu.

Apoi îşi dă pe spate tot părul de beteală
Şi sare învârtindu-şi al razelor hanger,
Şi unde talpa-i roză atinge albul ger
Fulgerător scânteie pe nea câte-o petală.

Crra!... trece pe sub soare vâslind, întâiul corb.
A stat din joc lumina, pe brânci se face mică...
Crra!... stolu-ntreg — şi-n umbră rămân privind cu frică
Trei picături de sânge pe-o ramură de sorb.

CUPRINS

BISERICA LUI HORIA

Mai stai visând la munţii ce şoimi şi aur poartă?
Pe vale, Arieşul şoptind îl mai auzi?
Pribeagă lângă Argeş, vădană printre duzi,
Biserică pustie şi fără brazi la poartă.

Cioplită din puterea molidului şi din
Credinţa strămoşească legat-n bârna dură,
Ce meşter vechi, de ţară, cu greaua lui secură
Ţi-a hotărât altarul lui Horia, destin?

În jurul tău cresc duzii cu fragedă verdeaţă
Şi iarba crudă-ntinde la soare plase verzi
Să prindă rândunele de umbră. Tu îţi pierzi
Deasupra lor, în frunze, clopotniţa-ndrăzneaţă.

Pe morţii tăi zadarnic îi mai aştepţi, şi nici
Un preot nu-ţi mai cântă, bătrân, din psaltichie…
Dar azi, cu primăvara, cerească şi pustie,
Slujeşti botez la granguri şi nuntă la furnici.

CĂSUŢA DIN COPAC

Se leagănă şi astăzi, când vântul suflă-n frunză,
Sus pe stejar-nălţată, căsuţa din copac.
Cu gazda mea bătrână ce bine mă împac!
Îi duc bolnavu-mi suflet, de oameni să-l ascunză,

Un suflet ce să uite trecutul nu putu
Şi care jalnic bate mereu la altă poartă,
Un suflet ce iubirea nehotărât îşi poartă
Din loc în loc, zadarnic… O, vindecă-mi-l tu!

Tu, sora cea mai bună cu aripa şi ramul,
Primeşte-l la fereastra de cer cu ciocârlii.
Tu, nelegată încă prin grele temelii
De ţarina prăfoasă, dă-i să-şi serbeze hramul

Pădurea, şi văzduhul, şi vântul, la un loc —
Şi ruptă din pârjolul apusului de soare,
Făcând din creangă-n creangă, viu, flacăra-i să zboare:
O veveriţă roşie cu coada ei de foc.

CASA DIN DEAL

Prin ochelari de geamuri privea cu ochi de lampă
Ca o bunică bună la nepoţelul mic.
Pe-atunci ştiam că-i vie; azi nu mai ştiu nimic:
Apăs cu nepăsare de om pe-a uşii clampă.

Sub coperişul, care îi sta ca un bonet,
Glicina ei pe tâmple cădea ca o şuviţă.
Şi, mirosind a floare de tei, a lămâiţă,
A cantalup, a lisă de chitră, a şerbet,

În fiece odaie dezvăluiam cu frică
Alt gând din vechiul suflet curat şi românesc...
Ce nu-mi cuprinde mintea, deşi îmbătrânesc,
Pe-atunci trăia în voie în inima mea mică.

Pendulele bătrâne mai bat acelaşi ceas,
Prelung, ca o dojană, în liniştea sonoră,
Dar timpul intră-n casă trântindu-i altă oră,
Şi inima i-o sparge, tic-tac, sub al meu pas.

CĂMARA DE FRUCTE

Deschid cu teamă uşa cămării de-altădată
Cu cheia ruginie a raiului oprit,
Trezind în taina mare a poamelor, smerit,
Mireasma, şi răcoarea, şi umbra lor uitată.

Mă prinde amintirea în vânătul ei fum,
Prin care cresc pe poliţi şi rafturi, ca pe ruguri,
Arzând în umbră, piersici de jar, şi-albaştri struguri
Şi pere de-aur roşu cu flăcări de parfum.

Şovăitor ca robul, ce calcă o comoară
Din basmul cu o mie şi una nopţi, mă-nchin:
Văd pepeni verzi — smaragde cu miezul de rubin —
Şi tămâioşii galbeni ca soarele de vară.

Se-aprind fantasmagoric caise şi gutui:
Trandafirii lampioane şi lămpi de aur verde...
Dar părăsind cămara ce minţile îmi pierde,
Tot rodul vrăjitoarei cu lacăt îl încui.

ODAIA BUNICULUI

Nu s-a clintit nimica şi recunosc iatacul
Bunicului pe care, viu, nu l-am cunoscut.
Rămase patu-i simplu şi azi nedesfăcut,
Şi ceasul lui pe masă şi-a mai păstrat tic-tacul.

Văd rochia bunicii cu şal şi malacov,
Văd uniforma veche de ”ofiţer” la modă
Pe când era el *Junker* — demult — sub Ghica-vodă,
Când mai mergeau boierii în butcă la Braşov.

Şi lângă băţu-i rustic, tăiat în lemn de vie,
Văd putina lui unde lua băi de foi de nuc.
A scârţâit o uşă... un pas... şi-aştept năuc
Să intre-aci bunicul dus numai până-n vie.

Un ronţăit de şoarec sau ceasul mă trezi?
Ecou îşi fac, în taină, ca rimele poemii...
Şi ceasul vechi tot bate, tic-tic, la poarta vremii,
Şi şoricelul roade trecutul zi cu zi.

OCHELARII BUNICII

Pe scrin, păstrând privirea ei vie, au rămas
Pe galbena gazetă ce-ncremeneşte anul.
Odaia de-altădată mi-arată talismanul:
Iau ochelarii moartei şi-i pun sfios pe nas.

Prin abureala vremii nu s-a schimbat nimica,
Doar pozele din rame vechi au întinerit...
Dar din adânc de-oglindă în faţă, mi-a zâmbit
În jilţul ei — ca-n vremea când eram mic — bunica.

La geam foşneşte plopul sau paşii au foşnit?
Prin uşa zăvorâtă ”ei” intră în odaie.
E o fetiţă: Pia, cu bucle: Niculae...
Dar cine e băiatul acela liniştit?

Bunica-i dă pe frunte, blond, părul la o parte...
De ce se uită astfel la mine? Nu-l mai ştiu...
Nu vreau să-l ştiu... nu pot să-l ştiu... E prea târziu!
De omul chel şi rău, rămân legat pe moarte.

CAPELA

De ce te-au dus, bunico, intr-o chilie rece
Şi te-au lăsat cu toţii sub lespezi de cavou?
Când lunca e un cântec şi dealul un ecou
Crescând mereu pe vreme ce primăvara trece,

Când gâza cea mai mică din soare ia un strop,
Şi când lumina calcă prin aurite ganguri
În crângul plin de cintezi, de mierle şi de granguri...
Te-aşteaptă iasomia şi-albastrul heliotrop,

Albi, trandafirii-n floare întreabă toţi de tine.
De ce nu vii ca-n vremuri cu secatou-n mâni?
Grădina te doreşte de-atâtea săptămâni!
Dar nu mai vii... chiar ziua s-a stins... şi noaptea vine.

O pulbere de lună albeşte pe livezi —
Şi iar se face iarnă ca-n ziua îngropării,
Florica ta se pierde în umbrele uitării,
Capela ta rămâne pe dealuri de zăpezi.

ODIHNA TATII

Bunicul meu aicea se odihnea odată.
Pe banca de lemn rustic aşază-te şi tu,
Fetiţa mea, pe locul în care-n vremi stătu
Şi mama — o fetiţă ca tine — cu-al ei tată.

Priveşte dealul unde trăirăm în trecut,
Şi capul drag pe braţu-mi proptit, aşa, ţi-l lasă.

CUPRINS

Încape toată via şi vechea noastră casă
În sufletul tău tânăr din alte vremi făcut.

Departe pe zăvoaie un tren îşi pierde fumul
Ca o năframă care se schimbă-n porumbei...
Nu fumul, viaţa piere — şi paşii mei mai grei,
Ecou de-acum, urmează pe-ai tăi uşori pe drumul

Pe care şi bunicul cu mamă-mea venea.
N-auzi cum sună paşii lor de odinioară?...
Pe sub castanul mare, în seara ce coboară,
Să-i aşteptăm să vie cu noi, fetiţa mea.

STRĂINUL

Pe bancă, sub castanul din vie, te aşează,
Străine, ce venit-ai priveliştea s-o vezi —
Florica e acolo, cu casă, parc, livezi,
Şi peste drumul mare: zăvoiul. Înserează.

Câmpia e albastră şi-n zare norii ard.
Sclipeşte Râul Doamnei înspre apus, o clipă...
Un taur muge; puţul cu lanţ şi roată ţipă;
Şi vrr!... un zbor de vrăbii zbucneşte dintr-un gard...

Te-apleci mirat, străine, pe-amurg ca pe o ramă
Ce-ar străluci din umbra muzeului pustiu,
Şi crezi, pornind aiurea, rănit de-un dor târziu,
Că ai cuprins Florica... Dar n-ai zărit, ia seamă,

Pe-albastra depărtare a luncii de demult,
Trecutul meu, ce arde sclipind în Râul Doamnei —

N-ai auzit, deodată rupând tăcerea toamnei,
Vrr!... timpu-n zbor, pe care cutremurat l-ascult.

COPIL DE-ODINIOARĂ

Prin iarnă din cămara zăvorită
Se furişează cald miros de mere,
Readucând în vremea viscolită
Iar toamna cu trecută mângâiere,

Când sufletul împovărat venise,
Cu târna lui de poame şi de vise.
În casa amintirilor închise.

Şi-n inimi amorţite de-a lor strajă.
Străbat adânc, îmbălsămând gândirea,
Cu seva lor fierbând din nou sub coajă,
Copilărescul dor şi amăgirea.
Şi-n inimi, viu ca şi întâia oară,
Te scoli din somn, tu, cel de-odinioară,
Din somnul tău, copil de-odinioară.

SEPTEMVRIE

Din bulgării vin care cu vinete şi verze.
Se-afundă-n zări, departe, un unghi obtuz de berze.

Am întâlnit o fată cu tufănele-n braţe.
Un vânător la iazuri a tras cu puşca-n raţe.

Aud prin porumbişte chelălăind ogarul.
Loveşte rar şi ritmic butoiul gol, dogarul.

CUPRINS

Azi n-a lăsat postaşul ziarele din târg;
Dar mere poleite ca-n basme dau în pârg.

Pesemne-n coşul nopţii vrea soarele să cadă;
Au început de-o vreme şi zilele să scadă.

La lampă, şi când ziua cu totul s-o umbri,
Voi reciti *Pasteluri* de V. Alecsandri.

TOAMNĂ

Au vuit prelung ca vântul păsările migratoare
Peste casa părintească unde ieri m-am regăsit
Singur cu lumina, care galbenă venea din soare,
În odaia de-altădată să-mi ureze bun sosit.

Toamnă, iată-ne-mpreună, gospodină ce porţi cheia
Ruginită, ca o frunză, a trecutului meu mort.
Tomnă, iată-ne alături, noi cu visul, pe aleia
Nucilor ce ancorează pentru iarnă-n al tău port.

Precum seara, pe câmpie când fâşii se prinde ceaţa,
Tot auzi sunând vecernii şi nu ştii de unde vin,
Sub frunzarele rărite amintirea cheamă viaţa,
Dar trecutul îi răspunde ca un clopot în declin.

Zile albe, zile negre… ce străine, ce departe,
Buclele în care dorul meu de cer l-am îngropat…
Toamnă, lasă-mă să mângâi părul tău de frunze moarte,
Părul tău de aur roşu şi de soare întrupat.

JUCĂRII

Dar ce m-a pus în seara tihnită de Crăciun,
Sa iau în mână lampa, să dau în lături uşa?
În faţa mea stă calul de lemn şi stă păpuşa
Cu suflet de tărâţe, nevinovat şi bun.

Stă micul tren mecanic în gara lui prea mică,
Stă, câmp de luptă, masa soldaţilor de plumb
Şi, galbene ghiulele, stau boabe de porumb,
Stricând orânduiala oştirii fără frică,

Şi tot închis de-atuncea albumul de imagini,
Ce deschisese ţara de fantasmagorii.
Azi chipurile şterse sunt numai mărturii,
Că ochiul nu revede la fel aceleaşi pagini.

Căci unde-i trenul fulger pentru-nconjurul lumii?
Armatele pornite spre stăpânirea ei?
Păpuşile sfioase în rochii de femei,
Primindu-ne iubirea sau îndrăzneala glumii?

Cu primul dor de ducă ce-n mine izvorât-a,
Azi unde-i calul Vinteş să sufle foc pe nări?
Aceste biete lucruri, ce fură îmbătări,
Sa fie mai reale când moarte-s intr-atâta!...

În faţă am doar calul de lemn, am doar păpuşa
Cu suflet de tărâţe, nevinovat şi bun...
Şi mă gândesc în seara pioasă de Crăciun,
În care-mbătrânirea şi-a strecurat cenuşa,

Că va sosi şi ziua când fără ochi şi mână
Voi reveni — de ce nu? — în vechiul meu iatac,
Spre a simţi cu milă cum toate se prefac
În jucării menite străine să-mi rămână.

Ca-ntotdeauna sta-vor şi tocul, şi caietul,
Şi fila încărcată cu colb de poezii.
Intr-un pahar mixandre uitate-or putrezi,
Şi cucul din ceasornic îşi va urma tabietul.

Şi versurile mele îmi vor cerşi oprirea.
O, strofele pe care, ani lungi, ca un zaraf
Le-am strâns cu sârg în suflet, le-am cântărit în vraf
Gândind cu vorbe de-aur să cumpăr nemurirea.

Dar sfintele silabe cu rimă şi cezură,
Ce-mi sunt acuma: cântec, icoană şi parfum,
Nu vor pătrunde până în visul meu postum
Descătuşat din steiul de pământească zgură.

Voi recunoaşte totuşi, pe poliţa unică,
Doar cărţile ce-ncuie perfecte amăgiri...
Şi fata mlădioasă cu coapsele subţiri,
Ce-n patu-mi doarme goală, în ghem ca o pisică.

Le-oi recunoaşte toate, nepricepând nimic
Din câte astăzi omul cel nou iubeşte-n ele,
Şi le-oi privi cu-aceeaşi mirare ca pe-acele
Relicve moştenite de la copilul mic.

CUPRINS

DRUM DE NOAPTE

Caleaşcă, drum de noapte, păduri adânci de fag
Şi prin frunzişe lună cernută-n ceaţă fină,
Poiene necosite de mult şi miros vag
De flori de fân în floare, de fragi şi de sulfină...

În pace sufletească topindu-se, te-alină
Realitatea vremii pe al naturii prag,
Prin ce metempsicoză revăd obrazul drag
Al fetei de-altădată în albă crinolină?

Aceiaşi ochi sălbatici, acelaşi zâmbet trist,
Din care făurisem a dorului povară,
Şi eu acelaşi tânăr şi palid bonjurist...

Când ea înfăşurată în vălul de percal
Îmbălsămat de vântul pădurilor, în vară,
Visa la iarnă baluri la consulul muscal.

CUPRINS

ACI SOSI PE VREMURI

La casa amintirii cu-obloane şi pridvor,
Păienjeni zăbreliră şi poartă, şi zăvor.

Iar hornul nu mai trage alene din ciubuc
De când luptară-n codru şi poteri, şi haiduc.

În drumul lor spre zare îmbătrâniră plopii.
Aci sosi pe vremuri bunica-mi Calyopi.

Nerăbdător bunicul pândise de la scară
Berlina legănată prin lanuri de secară.

Pie-atunci nu erau trenuri ca azi, şi din berlină
Sări, subţire,-o fată în largă crinolină.

Privind cu ea sub lună câmpia ca un lac,
Bunicul meu desigur i-a recitat *Le lac*.

Iar când deasupra casei ca umbre berze cad,
Îi spuse *Sburătorul* de-un tânăr Eliad.

Ea-l asculta tăcută, cu ochi de peruzea...
Şi totul ce romantic, ca-n basme, se urzea.

Şi cum şedeau... departe, un clopot a sunat,
De nuntă sau de moarte, în turnul vechi din sat.

Dar ei, în clipa asta simţeau că-o să rămână...
De mult e mort bunicul, bunica e bătrână...

Ce straniu lucru: vremea! Deodată pe perete
Te vezi aievea numai în ştersele portrete.

Te recunoşti în ele, dar nu şi-n faţa ta,
Căci trupul tău te uită, dar tu nu-l poţi uita...

Ca ieri sosi bunica... şi vii acuma tu:
Pe urmele berlinei trăsura ta stătu.

Acelaşi drum te-aduse prin lanul de secară.
Ca dânsa tragi, în dreptul pridvorului, la scară.

Subţire, calci nisipul pe care ea sări.
Cu berzele într-ânsul amurgul se opri...

Şi m-ai găsit, zâmbindu-mi, că prea naiv eram
Când ţi-am şoptit poeme de bunul Francis Jammes.

Iar când în noapte câmpul fu lac întins sub lună
Şi-am spus *Balada lunei* de Horia Furtună,

M-ai ascultat pe gânduri, cu ochi de ametist,
Şi ţi-am părut romantic şi poate simbolist.

Şi cum şedeam... departe, un clopot a sunat
— Acelaşi clopot poate — în turnul vechi din sat...

De nuntă sau de moarte, în turnul vechi din sat.

ACUARELĂ

Nu cuvintele purtate ca arginţii
Vânturaţi din mână-n mână pe tejghele
Ar putea să mi te cheme-n ochii minţii,
Râu muntean, cu limpezimi de acuarele.

Cum să dau eu slove negre şi tocite,
Jocul fraged: numai apă, numai soare,
Şi frunzişul: spumă verde pe răchite,
Şi lumina: aur sprinten sub picioare;

Naltul cer primăvăratic care mână
Sus la munte, pe ulmet şi pe arinişti,
Norii albi şi le adapă turma până
Vine seara cu-ale umbrelor nelinişti;

Ridicându-se în noapte: vajnic taur,
Dealul care paşte cer de stânjenei;
Şi zvâcnindu-şi bobul mic spre cloşca de-aur,
Stelele zvârlite-n zare — pumn de mei;

Casele cu prispă scundâ, stând pe labe,
Suri zăvozi legaţi de drumurile-funii;
Toate morile-n genunchi, ca nişte babe
Ce albesc pe prundul gârlei pânza luni…

Cât aş vrea să uit de tot abecedarul.
Din tăceri să pot urzi păienjenişuri,
Să prind stele licărind pe-ntreg hotarul
Apelor încremenite-n luminişuri.

Şi, în zori, în vorba-mi nouă să pătrunză:
Ceru-n aripi care cântă arăturii,
Glasul apei, tactul morii, vântu-n frunză,
Cucul, ritmic, ca şi inima pădurii.

SATUL MEU

1923

HARTA

Sunt satul strâns în punct pe o hârtie:
Paing în drumuri negre, ca-ntr-o plasă.
Privindu-mă şcolarul o să ştie
Ce nume port, în ce judeţ şi plasă.

Atâta tot; căci oameni, vetre, locuri
Şi câmp, şi crâng, şi brazdă, şi livadă,
Şi cerul minunat cu mii de jocuri
De raze şi de umbre — n-o să vadă.

LUMINA

Te întâlnesc şi-aici. Ce drag mi-e ceasul!
M-am aurit acuma de chindii.
Îţi măresc umbra, sufletul şi pasul
Spre satul unde trebuiai să vii.

Te duc pe tălpi de soare până-n noapte
Şi vei păşi-n condurii lunei noi,
Când răsărind din lanurile coapte
Bătrânii nuci vor întreba de noi.

PROPRIETARUL

Am fost, cândva, stăpânul de pe lanuri...
Azi stăpânesc un parc — nu mi-e destul.
Am dat cu drag terestre oceanuri
De pământ gras şi negru, prea sătul.

Ţăranii azi îmi stau pe arătură...
Eu îi socot de buni, ei mă cred rău,
Ne înşelăm, mă-ntreb, în ce măsură?
Sa fii stăpân pe inimi e mai greu.

VLAD PLUGARUL

Sunt un plugar, mă cheamă Vlad Nicoară;
Am faţa aspră şi tăiată-n lemn,
De satul meu mă leagă strâns o sfoară
De ţarină şi sapa mea de lemn.

Eu nu cunosc sub cer decât pământul
Mai negru ca o pâine de secară.
Dă-mi, Doamne, să-mi călească legământul
Un plug, doi boi şi braţul care ară.

ILIE BACIU

Proptit în bâtă stă cu trei picioare
În sarica lăţoasă cât un urs —
Aicea, de când ţara e sub soare,
În juru-i oi şi veacuri i s-au scurs.

Şi l-a pălit un gând în noaptea lungă:
E poate şi acolo un oier
Ce-şi mulge toate stelele în strungă,
De curge Calea Laptelui pe cer.

BABA VIŞA

Sunt manca morţilor din sat — mă cheamă
Doar ei să le spăl trupul, n-am copii.
De faţa lor adevărată nu mi-e teamă —
Cu mâna mea pe rând îi primenii.

Le fac coliva şi-i veghez la noapte
Când primul somn le e aşa stângaci...
Vezi — să n-o spui — ei tot mă strigă-n şoapte,
Cu sila îi adorm ca pe sugaci.

COPACII DIN SAT

De ce-ai sădit în satul nostru case
Şi garduri vii, căruţe şi plugari,
Când singuri stăm — răzeşi cu crengi pletoase —
Şi-l străjuim de vânturile tari?

Şi omului de ce i-ai dat fiinţă?
Azi e aici şi mâine în vecini,
Când noi suntem un loc şi o credinţă,
Ai satului — din frunză-n rădăcini.

CIMITIRUL

Sunt satul cel adevărat, cel unde
N-au casele nici poartă, nici fereşti,
Mă calci — şi pasu-ţi dă să se cufunde,
Şi timpul sună-a gol, când mă găseşti.

Salcâmii mei îi văd prin rădăcine —
Nu-i mai cunoşti de cer şi vânturi goi?

Nici fraţii tăi n-o să-i cunoşti în mine
Când trupul ca o haină îl despoi.

HORA

Mă nasc la han o dată-n săptămână,
Mi-e pântec cobza, fluierul mi-e os.
Nu pot trăi de nu mă ţin de mână
Flăcăii dârz sau fetele sfios.

Ce chiot dau când ies prin bătătură!
Tot calc şi bat în tact şi-alerg pe loc...
Spre seară ameţesc de băutură,
Dar nu mă las — că mor de nu mai joc.

STÂLPII DE TELEGRAF

Am pironit în cuie nalte drumul
Să n-o pornească razna-n porumbişti —
Catarge ancorate cu duiumul,
Ce toate fug când numai tu te mişti.

Întindem rămurişuri de reţele
Şi în amurg rodim cu soare-aprins...
În toamnă înfrunzim cu rândunele:
Un fel de frunze negre cu piept nins.

BROTACUL

O frunză verde a sărit din iarbă
În apă — sperie stelele din lac

CUPRINS

Ce tot clipesc din ochi şi se întreabă
De dă iar toamna-n foi… E un brotac.

Un brotăcel cam beat de-atâta vară,
De-atât parfum de flori cam uluit,
Ce se tot saltă pe a lunii scară.
Şi vrea s-ajungă-n ceruri negreşit.

TĂCEREA

Cobor pe câmp o dată cu-nnoptarea,
Sunt pretutindeni şi nu-s nicăieri,
Mă prinde pitulată nemişcarea;
Dar pier, cu glasul tare de mă ceri.

Mă sfâşie cucoşii, câini mă latră,
La iaz mă joc cu luna plină-n stuf,
În jurul lămpii aţipesc pe vatră,
Şi satul doarme-n mine ca-ntr-un puf.

IARNĂ

Ţi-aduc omătul liniştit ce-apasă,
Cu fulg uşure, ca o piatră grea
Pe ţarină, pe suflet şi pe casă —
Şi-l las pe geamuri preschimbat în stea.

De-acum câmpia va fi foaia nouă
Pe care sânii-nseamnă stranii dungi,
Şi-n tine, călătorule, -o să plouă
Cu zurgălăi, cu amintiri, cu doruri lungi…

BISERICĂ DE ALTĂDATĂ

1923-1926

SPRE SCHIT

Mesteacănii, în vânt, pe dealuri bat mătănii
La troiţa cu nori de aur învechit —
Poteca i-a lăsat pe marginea poenii
Şi împletind lumini dă fuga pân' la schit.

Egumenul bătrân de pe pridvor priveşte
La apele din stânci scăpând argintul viu,
La turma, sus pe plai, ce iarba-n flăcări paşte,
La omul, în amurg, pornit la drum târziu.

Clopotniţa de lemn pândeşte peste curpeni
Şi clopotele vechi înalţă glasuri mari
Să cheme prin păduri, cu sufletul în cumpeni,
Pe călătorul stând la crucea din hotar...

Dar drumul povârnit, la vale duce umbră
Când, pâlcuri, mieii albi pe culmi mai duc zăpezi —
De-acum e foşnet lung ce-a fost sclipiri de undă,
De-acum tu simţi adânc ce nu mai poţi să vezi.

MÂNĂSTIRE

Pe zări străvechi ca scoarţe olteneşti,
Ţesute-n flori şi pasări de-amurgire,
Pe culmi te înălţai, să împlineşti
Logodna cerului cu ţara — mânăstire.

Şi valea ca o carte s-a deschis,
Şi-ntâia stea citi în ea prea bine,

Şi ce-a fost trup de om s-a făcut vis,
Şi ce-a fost dor s-a împăcat cu sine.

Şi-n mine, şi-n poiană, şi pe drum
Deodată s-a întins atâta pace
Că Dumnezeu plutea ca un parfum
De fân cosit, când claia se desface...

Şi-aş fi crezut că totu-i zugrăvit
Şi că privesc, copil, o stampă veche,
De nu-mi venea — când şters, când desluşit —
Un zvon adânc de clopot la ureche.

TOACA

Pe curtea mânăstirii îmi deschid,
Ca peste visul sufletului, geamul.
Tăcerea e de piatră: un molid
Şi-a-ncremenit în luna plină ramul.

Biserica de bârne s-a-nchinat
La steaua cea dintâi, ca la icoană.
Un înger ca un nor îndepărtat,
Proptit de munţi se roagă alb în strană.

Ce-i om s-a stins — ce-i sunet a murit...
Trăieşte numai schitul şi copacul.
Tăcerea cerului a ţintuit
Cu stele grele de oţel capacul...

Dar clar o picătură a căzut,
Spărgând oglinda timpului în două —

Şi-ascult în piept şi-aud în schitul mut
Mărgăritarele cum plouă.

E toaca ta! A început să bată
Sub cer, prelung, cu inima deodată.

MONAHUL LA CAPRE

A fluierat un tren departe,-n vale —
De-aci la el ce multe veacuri sunt!
Sub munte, unde schitul se prăvale,
O toacă sună şi-a tăcut în vânt.

Atâta tot — pe cerul nalt ereţii
Cunună torc din zborul nemişcat
Poienii ce atârnă pe pereţii
De stânci tăiate-n piscul detunat.

Monahul roş la capre stă de pază,
Sălbăticit, slăbit de-aşa pustiu —
Singurătatea singură-l veghează,
Dihăniile din codru de-l mai ştiu...

Şi-acum când umbre pe furiş, în taină,
Lungesc pe jos copac lângă copac,
Vin caprele, se freacă de-a lui haină
Ca de-un gorun cu coajă de şiac.

Prin sfeşnice domneşti de flori de naibă
Zăreşte satul, casa cu livezi,
Şi fata albă ca o iadă albă,
Şi ochii-i verzi ca firul ierbii verzi...

Şi mâna aspră mângâie alene
Blăniţa iedei şi se pierde-n ea —
Şi parcă muiereşte ard sub gene
Priviri viclene ca ispita grea.

Dar ţapul negru şi bărbos, deoparte,
Chiorâş aprinde galben ochi de drac —
Pe când mesteacăni albi, ca într-o carte
De basme, din penumbră se desfac,

Râsar — arhangheli mari — prin amurgire
Cu aripă şi sabie de foc,
Pe când monahul cel ieşit din fire
Ca la icoană bâjbâie pe loc.

BISERICĂ DE ALTĂDATĂ

Biserică de altădată, ce ctitor mi te-a scos în cale
Cu zarzării din curtea veche năpădită de urzici,
Sub coperiş lăsat pe-o rână, la margine de mahalale,
Sub turnul mângâiat în aripi de raze şi de rândunici…

Cu chipul şters în zugrăveală: Matei şi Marcu, Ion şi Luca,
Evangheliştii de pe vremuri, tuspatru, predică-n pustiu —
Amurgul doar şi toamna, singuri, dau să pătrundă prin uluca
Grădinii Domnului, pe care azi credincioşii n-o mai ştiu…

Biserică de altădată, din nou primeşte să-ţi calc pragul
Ca-n noaptea primăverii mele cu zarzării-nfloriţi pe cer.
În somnul veşnic bunu-ţi preot de mult şi-a lepădat toiagul
Şi întru Domnul odihneşte bătrânul său paracliser.

Stau singur în amurg de toamnă azi, singur eu cu patimi multe —
Şi nimeni nu mai toacă seara prin suflet şi prin mahala,
Nu-i nimeni sa se roage-n tindă, şi taina nimeni s-o asculte
Şi la icoane să aprindă sfânt lângă sfânt, stea lângă stea.

POVESTEA MAICII DOMNULUI

RUGĂ CA SĂ ÎNCEP

Vreau, Maică Preacurată,
Povestea ta să fie
În grai cinstit lucrată,
Ca lâna dintr-o iie.

Şi ca să-ţi ţes chilimul
Mă ţine tu de mâni.
Mă-nveţe heruvimul
Colinda din bătrâni.

Fă-mi graiul bun ca oul
Încondeiat de Paşte,
Blagoslovit ca boul
Când Domnul meu se naşte.

Strălucitor cuvântul
Mi-l fă cum e la noi
Lumina pe pământul
Cu plopi şi dealuri moi.

Înalţă-mi vorba bine:
Troiţă la răscruce —
Drumeţul să se-nchine
De vine ori se duce;

O limpezeşte-n râul
Ce râde sub arini,
O-ncinge strâns cu brâul
Durerii de creştin.

Dă-mi, mie, păcătosul,
Un suflet de băteală,
Să-ţi dea şi el prinosul
Lui sfânt în zugrăveală —

Să fiu ca iconarul,
De nimeni, cunoscut.
Nu-mi trebuie slavă. Harul
Ţi-l cer: Am început.

NAŞTEREA

N-au fost măslini, nici dafini, nici smochini...
Pământul sfânt nu e al Galileii —
La noi e Nazaretul. Ioachim
De pe pridvor priveşte Râul Doamnei,

Stă moşul alb în portul de la ţară,
Dar sufletul într-ânsul e catran,
Căci Domnul n-a voit copii sa aibă
Şi oamenii cu râs l-au judecat.

Stă Ioachim şi-n sufletu-i se roagă
Ca-ntr-un pustiu de piatră şi nisip.
Închină Domnului viaţă dreaptă,
Jertfeşte ce-a arat şi ce-a sădit.

Cu furca-n brâu mergi, Ano, în livadă
Să-ţi pască pomişorii albi din mâni
Ca miei priori născuţi în primăvară,
Plângând că nu eşti mamă, să-i mângâi.

Sub un mălin în floare te aşază —
Un cuib de granguri cântă pe un ram.
Te roagă, Ano, Domnului, căci iată
De-o floare pomu-n rai s-a scuturat.

Prin nori de-argint petala se pogoară;
Cu umbra-n cruce cade un lăstun —
Şi casa ta, Ioachime, e albă
De binecuvântarea unui prunc.

COPILĂRIA

Cine sa ghicească taina? Cin' sa creadă
Că-n fetiţa cu opinci şi cu opreg,
Maica Domnului se va ivi odată...
Nici părinţii ei, privind-o, nu-nţeleg.

Mieii tatălui îi paşte pe toloacă,
Duhul sfânt ca un porumb îi stă pe mâni,
Şi pe când copiii satului se joacă,
Clopote îi sună seara în fântâni.

CUPRINS

Îngerii o ţin cu basme lângă vatră,
Beau cu dânsa spuma laptelui din blid.
Aripi zboară de se mişcă-n prag o piatră
Sau argaţii poarta mare de-o deschid.

Spun vecinii: — ”Ioachime, fii de pază,
Că-ţi boleşte fata mică de-un deochi”...
Dar un orb în faţa ei îngenunchează
Şi se roagă şi pricepe fără ochi.

JURUIREA

Şi dacă-a fost Sfântă-Măria cea mică,
Să meargă la hram cu toţi se ridică.

Şi dacă-a fost ziua de toamnă senină,
Când urcă Negoiul pe zări de lumină,

Pe la drumul cu plopii foşnind frunza rară,
Părinţii Mariei porniră în ţară.

Fetiţa-n căruţă şedea între ei—
Ca apa de şipot erau ochii ei.

Trecură o vale, şi două, şi şapte...
E noapte, şi cerul e calea de lapte

Pe care se duce car mare şi-oier —
Ioachime, schitul nu e nicăieri.

Zadarnic ceri drumul pierdut, la o stână.
Fetiţa adoarme cu capul pe mână,

CUPRINS

Şi maică-sa ţolul îl trage pe ea —
Maria acolo sfânt vis că visa.

Şi, iată, prin frasini răsare lin luna…
Argintul din vis se lasă ca bruma.

Un schit se vesteşte, nou-nouţ, din pământ,
Ca Sântă-Măria să-i fie hram sfânt…

Şi cum calcă fata cu frica-n altar,
În cer sună buciume peste hotar.

Şi cum se închină smerit la icoane,
Toţi îngerii Domnului cântă în strane.

BUNAVESTIRE

Ţesea cuminte ca întotdeauna
Maria borangicul la război,
Şi cum prin seară cădeau umbre moi,
I s-a părut întâi ca intră luna,

Atât de alb venea. Dar nici o rază
Nu calcă mai uşor pe tălpi de vis —
Şi s-a mirat ea: cine a deschis
Larg poarta? — Când s-a ridicat să vază,

I-a nălucit acum că porumbelul
Ei alb bătea din aripi lângă ea.
Şi cum, sfioasă, fata-l mângâia,
Arhanghelul dezvăluindu-şi felul,

CUPRINS

Nu s-a temut, nu s-a ferit de dânsul
— Cu îngerii se sfătuia de mult -
S-a bucurat spunându-i: — “Te ascult”.
Arhanghelul tăcu, închis într-ânsul.

Atunci s-a speriat, căci nici un sunet
Nu-i pogora în suflet solul sfânt.
Dar a picat ca moartă la pământ
Când îngerul cu trăsnet şi cu tunet

A fulgerat, neaşteptat, Bunavestire...

IOSIF TESLARUL

Ea îl privea cum mânuia rindeaua
Pe blăni de brad. Cioplit şi el în lemn,
Nu bănuia teslarul că în greaua
Penumbră-a candelii cu untdelemn,

Maria sta păzind întruchiparea
Lui Dumnezeu în trupul ei curat.
Dar cum, mărită, flacăra în para
Luminii-i da obrazu-adevărat,

Iosif, ştergând năuc sudoarea frunţii,
A ridicat în blestem pumni semeţi —
Când, iată, cu un pas ce mişcă munţii,
Lăsând icoana goală pe pereţi,

Un înger coborî: acelaşi — din Vestire,
Maria însă nu-l mai cunoscu.

Văzându-l, omul îşi veni în fire
Şi se sfii şi parcă pricepu.

NAŞTEREA DOMNULUI

— După legenda poporană —

Jos sub poarta raiului,
Pe sub Piatra Craiului,
Unde-ncep muscelele,
Apele şi stelele,
Vezi, albind ca pe chilim,
Târg pre nume Vifleim.
Târg străvechi în bogăţii,
Tot în minte să mi-l ţii.
Turle scăpărând argint
Cu brâu falnic îl încing
Şi-l îmbracă-n poleială
De-aur, raza de beteală
Ce alunecă de sus
Peste casa lui Isus.

Dar pe drumul cel cu plopi,
Rău de pietre şi de gropi,
Cine-mi vine-n car cu, boi,
Nu plăvani ca pe la noi,
Ci munciţi şi oropsiţi,
De trei zile nehrăniţi?
Cine-mi sunt drumarii doi
Nemâncaţi, bătuţi de ploi?
Cine-mi plânge, sub maramă,

De dureri că va fi mamă?
Cine-mi umblă lângă vite
Tot cu vorbe necăjite?
Maica Domnului plângea,
Iosif boii suduia,
Maica Domnului spunea:
— ”Omule, nu sudui.
Ce e scris s-o împlini.”

În mijlocul drumului,
La tulpina plopului,
Stă Maria s-odihnească
Şi pre fiul sfânt să nască.
Dar, vezi, plopu-i copac rău,
Copac rău şi nătărău,
Îşi dă frunza într-o dungă,
Să foşnească vreme lungă,
Linişte să n-o ajungă.
Îşi dă creanga într-o parte,
Nici de umbră s-aibă parte.
Maica sfântă a oftat,
A oftat, s-a supărat
Şi din gură-a blestemat:
— ”Plopule, lemn urgisit
Sa te zbaţi neodihnit,
Nici în lin, nici în senin
Creanga ta să n-aibă stare,
N-aibă umbră, nici răcoare.
Frunza-n tine să nu stea,
Nici ziua şi nici noaptea.
Şi cu vânt,
Şi fără vânt
Să te clatini pe pământ!”

Maria s-a ridicat,
Drumul lor şi l-au urmat.
Şi au mers, măre, au mers
Urmele de li s-au şters,
Tot prin ţarini aurite,
De oameni nepomenite,
Tot prin stele argintate,
De oameni nesămănate...
Şi-au ajuns în drumul lor
La focul păstorilor.
Colo-n stâna oilor,
Stă Maria s-odihnească
Şi pre fiul sfânt sa nască.
Şezu jos şi nu şezu,
S-odihnească nu putu
De zbieratul oilor,
De săritul mieilor.
Maica sfântă a oftat,
A oftat, s-a supărat,
Oile le-a blestemat:
—"Oi, de orice râu veţi da,
Voi să nu puteţi zbiera,
Pe voi lâna să nu steie,
În tot anul să v-o ieie
Mielul de sub voi să pieie!"

Maria s-a ridicat,
Drumul lor şi l-a urmat.
Şi au mers, măre, au mers
Urmele de li s-au şters,
Şi prin cer şi prin poiene,
Şi prin stele buruiene...
Şi-au ajuns în drumul lor

La ocolul cailor.
Şi Maria grajd aflând,
Intră-ntr-însul tot plângând.
Dureri mari o cuprindea.
Să mai meargă nu putea,
Stătu jos, se odihni.
Caii prind a tropăi,
Mânjii vesel a zburda,
Iepele a râncheza.
Maria îi dojenea:
— "Staţi pe loc, nu tropăiţi,
Căci durerea mi-o măriţi"...
Caii răi n-au încetat,
Maica sfântă a oftat,
A oftat, s-a supărat
Şi din gură-a cuvântat:
— "Fire-aţi, cai, voi, blestemaţi
Să goniţi fără răgaz,
Tot anul sa n-aveţi saţ
Până-n ziua de Ispas,
Dar şi-atuncea doar un ceas!"

Maria s-a ridicat,
Drumul lor şi l-au urmat.
Si au mers, măre, au mers
Urmele de li s-au şters
Peste iarba plaiului,
Prin pometul raiului.

Tot mergând şi obosind
Şi cu Dumnezeu vorbind,
Floarea soarelui păli,
Floarea lunii veşteji,

Numai steaua înflori...
Şi au dat în drumul lor
De ocolul boilor,
Boilor, blajinilor.
În cea iesle-a vitelor,
Vitelor, săracelor,
Maica sfântă cum intra
Pe fân moale se culca.
Boii prind a rumega,
Maica sfântă-a suspina
Şi din gură-a cuvânta:
— ”Staţi pe loc, nu rumegaţi,
Liniştea nu-mi turburaţi”...
Boii blânzi o asculta,
Maica-i binecuvânta:
— ”Bouleni, fiţi alduiţi
Şi de mine fericiţi,
De mine, de Dumnezeu
Şi de sfânt fiuţul meu.
Voi oricând să aveţi saţ,
Un ceas, două să lucraţi,
Şi pe urmă să-ncetaţi.
Un ceas, două să lucraţi,
Şi unul să rumegaţi.
Bouleni, să fiţi sătui
Tot în brazda plugului!”

Dureri mari o apuca,
Boii blânzi o aburea.
Şi când fu la miez de noapte,
Muncile-i trecură toate.
Pe fân verde şi uscat
A născut un împărat.

CUPRINS

Şi cum fiul s-a născut,
Ieslea-n rai s-a prefăcut,
Şi să vezi
Şi să nu crezi:
Fânu-n soare
Era floare,
Albăstrele
Erau stele,
Şi-n senin
Luna — un crin.
Maria se veselea,
Pruncu-n braţe-l cuprindea
Şi pe frunte-l săruta,
Că el lumea va scăpa.

Astăzi s-a născut Christos
Să ne fie spre folos.

Suflă vântul lin şi lin,
Mi-l leagănă chitelin,
Legănuţ
De păltinuţ,
Ploaie caldă
Tot îl scaldă!

STEAUA

Jneapăn verde cum trosneşte din răşină
Şi în foc se prăbuşte-n vâlvătăi,
Vezi, în para-i, toţi ciobanii de la stână
Stând în bâtă, sus, pe golul dintre văi.

Spune baciul: — "Măi fârtaţilor, să fie
Semn curat sau piază rea — nu le-nţelegi.
Aşa stea n-am pomenit eu pe tărie,
Hăt! de când îmi paşte turma pe Bucegi”...

Tac fârtaţii, tace baciul, latră câinii.
Steaua creşte aşa tare că e zi,
Ea coboară de-o poţi prinde-n palma mâinii...
Mă ciobane de la oi, nu te sfii,

Căci pe ieslea unde Maica Preacurată
A născut între un bou şi un asin,
Steaua albă se opreşte tremurată,
Călăuză pentru craii care vin.

ÎNCHINAREA MAGILOR

Fâlfâie steaua sus aripi de foc,
Stă peste ieslea cu sfântul noroc,

Intră în iesle craii grămadă,
Robii lor poartă pe braţe o ladă.

Cum craii-n aur erau îmbrăcaţi,
Boul şi-asinul se uită miraţi.

Şi Maicii Domnului, vezi, îi fu frică:
Feţe-aşa mari ea de când era mică

Nu mai văzuse şi s-a ruşinat.
Isus cămilei cu gât legănat

Cald i-a zâmbit. Trei crai lui Isus
Smirnă, tămâie şi mirt i-au adus.

Alb era unul; ca o momâie
Altul, sfrijit, cu obraz de-alămâie;

Cel de pe urmă, buzat şi arap,
Behăia când vorbea, dând din cap ca un ţap.

Micul Isus tot râdea făcând haz —
Iute îi trase Maria marama pe-obraz,

Pruncul să nu i-l deoache cel crai Baltazar,
Pe când cu ochi lacomi Iosif cântărea orice dar.

MAICA ŞI PRUNCUL

În odaia scundă moare focu-n vatră,
Colo pe firidă pâlpâie opaiţ.
Pe un drum de ţară, câini zadarnic latră...
Nici un sfânt la noapte n-o să stea pe laviţi.

Singură cu pruncul, singură cu focul,
Ce-şi desface-n umbră coada de păun,
Maica se gândeşte, cumpănind norocul
Pruncului ce-ntinde mâna la ceaun.

Ochii lui albaştri cum e inu-n floare,
Maica îi sărută, mângâie, bălai,
Parul ca mătasea de porumb, şi-o doare
Sufletul deodată năpădit de scai...

CUPRINS

Lacrimi şterg în gene braţele cămeşii:
A venit ţiganca de i-a dat cu ghiocu —
Şi pe drum de munte au plecat lăieşii...
Dar Isus zâmbeşte blând, urmându-şi jocul.

BEJENIA

N-auzi pe vale scârţâit de câră?
Nu vezi în zare peste sate fumul?
Intrară, bade, turcii iar în ţară,
La munte fug rumânii cu duiumul.

Pârjol şi foc aduc cu ei păgânii,
Omoară mamele şi taie pruncii...
Dar la răscruci, de laşi poteca luncii
Şi-o iei pieptiş drept la poiana stânii,

Sub norul care piere ca o plută,
Prin fagii ce-şi opresc aci hotarul,
La şipotul cu apă nenceputã
Au poposit. — Despriponit, măgarul,

Blegind urechea blândă, se apleacă
Spre maica alăptându-şi pruncul sfânt —
Dar, necăjit, cu gândul la pământ,
Iosif întinde mămăliga seacă.

Ce greu, ce lung e drumul de bejenie!
Vrea Domnul sa le mântuie aleanul:
Le-a hotărât ca o blagoslovenie
Nu ţara din Eghipet, ci Ardealul.

DESPĂRŢIREA

Luase de pe masă şi oalele şi blidul,
Maria-ngrijorată că nu mânca Isus,
Şi la lumina serii se zugrăvea pe zidul
Cel alb, în negru, crucea ferestrei din apus.

Încununat sta fiul de cea din urmă rază
A soarelui, şi fruntea îi sângera ca-n spini,
Tăcea... tăcea şi maica lui, care nu cutează
— Ţărancă — să-l întrebe şi-i varsă numai vin.

Vin rubiniu cu sânge curat umplu paharul...
Şi pită aurită îi scoate din cuptor —
Dar fiul, trist zâmbindu-i, ştiindu-le amarul,
Cu mâna le dă-n lături şi spune: — ”Mâine-n zori,

Măicuţă, să ceri popii asina cea mai slabă —
La tatăl meu din ceruri mă duc, tu să mă laşi”.
Şi maica — o ţărancă — oftând din greu,
se-ntreabă
De ce şi-a dat copilul cu domnii la oraş.

RUSALII

Târg de munte risipit printre livezi,
Cu cerdacuri văruite de-unde vezi
Piatra Craiului albastră de departe:
Iată tot Ierusalimul tău din carte...

Şi, călare pe-o asină cu mers lin,
Isus vine şi apostolii lui vin

Pe drumeagul care duce spre muşcele
Pe sub bolta unui schit cu rândunele.

Ţărani albi, sosiţi de ziuă pentru hram,
Rup din sălcii înverzite câte-un râm,
Domnul nostru să-l sfinţească. — Pe asină,
Pe când el blagosloveşte în lumină,

Şi stă-n umbră un egumen râu la gând —
O ţărancă îi aşterne la pământ,
Cu smerenie, marama-nzăpezită,
Sufletul să-i calce fiul, sub copită

JALEA

Stă pe prispă maica sfântă,
Singură la casa ei,
Singură cu grija ei...
Gânduri sure o-nvestmântă.
Trece-n zbor o rândunică,
Cruce neagră pe sub tei.

— ”Rândunică, soră mică,
Rătăcită prin grădină,
Unde-i fiul meu iubit?”
— ”Maică, neagră se ridică,
Subţirică-n luna plină,
Cruce grea de lemn cioplit,

Şi pe cruce, prins în cuie,
Fără grai, fără suflare,
Stă Isus cu doi tâlhari”...

Maicii Sfinte bine nu-i e,
Se-mpietreşte chinul mare
Pe obrazul ei de var.

— ”Rândunică, stai o clipă,
Lasă norii, sus, ca neaua,
Fruntea mea şi fruntea lui,
Mângâie-le din aripă“...
Dar se duce rânduneaua
În adâncul cerului.
Maica stă cu jalea-n casă.
Bate biata la mătănii
Sfinţilor şi mari, şi mici,
Când o frunză i se lasă,
Vie, peste floarea mânii,
Dintr-o tufă de aglici.

— ”Soră mică, broască verde,
Ce-avui drag, azi mi se pierde.
Lasă-mă necazului,
Du-te iar în iarba verde,
Du-te, soră, de îţi vede
De brotacii iazului!”

— ”Biată maică-ndurerată,
Tot cu lacrime pe gene,
Fiul tău nu-l mai jeli.
Nouă fii avui odată,
Huzureau toţi prin poiene,
Roată mare când veni.

Roată grea, hodorogită,
Ferecată, forfecată,

CUPRINS

Rupse trupul lor pe drum.
Şi din nouă, numai unul
Mi-l lăsă — şchiopându-l — drumul,
Unul îmi trăieşte-acum.

Vino, Tomo, Tominoace,
Via' la mama, sa te-nfaşe,
Vin' frumosul meu, încoace!"...
Şi din ierbi, din busuioace,
Iese un broscoi urât —
Dar zărindu-i felul hâd,

Ochilor holbat de broască,
Maica le zâmbi, şi, iacă,
A-nflorit în râs o cracă
De măr alb cu promoroacă —
Doar la umbra spinului
Plânge floarea inului.

BOCETUL

Fiul meu, copilul meu,
Mlada sufletului meu,
Haide, maică, sa vorbim
La poartă de ţintirim,
Căci de-acum nu mai vorbim!
Tu eşti, ori e vântu-n spini? -
Bate vânt de miazănoapte,
Dragul mamei, zi-mi în şoapte.
Bate vânt de miazăzi,
Zi-i, măicuţă, pân-e zi.
Zi-i ca-n vremuri, zi-i mereu,
Fiul meu, copilul meu!

Fiul meu, copilul meu,
Mlada sufletului meu,
Ce drum negru ţi-ai ales,
Nici pe deal, şi nici pe şes,
Căci, vezi, maică, te-au trimes,
Fără şea şi fără cal,
Pe sub şes şi pe sub deal!
Pe şuierul vântului,
În fundul pământului,
Şi sub paza Sfântului —
Somnul greu să-l dormi mereu,
Fiul meu, copilul meu!

Fiul meu, copilul meu,
Mlada sufletului meu,
Moartea, moartea rea mai este,
Vine hoaţa iepureşte,

Pune mâna jos pe masă
Şi ne face larg prin casă,
Pune mâna sus pe grindă
Şi ne face larg prin tindă,
Pune mâna şi pe scară
Şi ne face larg pe-afară —
Goale sunt poienele,
Împânzite genele,.
Sub pământ e somnul greu,
Fiul meu, copilul meu!

Fiul meu, copilul meu,
Mlada sufletului meu,
Nici o moarte nu-i amară
Ca moartea de primăvară,
Pe-nfrunzitul codrului,

Pe cântatul cucului,
Pe ieşitul plugului
Când vin berze albe-n ţară
Cu senin de primăvară
Şi când rândunele zboară!...
Scoală-te din somnul greu.
Fiul meu, copilul meu!

Fiul meu, copilul meu,
Mlada sufletului meu,
Roagă-te la săpători,
Groapa să ţi-o facă-n flori,
Uşa groapei de mătasă,
Ca să vii şi pe acasă,
Căci te duci pe altă lume
Unde-i satul fără nume,

Unde nu cunoşti pe nime!
Dragul mamei să vezi bine,
Căci ţi-e drumul lung şi greu,
Ca şi somnul tău de greu,
Fiul meu, copilul meu!

ADORMIREA

Cum cădea în sat amurgul peste-ogrăzi şi peste şure,
A ieşit cu luna plină heruvimul din pădure.

S-au speriat copii cu vite şi-au ţipat de spaima lui
Liniştit o luă pe coastă, pe sub plopii drumului.

Au foşnit ca de furtună, fără vânt în frunză, plopii.
Luna tremură, devale roate mari în iazul popii.

S-a oprit la casa veche unde drumu-şi face cruce,
Creştineşte la răspântie şi-ntârzie pân' se duce.

A bătut în lemnul porţii de stejar, de-două ori:
Singură se trase poarta şi primi pe călător.

Câinele urlă o dată lung, apoi doar mârâi —
Heruvimul pentru-atâta însă pasul nu-şi grăbi.

Maica Domnului, ca-n vremuri, sta cu lucrul la fereastră.
O trezi în raza lunii, lin, aripa lui albastră.

Strânse iia începută, toate grijile le strânse,
Strânse zilele trăite, cu şirag de lacrimi plânse.

La icoane ea aprinse cuvios o lumânare.
Până-n temelii de suflet o cuprinse pace mare.

Se-nchină lui Sân Nicoară, lui Sân Ion, ei cel mai drag,
Se gândi la fiu-n ceruri şi la câinele din prag,

Îşi udă ca totdeauna toate glastrele de nalbă,
Se găti ca pentru noapte cu cămaşa cea mai albă,

Netezi cearceaful bine, să nu facă nici o cută
Pânza inului curată ca şi viaţa ei trecută,

Se culcă sfioasă-n patu-i strâmt, ca pe o năsălie,
Şi-adormi rugând pe Domnul lângă fiul ei să fie.

ÎNĂLŢAREA

Pe mirişti, cer de toamnă a năvălit în vară.
Lumina lasă aur pe coarnele de plug,

CUPRINS

Pe boii suri ca praful, pe fierul de pe jug,
Pe brazdele de umbră, din care, albă, zboară

O barză plutitoare, purtând amurg în cioc
Cătunelor pitite sub dealuri de sineală...
Plugarul stă cu talpa înfiptă-n îndoială:
Comoară e? Căci vede o limbă ca de foc

Sporindu-şi jărăgaiul pe ţarini şi, albastră,
Suind precum se suie din hornuri, iarna, fum.
Cădelniţară crinii căţuie de parfum
Şi s-a deschis în ceruri, prin nori de-argint, fereastră

Şi, zugrăviţi ca-n lemnul din vechi troiţe, iată,
Pe duhul sfânt, pe tatăl, pe fiul — câte trei,
Şi iată pe Maria urcându-se la ei
Pe scara unei raze ca dânsa de curată.

Ţăranu-şi face cruce cu dreapta şi se-nchină
Smerit cum se cuvine icoanelor. Apoi
Porneşte brazdă dreaptă c-un plug cu patru boi,
Pe când uşor se pierde Maria în lumină.

MREAJA

Vezi, raiul e o casă din Muşcel,
Tot prin livezi de stele sui la el.

O casă albă cu ferestre mici,
În care îngerii sunt rândunici

Şi sufletele stau în cuibul lor,
Ca pui golaşi sub straşină de nor.

Din când în când o rândunică-i ia
Să-nveţe zborul cerului cu ea,

Şi Maica Domnului stă în pridvor,
Se bucură de cel mai simplu zbor.

Stă în pridvor, lucrează un năvod
Cu care o să mântuie norod,

Iar Dumnezeu, şi duhul sfânt, şi fiul ei,
În casă stau la masă câte trei.

Vorbesc de muncile de pe pământ,
Ca gospodari chivernisiţi ce sunt.

Vorbesc de rodul viei, de-anul bun
De prin podgorii cu livezi de prun.

Pe Maica Domnului o doare inima,
Căci mreaja mântuirii se gătea.

Se-apropie înfricoşat judeţ:
Acolo doar pe suflet să pui preţ.

Lung trâmbiţa din urmă a sunat
Pe ceruri ca un tunet depărtat.

Şi drepţii vin acuma câte doi,
În straie albe ca în sat la noi

Când merg flăcăii-n târg să tragă sorţi.
Moş Pătru strajă stă la patru porţi —

Cu zgomot surd se-nchide poarta grea,
Afară gloata răilor gemea.

La Scaraoschi arde în cuptor
Foc blestemat, pârjol dogorâtor.

Le face necuratul doar un semn,
Ca pâini îi ia lopata lui de lemn.

Cu furca dracii mai mărunţi împung —
Iar vaietele lor la rai ajung.

Aude maica plânsul tuturor;
Se-apleacă blând prin stâlpii din pridvor,

Desfăşură năvodul şi îl lasă
Să cadă printre stele ca o plasă.

Alunecă pe Calea Robilor,
De zodii s-a ferit tremurător.

Mătasa lui e-argint curat la lună,
E aur când dă soarele s-apună.

Şi ca scobari şi mrene de pe Olt,
A pescuit în mreajă iadul tot.

Cine-a rămas în plasă, e scăpat —
Cine-a scăpat din ea, e blestemat…

Mario, care scapi păgâni şi hoţi,
Azvârle iar năvodul dacă poţi!

Mario, mreaja ţi-o aştept de ani,
Eu, robul tău Ion de la Miorcani.

LIMPEZIMI

1923 — 1927

HANUL CU RÂNDUNICI

Colo-n umbra nucului
Stă din vremea turcului,
Leagănul urzicilor,
Hanul rândunicilor.

Han vestit la drum de ţară, han cu straşina afară,
Vechi de când e lumea — spun
Cărăuşii cu chervanul cari pe vremi îşi lăsau banul
Pe-o bărdacă de vin bun.

Stai de-acum cu muşchi pe şiţă, cu pridvorul prins de viţă,
Cu păianjeni în gârlici.
Intră slobod, ies pe uşă, ca o rază jucăuşă,
Miile de rândunici.

Te-a uitat de-o viaţă drumul, nu mai suie seara fumul
Hornului pe-ntins hotar,
Carele n-o să le cearnă, cum vin grele din povarnă,
Primitorul tău umbrar.

Surugiii de-a călare n-o să-ţi bea în drumul mare
Ţuica de-aur şi nicicând
Pe haiducii laţi în spete, lăutari pe îndelete,
N-o să-i mai auzi cântând.

Han uitat la drum de ţară, han cu straşina afară,
Han pustiu şl părăsit,
Dacă nimeni nu coboară, în cerdacul de-odinioară —
Eu la tine am venit

Ca să-mi fii, han vechi, tovarăş, ca s-adorm la vatră iarăşi,
Să mă scol în zori aici...

Soare, pretutindeni soare: nici un om, dar prind să zboare
Până-n suflet rândunici.

CĂLUŞARII

Potop se revarsă pe luncă seninul.
Să frigem iar mielul hoţeşte, pelinul
Sa-l bem sub umbrare de frunze prin care
Lumină de soare se cerne-n pahare.

Iubito, îmi adă urciorul cu vin —
Din vremuri bătrâne ca basmul sabin,
Să-mi chemi în poiană la umbră de-arţari,
Cu regele mut, cei cinci căluşari.

Se-nşiră cu steagul; cu toţi de o dată
Pornesc, stând pe loc, o fugă ciudată.
Piciorul lor, iute cum e căprioara,
Nu-l prinde nici naiul, nici dibla, nici vioara.

În alb, cinci mesteacăni se leagănă-n vânt.
Stă mortul lor rege întins pe pământ,
Şi-n juru-i se strâng şi iar se desfac
Cinci aripe albe de lebezi pe lac.

Acuma, spre seară, e jocul mai lesne.
Cu pene de soare din creştet la glezne,
Cinci flăcări lumina o scad şi o suie,
În umbră stingând-o pe vreo cărăruie.

E goală poiana, e gol şi paharul.
Azvârle iar noaptea cu stelele zarul.

CUPRINS

M-oi duce, m-oi pierde, ca jocul latin —
Iubto, îmi adă urciorul cu vin.

AMURG ÎN DELTĂ

Cât vezi cu ochiul, verde, păpurişul
Se-ndoaie-n vântul serii, foşnitor.
Din când în când şi-arată luminişul
Un ochi de apă moartă. Un cocor

Cu aripa deschisă se ridică
Din stuf, sfâşietor de trist scâncind,
Sau cai tătari, dând roată fără frică,
Sălbăticiţi, nechează pe un grind.

Amurgu-mbracă Delta toată-n aur
Cu turla unui sat lipovenesc,
Dar umbrele ostroavelor de plaur
Albastrul cenuşiu îl împânzesc.

Vaporul taie noaptea şoptitoare,
Şi valul ce se-ntunecă-ntr-una,
Când cele cinci coline cresc în zare,
De aur vânăt cum e pruna.

FÂNTÂNA CU PLATANI

Fântâna cu platani de lângă ţărmul mării
La care ne-am oprit cu umbra în amurg
În cântecul domol, ce nu-l pot da uitării,
De valuri ce se sparg, de ape care curg.

Fântâna unde vin cu vasele de-aramă
Cadânele să-şi ia un dar curat, din plin,
Vrăjită e — ţi-o spun — şi dorul meu — ia seamă —
În juru-i zboară greu: un porumbel străin.

Pe Marmara se duc cu aripe de lebezi
Corăbii în amurg... Şi piere zi şi an;
Dar aplecat uşor pe apele ei repezi
Obrazul tău îl văd în umbră de platan.

Sunt zile sau sunt ani de când pe ţărmul mării,
În limpezimi adânci fântâna l-a închis?
Platanii tot foşnesc, şi nu pot da uitării
Murmurul de pârâu rostogolit prin vis...

LUMINA LUNII

Lumina lunii pline alunecă în casă.
Toţi înecaţii nopţii şi-nalţă în oglinzi
Ca-n ape faţa albă şi iar la fund o lasă
Când, luna ca să iasă, obloanele le prinzi.

Şi iat-o şi mai albă, tiptil ca o pisică
Se suie pe burlane, pătrunde prin fereşti,
Sărută lung şi ochii închişi şi gura mică,
Şi cea mai tăinuită iubire n-o fereşti.

Dar, părăsind oraşul, răzbate pe câmpie,
Se scutură deodată de praf să n-o mai văz,
Măsoară iepureşte păduri, livezi, moşie,
Ciulind urechi de raze prin verdele ovăz.

PRIMĂVARĂ

Din tren, în zori, văd cerul ca o apă
Prea limpede cu scoica lunii-n fund.
Plopi-nalţi la luminişuri dau să-ncapă:
Iscoade sunt şi zările pătrund.

Spre răsărit ard coifuri parcă-n pară,
Cu jar de aur suliţi se aprind;
De-acuma gloata umbrei o să piară.
Arcaşii tainici arcurile-şi prind.

Dar meri, şi peri, şi pruni de pe coline
Răspund şi ei, trăgând cu praf de flori,
Şi-n bâzâit de gloanţe de albine,
Desfăşură un lanţ de trăgători.

Podgoria-i toată nouri de şrapnele
Încremenite-n aer de Prier.
De raze fugărite rândunele
În escadrile răzleţite pier.

E soarele biruitor. Cireşii
Au ridicat, învinşi, steag alb în vânt.
Livezile îşi numără plăieşii.
Un cuc dictează pacea pe pământ…

Lumină pretutindeni! Primăvară
Şi verde proaspăt ca un suflet nou,
Şi mieii albi ca merii albi din ţară,
Şi pace-n gânduri vechi şi-n grâul nou.

Şi sus, pe zarea vremii, ca o dungă
De mări albastre cu sclipiri de nea,

CUPRINS

Bucegii neclintiţi, pe când se-alungă
Şi tren, şi primăveri, şi viaţa mea.

DRUM DE SEARĂ

Ţi-aduci aminte seara de sub munte
În ţara ce priveşte către Jiu?
Catapeteasma culmilor cărunte
Purta chenar de aur stacojiu.

Mestecenii cei albi veneau în pâlcuri
De lumânări cu sfeşnice de-argint;
Soborul stelelor citea cu tâlcuri
Adânci, în Stranele de mărgărint.

Şi cum treceam pribegi cu toamna-n ţară,
Ardeau mestecenii frunzişul rar
Şi-l dăruiau în lacrime de ceară
Topite-n pacea mare de altar;

Pleşuvii munţi îngenuncheau în zare
Truditi de mers ca peregrini bătrâni.
Mătăniile de oi coborâtoare
Se deşirau în drumul de la stâni.

Bisericile vechi, purtând potcapul
Monahilor pe turla lor de lemn,
Blagosloveau; troiţele cu capul
Atâtor sfinţi uitaţi ne făceau semn.

Dar noi, nebuni, nu ne-am oprit trăsura,
Ne-am dus — păgâni grăbiţi — spre

Polovraci:
De pretutindeni ne-arăta pădurea
Copaci schimonosiţi ca nişte — draci.

IMAGINI, TOAMNA

Se clatină galbene păsări
uşor pe părul din vie.
Nu, toamna îşi pregăteşte
iar stolul de frunze pribegi.
E aerul limpede astăzi,
ca apa-n pârâul de munte,
Şi singur un nor mai sclipeşte
pe ceruri — un păstrăv de-argint.

CIŞMIGIU DE TOAMNĂ

Verde nou al primăverii, roş al florilor de vară,
Toamnă, galbenul din frunza ta târzie mi-e mai drag,
Fie că-n velinţi tăcute inimi de-aur le presară,
Fie că foşneşte-n taina mătăsosului tău steag.

Zi senină, zi rodită ca o poamă de lumină,
Câtă floare prea devreme scuturată te-a dorit,
Să te pot culege astăzi — cer, şi suflet, şi grădină —
Cişmigiule de toamnă, de-amintire biruit.

De pe podul ce oglindă arcu-ntins al pietrei sale
Peste apa unde lebezi dorm pe teiul tremurat,
Cine m-a chemat pe nume, cine m-a oprit în cale?
Umbra ta de altădată şi un râm îngândurat.

CUPRINS

Verde dor al primăverii, foc al dragostei din vară,
Toamnă, părul de-aur moale al iubirii mi-e mai drag
Când strivesc şi ani, şi zile ce covorul tău presară
Şi-mi foşneşti a moarte-n suflet, mătăsos şi galben steag.

INTERIOR

Pe scrinul scund, pe masa de mahon,
Cleştarul cupei picură amurg.
Pe liniştea lăutei fără zvon,
Pieziş petale de lumină curg.

Atinsă, struna tainic a sunat…
Şi Sân-Nicoară din icoane vechi
Rămâne mut cu deget ridicat
Şi cântecul tăcerii în urechi.

Se cern garoafele de Luchian
Şi sângerate cad din rama lor,
Prin florile unui chilim oltean
Sperioase păsări se înalţă-n zbor.

Pe-o strachină un cerb a tresărit…
Şi, de pe raft, din fiece volum,
Poeţii ies s-asculte liniştit
Un cântec risipit ca un parfum.

CĂPRIOARA DE PORŢELAN

Pe masa mea un pui de căprioară
Prietenos deschide ochii puri.

Şi dacă în poiană o să moară
De glonţ rănit un frate din păduri,

Şi dacă la izvoare o să plângă
Cu botul ud de sângele prelins,
Ştiu bine: nici o moarte n-o să frângă
Căpriţa liniştită cu trup nins.

Ce clar priveşte! Parcă înţelege
Că umblu să-i fur taina într-un vers.
Dar care vers veni-va să mi-o lege
Cum stă oprită-n suflet şi în mers?

Cu capul mic şl fin lăsat de-o parte,
Ciulind uşor urechile-i de ciută,
Pândeşte cum pândesc după o carte
Făptura ei necunoscută...

Şi zile fug, şi trece an de an...
Îmbătrânesc... şi-un pui de căprioară
Deschide mari doi ochi de porţelan
Din lumea unde moartea nu omoară.

MINIATURĂ PERSANĂ

Albastrul şters al cerului de seară.
Coboară ca să-nalţe chiparizi
Întunecaţi, din cari pieziş zburară
Colunii albi. Lungi gene să deschizi,

Să vezi într-o grădină cercuită
De piatra zidului în trandafiri,

Cu ochi prea mari şi degete subţiri,
Fecior de împărat cu-a lui iubită,

În rochi de fir şi de mătase verde
Şi cu şalvari de borangic prin cari,
Ca luna plină printre nori fugari,
În joc molatic, trupul gol se pierde,

Pe când o căprioară fără teamă
De mângâieri, le-ntinde botul sfânt —
Şi se privesc tustrei şi nu-şi dau seamă
Că veacul lor s-a dus de pe pământ.

PEŞTII ROŞII

Amurgul suflă aur verde-n geam —
Un pom cu foi de foc e un mărgean,
Sub pavăza tomnaticului ram
Se-aprinde somnul apei din borcan.

În cercul luminosului cleştar,
Trei peşti de aur roşu s-au lăsat
Închipuind pe-al zărilor hotar
Trei păsări într-un zbor îndepărtat.

La nesfârşit de sticlă se lovesc,
În străveziul aer ca-ntr-un zid,
Şi raza evantaiului ceresc,
Stropind luciri, o-nchid şi o deschid.

Şi-n geamul de penumbră fumuriu,
Când apa înnoptează până-n fund,

CUPRINS

Trei raze, logodind argintul viu,
În colb muiat de lună, se ascund.

LALELE

De pe podele urcă valuri moi
De umbră şi pe masă se întind.
Oglinda-şi limpezeşte iazul mort
Într-un izvor cu seara cristalin.

Lumina zboară vie peste geam.
Amurgul din afară le-a uitat
Lalelele ce galbene mai ard
În sfeşnicul subţirelui pahar.

Potirul nou al florilor e pumn
Închis uşor pe câte-un licurici,
Potirul lor de porţelan acum
Îşi strânge-n umbre focul licărit.

Lalele stinse din odaie fug,
Oglinda-n apa morţilor le ia,
Năluca lor, în vis, rămâne fum.
Aşa doresc şi sufletu-mi să stea.

CÂNTEC DE LEAGĂN

Dormi, dormi, să te-adorm ţi-am adus
Fluturii, frunzele, florile
Şi norii tiviţi de apus
Ce zboară pe sus,

Serile, stelele, zorile,
Să dormi ţi-am adus,
Ţi-am adus.

Dormi, dormi, să te-adorm ţi-au şoptit
Grâul, pârâul şi râul
Şi moara cu glas adumbrit
De vânt potolit,
Grangurii, graurii, greierii,
Să dormi ţi-au şoptit,
Ţi-au şoptit.

Dormi, dormi, să te-adorm ţi-au atins
Umărul umbrele, undele...
Sărutul lor ochii ţi-a stins,
Pe pernă au nins
Visele, vrerile, verile...
Şi somnul te-a prins,
Mi te-a prins.

ARTĂ POETICĂ

Mi-am urzit din sunet şi coloare,
Din cuvinte dure, zi de zi,
Turnul versului înalt în care
Îmi adorm durerea de-a trăi.

Zi de zi şi lună după lună,
Izvorăsc din mine ca din mări
Insule de gânduri, ce adună
Cânturi fremătând peste uitări.

Ani de ani şi clipă după clipă
Vierme de mătase m-am făcut,
Fluturul simţindu-l, ce-n aripă
O să-mi schimbe braţele de lut…

Dar cum stau cu lampa lângă mine
Şi cum scriu: un singur ţipăt greu
Din odaia-ţi de bolnavă vine —
Şi ce mic, ce gol e visul meu!

CUPRINS

PRIMĂVARĂ

Sub umbrarul foilor
Duce drumul oilor
Şi se duce, şi se pierde
Tot pe plai cu iarbă verde,
Şi se duce, şi se curmă
Tot la stână lângă turmă,
Şi îi ştie seama lui,
Seama lui, şi-a dorului.
Grijile mocanului,
Inima ciobanului...

Primăvară! primăvară! crapă mugurii la baltă,
Sălciile verzi le-ndoaie vântul cu suflare caldă,
Pe poteci sfios se-ntinde umbra nouă-a foilor —
Primăvară, mama noastră, dă-ne drumul oilor,
Drumul cel pierdut pe care îl mai ştiu, din sat, bătrânii!...
Doru-n mine înfrunzeşte: dorul turmii, dorul stânii.
În zadar mă-nchid în casă şi m-ascund pe după cărţi,
Dor de ducă mă ajunge, dor hain din zece părţi:
Buchiile le zăpăceşte, gândurile le încurcă.
Văd un gol de munte-n soare şi văd turmele cum urcă;
Tot aud cum latră câinii, cum tălăngile răspund,
Când adânc ca vântu-n frunză, când ca ape vii pe prund,
După cum coteşte drumul mai departe, mai aproape,
Spre lumina de poiană ce prin fagi răzleţi încape...

Turme vechi ca munţii ţării, cu cârlan şi cu mioară,
Suie plaiul şi-l coboară, pentru-a câtea miia oară?
Duc cu ele de departe dorul nostru, tot aleanul
Făr' de zare, ca Buceagul, nesfârşit, ca Bărăganul.
Duc cu ele dorul brazdei, dorul frunzelor de nuc,
Dorul satului şi-al ţării, dorul dorului îl duc...
Vin cu cântecele toate de la Nistru pân' la Jii,

CUPRINS

Şi se urcă din poveste sau aievea, nu mai ştii —
Ungureanul şi Vrânceanul din baladă iată-i iarăşi.
Mioriţă bucălaie, unde eşti să-mi fii tovarăş,
Să paşti iarbă neumblată, pe sub brazi, pe la izvoare?
Şi cu sarica pe umeri tot aşteaptă baciul mare
În lumina primăverii singur, ca un zeu păgân.

Primăvară! primăvară! stau cu dorul de mă-ngân.
Crape mugurii la baltă, iasă plugurile-n ţară,
Codrii vechi să înfrunzească, iarba nouă să răsară —
Dar dă-mi drumul care-l ştie şi ciobanul, şi cioporul,
Drumul oilor mi-l află, el, ce mână drept, ca dorul,
Sus la munţi, cu fulgerare de-aur viu în soare-apune...

Mioriţă, mioriţă, dorul turmei mă răpune!

TOAMNĂ LA FLORICA

De aur vechi s-a făcut frunzarul;
Zările-s stinse cum e cenuşa.
Deschide uşa.
Toamna ne cheamă.

Am împuşcat în zăvoi sitarul
Din urmă: zburase să plece.
Vântul e rece.
Toamna ne cheamă.

Via pe deal de mult e-ngropată;
Stolul pe cer s-a dus: o nălucă.
Dor mă apucă
De altădată.

Unde eşti, unde, casă uitată?
Unde, azi, sunteţi, zilele mele —
Voi, rândunele
De altădată!

VREMEA

Am oprit în luncă apa curgătoare
La un scoc de moară printre verzi arini;
Am oprit pe ape lin-tremurătoare
Zilele de vară, razele de soare,
Nopţile senine, stelele şi luna
Pentru totdeauna —
Vremea care curge n-am putut s-o ţin.

Am închis în palmă pui de rândunele,
Le-am simţit bătaia inimii în chin;
Am oprit în braţe dragostele mele…
Pasăre de-o toamnă, dragoste cu jele,
Le-am cules ca frunza moartă când dă bruma
Pentru totdeauna —
Vremea care zboară n-am putut s-o ţin.

Am păstrat în suflet gânduri, vorbe, glume,
Zâmbetul ce iartă, plânsetul hain;
Am păstrat în minte feţe fără nume
Întâlnite-n cale şi pierdute-n lume,
Le-am cuprins în mine una câte una
Pentru totdeauna —
Vremea, vremea însă, n-am putut s-o ţin.

CUPRINS

MARINARUL

Pe povârnişe dealul alunecă abrupt
Ca să-şi oprească botul de vie tocma-n vale —
Dar sub boltirea viţei oprindu-mă în cale,
Privesc câmpia care adoarme dedesupt.
În abureala serii schimbându-se în mare,
La nesfârşit îşi duce un tremurat hotar.

Am ancorat. Acuma sunt bunul marinar
Rentors din pribegie la vatra primitoare.
Se-nalţă paşnic fumul pe gând şi pe cămin,
Se coace tămâioasa sfârşitului de vară —
Dar frunza se apleacă de-o tainică povară
Atinsă, când o plouă îmbelşugat senin.
Ci sufletul, ce-n vremuri gemu în larg de mare,
Deodată se trezeşte, ca vântul în catarg,
Când pânze de corăbii albastrul mort îl sparg
Cu aripile albe de berze călătoare.

TOAMNĂ LA MIORCANI

Peste dealuri, peste ape, pretutindenea se lasă
O lumină învelită în marame de mătasă.
Vin iar carele-ncărcate şi cu spice, şi cu vis...
Şi pe ceruri liniştite şi în suflet şi-au deschis
Unghiul dorului de ducă stolurile de cucoare.
Mori de vânt nostalgic-nalţă aripile călătoare
Şi se lasă în durere să zdrobească grâul nou.
Paşii tinereţii mele mă urmează în ecou,
Umbra mea de altădată umblă-n miezul umbrei mele.
Prima stea sau amintirea stă pe iaz printre vântrele?
Simt în suflet de departe spinul ei tremurător.

O bătrână-mi toarce firul zilelor de pe fuior;
Prima lacrimă se-noadă trainic lângă cea din urmă...
Şi păstori, ieşiţi din vreme, către staul duc o turmă
De oi albe ca şi norii unui cer îngândurat.
Cine m-a legat de mine, de moşie şi de sat?

Toamnă-amară, toamnă dulce pentru cine te-nţelege,
Pentru cine ştie gândul ce-a sortit să se dezlege
Frunza galbenă şi coaptă ca un rod cules de vânt,
Toamnă, care legi prin moarte cerurile de pământ,
Şi sub foaia veştejită pregăteşti o primăvară,
Toamnă dulce ca iubirea, ca iubirea de amară,
Fie-ţi milă de făptura mea de om, şi fă să fiu
— Pe sub nuci, lângă femeie, lângă fată, lângă fiu,
În grădina aurită de lumină şi de frunză —
Rodu-n care o dulceaţă înţeleaptă să se-ascunză.

Poate-un om atunci să vină să-mi culeagă câte-un vers
Cum din prun culegi o prună fără-a te opri din mers,
Însetat mi-o soarbe poate din cuvinte alinarea,
O să-i pară — cine ştie — mai puţin amară sarea
Lacrimelor sale-n drumul de dureri şi dor ascuns...
Binecuvântarea asta de mi-o dai, va fi de-ajuns.

S-AU PIERDUT

Unde-s frunzele-pădurii? S-au pierdut.
Unde-s norii, călătorii? S-au pierdut.
Unde-i râul ce ne-a dus copilăria
Pe oglinda lui de gheaţă? S-a pierdut.
Unde-i râsul, unde-i plânsul, unde-i dorul,
Şi iubirea, şi durerea? S-au pierdut.

CUPRINS

Unde-s ochii dragi odată ca lumina?
Umbra genelor plăpânde? S-au pierdut.
Unde-i omul ce am fost şi eu odată?
Viers şi suflet, ca un foşnet s-a pierdut.

DE VOI MURI

De voi muri — departe de cetăţi
În brazda neagră-a plugului, la noi,
Să mă lăsaţi culcat pe spate, gol,
În mână cu o ghindă de stejar.

Şi chipul meu de lut, ce n-a ştiut
Să fie sufletului un locaş,
Îşi va topi netrebnicul său rost
În valul primitorului pământ.

Dar ghinda va-ncolţi. An după an
Vor creşte rădăcini în adâncime
Şi va ieşi din mine un copac
Cu ramurile tinere, spre soare.

Ce n-am ajuns cu mii de versuri — iată
O împlineşte din belşug o creangă
Întinsă, tremurându-şi umbra peste
Odihna turmelor, ce vor să vie.

CAIETUL VERDE

1927-1936

CUPRINS

SCRISOARE

Se lasă iar amurgul pe parcul din Miorcani,
Şi zgomotul pe care l-am auzit de ani,
Cu pulberea luminii ajunge pân' la mine:
E mugetul cirezii ce-ncet, cu seara, vine.
Sunt scârţâiri de care pe drumul greu de rod.
E tunetul căruţei ce trece peste pod.
Sunt chiote de oameni... Ce stranie prelungire
Le face să se piardă deodată-n amintire.

O toacă bate tainic. Un clopot sună lung.
Sântă Măria Mică e mâine. Să te-ajung
Nu pot decât cu slova, cu gândul şi cu dorul.
Pe chipul tău, pe timpul ce fuge, trag zăvorul
Să mi te prind aicea, tu, cea de ieri, de azi,
Tu, pururea aceeaşi la cuget, la obraz.
În parcul vechi şi unde nimica nu se schimbă,
Ci numai anotimpul cu pas pustiu se plimbă,
Cum vrei să măsur ziua cu bietul nostru ceas.
De ce apuc condeiul să-ţi scriu, când mi-ai rămas!
Întâia frunză cade, întâia barză pleacă.
Vor da alţi muguri mâine şi păsări noi pe cracă
S-or legăna. Tu însă vei sta când s-or fi dus.
In juru-mi înserarea pe ţarini a apus,
Cenuşa înnoptării pe mâna mea se lasă.
O lampă cu-o privire a luminat în casă
Ca sufletul tău darnic, deschis şi liniştit.
În drumul vieţii mele Miorcanii m-au oprit.

A înnoptat: oraşul şi-aprinde cafeneaua.
Aici la câmp sting lampa să se apropie steaua

Ce-a licărit stingheră la margine de sat.
Pe-aleea nevăzută se-aude apăsat
Unitul pas al tatii şi-al mamii mele, pasul
Ce-l auzeam pe vremuri, copil, când suna ceasul
Culcării, aşteptându-i să mă sărute-n pat.
O rază albă ramul din geam l-a dezgropat:
Din umbră mii de ramuri misterios se lasă
Cu crengi catifelate pe pajişti de mătasă,
Şi bolţi de întunerec se farmă şi se frâng.
Ce-a fost adânc în noapte se face mai adânc
Sub arcuri nesfârşite ce tremură-n lumină,
Când se revarsă luna ca o fântână plină.
Deschid fereastra: pace, părere şi pustiu.
Doar inima mi-o roade ceva ca un burghiu
Şi o fărâmiţează cu fiecare clipă.
Pe iarbă cade-o poamă, prin frunză o aripă.

Şi mă gândesc departe, la tine, la copii,
La moartea tuturora ce vine când nu ştii,
La viaţa care curge cu murmure de apă...

ADORMIND

Ti-ai dezbrăcat de haine ca de-o coajă
Migdala trupului cu gust amar,
Şi patul jos ca valul de pe plajă
Primeşte alb nepreţuitul dar.

Răcoarea inului îţi dă o tremurare
Uşoară, ca o boare peste iaz.
Pleoapele se lasă. Cu mirare
Îţi recunosc un alt al tău obraz.

O clipă tai cu mâna moartă valul
Imaginar la ţărmul rătăcit,
Înotătoare părăsindu-ţi malul
Cu puf uşor de perini vătuit.

Dar ape moi în juru-ţi parcă sună
În zvonul surd cu legănări de somn.
Alunecă... Ascultă... Te adună
Pe alt tărâm, supusă altui Domn.

Tot trupul mlădios te părăseşte
Şi mâinile legate până-n zori.
Ce singură îmi stai, copilăreşte,
Din vârf de frunte până la picior!

Înlănţuito, ce priveşti? Şi unde
Liane, vise, o păstraţi de-acum?
Zadarnic. Mâine n-o să-mi poţi răspunde,
Statuie, răsărind din ţări de fum.

ODAIA EI

Când am intrat târziu în casă, totul
Păstrase clipa ultimei vederi.
Pe canapea rochiţa rămăsese
Sculptând molatec trupul tău de ieri.

Deschisă cartea. Nici o mână nouă
Nu întorsese pagina de-atunci.
Pe ornicul oprit aceeaşi oră,
Prin storul tras aceleaşi raze lungi.

Pe masă încă stăruiau alături
Tacâm de-argint şi cupă de cleştar.
Doar perele păreau acum de piatră,
Doar strugurii stăteau de chihlimbar.

De porţelan albastru pudriera
Tot mai ningea parfumul tău pe-scrin.
Am tresărit că n-a uitat mânuşa
Nici braţul gol, nici degetul tău fin.

Tu singură lipseai. Ascunsă unde?
Când totul după ani e neclintit.
Ori poate colo,-n umbrele oglinzii,
Obrazul tău, plăpândul, mi-a zâmbit.

RECUERDO

Grădină, unde tânăr am învăţat iubirea,
Copaci înalţi, pe care şi vara, şi-amintirea
Îţi ţes în taină mreaja de gânduri şi de foi,
Şi tu, fântână: undă şi nimfă, umeri goi
De nori în dezvelire, oglinzi întunecate…
Ce darabană seara spre porţi închise bate?
Reginele de piatră rămân, dar noi, dar noi?
Colunul de-altădată oprit din zbor greoi,
Şi râsul tău, copilă iubind întâia oară,
Şi apa care plânge şi pasărea ce zboară.

Jardin du Luxembourg, Paris

CUPRINS

SÂNGE STRĂBUN

Când noaptea mi se lasă pe pleoapă,
Ursita zilei de-astăzi de-a apus,
Vuind mă fură vremea ca o apă
Şi-o iau pe firul sângelui în sus.

Mijesc din umbră stepe nesfârşte...
Nechează-n vântul zorilor un mânz.
Scad focuri. Corturi cad. Se zbat copite.
Deodată soarele pe suliţi, dârz!

Deodată-n mine tot vârtejul stepii,
Tot dorul meu în vântul ei răpit!
Vultanul, când l-au deşteptat sirepii,
Din ierburi cu-aripi aprigi a zbucnit.

Strunindu-mi murgu-n loc, rămas cu palma
Deasupra ochilor; îi văd urcând
În soare aripa de foc, de-a valma
Cu sufletu-mi năvalnic şi nenfrânt.

Şi-n urma lor, când i-am pierdut în zare,
Un chiot am zvârlit aşa păgân,
Că peste ţări şi veacuri tot îmi pare
Că îmi aud năprasnicul stăpân.

SCITUL

Când până-n zări e câmpul numai iarbă
În jocuri de lumină şi de vânt,

Când herghelia se repede oarbă
Şi-l vântură cu coama la pământ,

De-mi sună-n cer întâiul tunet goarna
Şi bubuie din depărtări în depărtări,
În sânge mi se dezmorţeşte iarna
Şi ce-a fost mort învie din uitări.

Pe roib călare o pornesc cu zorii.
Oprit cu ochii roată pe gorgan,
Adulmec vântul şi aud cocorii
Vestind din cer sămânţa altui an.

Atunci, înfricoşat, descalec iute
Lipind urechea de pământul viu.
Şi din afund de lumi răspund pierdute
Popoare răscolite din pustiu.

Aud prin vreme scârţâit de care.
Galop adânc vuind spre răsărit.
Şi inima îmi bate tot mai tare
Chemându-mă cu sângele meu scit.

VRĂJITORUL DE ŞERPI

Herencheu,
Berendeu,
Grozăvior, stai pe loc!

Sub soarele-n amiază e lacul de platină
Şi joardele luminii îl bat cu vergi de foc.
Stă lopătarul oacheş tăiat într-o tulpină
Străveche, cum e lotca greu pironită-n loc.

Pe luciul apei, negru, un sfârc de bici în plăsnet
Străfulgeră topirea... Pescarul l-a simţit.
Se-apleacă, mormăieşte descântecul: de trăsnet
Atins, un şarpe-şi lasă inelul despletit.

S-a răsturnat, şi ţeapăn pluteşte, buturugă.
Dar omul mişcă buza, şi vorba veche iar
Se duce, ca jivina deplin să-i fie slugă.
Din ape se ridică un cap triunghiular,

Alunecă în luntre năpârca blestemată,
Pe braţe e brăţară şi măr rotund în sân,
Şi omul giugiulind-o ca pe-un copil, i-arată
Şerpoaicele bătrâne cu şuierul păgân,

Ce-şi cheamă seminţia ieşind la gol de baltă.
Din milă iar şopteşte cuvinte de hrisov:
Şi şarpele, deodată desmeticit, tresaltă
Şi scapă ca săgeata pe lacul din Snagov.

CĂLĂTORIRE

Un călător grăbit cum se deşteaptă
Nedumerit, pe-a visurilor treaptă,
De care ţara astăzi are parte;
Şi stă buimac, şi nu mai ştie unde
A mai zărit odaie, jâlţ şi masă;
Şi, dureros, chiniutor l-apasă
Străinul ce-n oglinda lui pătrunde.
Aude-n gară trenurile grele,
Şi tot se-ntreabă cine o să plece.
Se pipăie, şi mâna lui e rece,

CUPRINS

Şi calendaru-n zid îşi uită anul...
Şi tot mai dorm în miezul vieţii mele.

COCORII

Pe şesul peste care seara cade
Cenuşa şi pustiul se întind.
Tot mai luceşte-n zare apă albă
De toamnă fumurie, când, foşnind
Din aripi ridicate, se coboară
Cocorii cerului. Întregul stol
Se strânge să-şi ia masul pentru noapte
Şi, umbre din trecut, pe câmpul gol
Nostalgicul lor cânt şi-opreşte goana.
Dar călăuza veche,-ntr-un picior
Veghează, somnul morţii să nu-i prindă.
Spre stele ţipă ea sfâşietor,
Şi cârdul, speriat de glasul mare,
Cu freamăt lung de zbor se pierde-n neguri.
Tăcerea urcă. Se deschide-n zare,
Mijind a zori de zi, o apă albă.

ŢARA

Când una după alta iubirile de tină
Şi-or desfoia obrazul în somnul meu de veci,
Când trupurile calde de dor şi de lumină
Din braţe mi s-or smulge lăsându-mi-le reci,

În marea părăsire din mine şi din groapă,
Sub lacătele morţii eu tot voi auzi

CUPRINS

Un freamăt lin de frunză, un murmur lung de apă,
Tălăngi suind la munte ca şi în vechea zi.

Răzleţe m-or ajunge ca şi odinioară
Un drum în pacea serii cu plopii lui subţiri,
Sub sălciile boltite o straşină de moară
Şi munţii de zăpadă în toamna cu rodiri.

O troiţă uitată, un piersic plin de floare,
Un schit tăcut, poiana cu turmele de miei
Şi pe câmpie taina apusului de soare,
Icoana ţării mele din suflet nu mi-o iei.

DE-O FI SĂ FIE RAIUL

De-o fi să fie raiul, să fie un zăvoi
Cu sălciile-n muguri şi ierburile moi,
Cu miei priori — tot îngeri albi, plăpânzi şi goi —
Şi apa pe sub ramuri să cânte ca un roi
De-albine nevăzute ce cată miere-n flori.

De-o şi să fie raiul, să fie-un lan de grâu,
În vântul dimineţii să mişte ca un râu,
În soarele de-amiază să ardă aur greu,
Să intre-n el arhangheli cu secera în brâu
Şi umbra lor albastră să dăinuie târziu.

De-o fi să fie ralul, să fie-un deal cu vii,
Cu prune cum e bruma şi mere arămii.
De-asupra lui să zboare cu frunza cea dintâi
Un stol de păsări albe vâslind prin zări pustii,
Ţipând a toamnă lungă ca dorul meu să-l ştii.

CUPRINS

De-o fi să fie raiul, să fie-un câmp de nea,
Să scânteie zăpada aprinsă stea cu stea
Şi zurgălăi de sănii să sune-cum suna
În ţara mea pe vremuri copilăria mea
Când toată tinereţea, iubire, te-aştepta.

OCTOMVRIE

Rodit se-ndoaie ramul şi mâna se ridică
Deschisă ca o cupă sfinţită pentru har.
Căci vine iarăşi vremea când frunza cea mai mică
Primeşte de la Domnul al aripelor dar.

Se leagănă prin aer ce-a fost sortit ţărână,
Ce-a fost pe sus lumină se lasă la pământ.
De-acuma sună ceasul să mergem mână-n mână
Şi ce privim să fie blagoslovit şi sfânt.

Şi aerul, şi-amurgul sunt numai amintire.
E vinul de-altădată al anilor din noi.
Mă leagă raza toamnei de tine cu dulci fire
Atât de vechi că-n umbra privirii le cred noi.

Dar pasărea căzută pe iarbă ca o frunză
Sub paşii tăi se-nalţă în tremur lung de zbor,
Şi frunza de pe vânturi coboară să se-ascunză
Cu foşnet surd sub pasu-mi îngreuiat de dor.

ICOANĂ PE STICLĂ

Pe-această sticlă clară ca faţa unui iaz,
Voi aşeza sus cerul cu stele pe grumaz.

CUPRINS

Voi strânge jos: zăpadă, pârâuri de cleştar,
Copaci de promoroacă şi pârtii de hotar.
Voi zugrăvi în zare, albi, munţii. Pe un dâmb
Păstorii plini de spaimă şi steaua cu zbor strâmb.
În colţul dimpotrivă voi însemna — să-i ştii —
Trei crai pe trei cămile, ca umbre albăstrii.
În inima icoanei un staul voi picta
Şi-ntr-însul preacurata pe prunc s-o apleca:
O salcie prin ape cu frunzele pe-o stea.
De-o parte şi de alta un bou şi un asin
Vor aştepta la iesle minunile ce vin,
Şi voi lăsa să pice pe-acoperiş de stuh
Porumbul alb ce-aduce în aripi sfântul duh.

DANSATOAREA

Pe plaja unde valurile joacă,
Intr-un vârtej de soare cum a stat,
Ca o coloană vie îşi îmbracă
În raze trupul încordat.

Apoi c-un singur gest lăsând să cadă
Lumina ca un val uluitor
Din împietrirea coapsei de zăpadă
La degetul de la picior,

Desfăşurându-şi şarpele, mişcarea
Deodată o cuprinse pân' la gât.
Dar ochii ei, păstrându-şi nepăsarea,
Străini de joc, n-au coborât.

CUPRINS

ELEGIE ÎN FAŢA MĂRII

În faţa mării iată-mă, în faţa
Desăvârşirii cerului pe ape
Fără sfârşit... Dezgrăniţarea iat-o,
Şi sufletul cu aripă de spumă
Pe valuri vii, vestind vuirea verde-a
Furtunilor, sub norul de cerneală,
Venind din zări. În faţa mării stau ca
Un stâlp de lut. Pe tălpi purtând ţărâna
Ogorului, pe frunte praful holdei,
În sânge neamul morţilor ducându-l,
Aici, pe ţărmul vechi de unde-ncepe
Sământa vântului pe brazda apei,
Şi jocul norilor, şi zbor de stoluri
În unghi deschis cu vremea şi cu visul.
Ce-mi poate-aicea secera, şi sapa,
Şi plugul tras de opintirea vitei?
Aici ce-mi folosesc grâu şi secară?
Stau şi privesc, ajuns la căpătâiul
Pământului din mine. Singur, fără
Moştenitor ca să-mi adune sarea
Durerii de pe apele amare.
Stau şi socot, înfipt cu rădăcina
Piciorului în humă grea, cu frunza
Mea slobodă pe vânturi. Pescăruşii

Furtunilor se duc ţipând. Stau stâncă
În murmur lung de valuri prăbuşite
Şi tot ascult, pe ţărmul cel din urmă,
La glasul morţii şi la glasul mării.

A DOUA ELEGIE

În faţa mea, la masă, băiatul meu citeşte
Cu fruntea încreţită puţin de încordarea
Ce-l face să urmeze povestea. Raza lămpii
Uşure îl atinge pe păr bălai şi geana
Lui lungă dă o umbră. E fiul meu. Deasupra-i
Mă văd copil, de-o vârstă, în cadrul de-altădată.
Citesc şi eu la lampă. Mi-e fruntea încreţită
Puţin de încordarea povestei începute.
Am păr bălai. Am gene prea lungi, umbrind privirea.
În ape limpezi ramul mai bine nu-şi răspunde
De cum viaţa nouă oglindă poza veche.
Sunt eu acel din faţă? E el cel din perete?
Cum? Glasul meu de-atuncea îmi spune astăzi: tată.
Dar vremea? Unde-i vremea? O caut, şi e lipsă.
Sunt ca un om ce urcă pe munte şi se-opreşte
Sub zid de stânci să strige ecoului un nume,
Şi-nfricoşat aude ecoul că-i aruncă
Alt nume. Unde-i vremea? Unde s-a dus? Să vie.
Cenuşa să i-o scurgă clepsidra. Calendarul
Să-şi lase-n vântul toamnei iar foile foşnite
În drumul ei. Tictacul ceasornicului bată
Cu inima-i de-a valma în pieptul meu. În sânge
Vuiască valu-i vajnic. Dar unde e? Să vie.
Cu păr bălai în faţa-mi, copil, citesc sub lampă.
În poza din perete, cu păr bălai, citeşte
De-atâţia ani băiatul meu mic. Să vie vremea!
Să izvorască tainic şi turbure să curgă
Între copilul de-astăzi şi cel de ieri. Ce singur,
Ce nesfârşit de singur, aştept aici. Ştiu: totul
M-a părăsit. Sunt singur în trupul meu, cum singur
Sta Robinson Crusoe într-un ostrov pe mare.

CUPRINS

Chiar fiul meu cu ochii-mi nu poate să-mi zărească
În vârful de prăjină semnalul-nalt, de pânză,
Cum flutură, cum cheamă. În zare, nimeni. Vremea
Cu fumul ei de-o clipă pe cerul veşnic. Marea
Şi marea, iarăşi marea, şi marea pretutindeni.
Zadarnic. Nici o punte. Dă-mi mâna. Ce departe
Mai tremuri. Ţine-mi mâna. E mâna mea. Sunt singur.

A TREIA ELEGIE

Deodată, seara. Poarta, deschisă: câmpul, cerul
Şi-n umbră, colo, steaua de-amurg. Deodată, seara
Albastră, cum e apa albastră din acvarium,
Umplând odaia. Curge pe mobile, pe umăr,
Pe mână. Valu-i mişcă în unduiri prin gânduri,
Se sparge-n zid, revine, se sparge iar, nălucă,
Departe, pretutindeni. Rămâne în oglindă
Prin apă fruntea albă alunecând. Se-nchide
Pleoapa, se deschide, recade iar. Pesemne
S-a înecat acolo un om tăcut. Departe
Cu inima în mine mai bate surd. Să intre.
Eşti tu? Sunt eu. Ia-mi trupul. E mut. E o păpuşă
De pâslă părăsită pe un divan. Sunt rupte
Doar sforile. Primeşte-l de-acuma pentru noapte.
Ţi-l dau să faci cu dânsul ce vrei. Eşti regizorul.

Pe vremea de-altădată, copil, am zărit visul.
Era la panorama dintâi, mi-aduc aminte,
Un măscărici uşure ca un balon ce suie
Şi cade iar să sară mai sus şi-n ceruri scapă.
Purta pe faţa-i albă de clovn o mască toată
De aur. Era luna? Nu ştiu. Era de sticlă

Şi strălucea ca luna de sfânt şi era vară
Cu greieri mulţi. Comete încălecau pe noapte.

Şi el juca pe-o rază. De sârmă? Nu. Pe-o rază
De aur în lumină încolăcit. Ştiu bine:
Întâiul vis,
        Stai. Nu vreau astfel. Vreau altfel, altfel.
Aceasta nu-i măsura de-atunci, nici jocul nu e,
Nici cântecul. E tactul cel trist de când e lumea
Al inimii, al morţii. Ascultă-mă, nu-i visul.

În haina ta de piele, ce vrei, burghez cuminte,
Cu gestul frânt din leagăn şi calcule tocite
De veacuri ca prundişul de ape repezi? Spune.
Nu mai zâmbi în valsul grotesc; cu mulţumire
Nu mă privi ca dintr-o fotografie ştearsă.
În lături! Dar rânjeşte. În lături Dar rămâne.
Se-nchină şi se-nclină, se strânge şi se plânge,
Salută şi sărută, iubeşte şi boleşte,
Şi dă din cap ca mine, şi dă din mâni ca mine,
În pantomima oarbă.

                        Destul, Destul! Opreşte!
Cândva la panoramă, copil, am zărit visul.
Purta pe faţa-i albă... lumina lunii... albe...

Deodată, ziua. Poarta, deschisă: câmpul, cerul,
Şi-n umbră, colo, gândul dintâi atins de-o rază
Fulgerător deodată. Un zbor de ciocârlie
Din praştia luminei în suflet săgetând.

CUPRINS

A PATRA ELEGIE

Pe drumul vechi pe care se lasă toamna: fumul
Sătucului din vale urcând la dreapta, fumul
La stânga mea pe ceruri al unui stol, departe.
Şi eu aici, în golul vieţii. Singur între
Pământul ce rămâne şi zilele ce zboară
În anotimpul tainic. Cu greul meu, cu pasul
Ce sună surd de parcă mă urmăreşte pulsul
Străvechiului meu sânge foşnind a veşnicie,
Gonindu-mă din astăzi spre nicăieri. Cu gândul
Cules de mult, cum este cules tot câmpu-n toamna
Târzie unde stărui. Aud prin ceaţa serii,
Din sat, lătratul jalnic al câinelui în lanţuri,
Din cer, tot mai în zare, sfâşietorul ţipăt
Al păsării pornite spre pribegie. Unde
Să merg de-acum? Pe cine să mai aştept? În iarnă
La staul se întoarce asin şi bou s-aştepte
Pre Domnu-n scutec. Singur pe pragul îndoielii,
Pe pragul veşniciei şi-al vremilor mai singur,
M-opresc să-mi aflu calea adevărată: fumul
Sătucului din vale pierind la dreapta, fumul
Topindu-se la stânga cu stolul meu în zare.
Şi eu aici. Dar umbra se-ntinde, ziua scade.

ŢĂRM SUDIC

Nisipul cald oprise luntrea. Valul
Se trase înapoi şi legănatul
Adormitor pieri treptat pe plajă.
Din ţărm la piscu-n nouri, sub frunzişul
Pădurilor de palme, nesfârşite
Tăceri pândeau. Şi, coborând cu frică,

Străinii au îmbrăţişat pământul.
Şi, răsturnând din luntre împletitul
Şirag de flori trandafirii şi fructe
De purpură cu miezul de migdală,
Au ridicat un rug pe ţărmul mării
Cu lemnul bun mirositor din insuli.
Şi, rânduind ce au adus, pe frunze,
S-au aşezat cu faţa către apă,
Privind cum fumul jertfei îşi înalţă
Palmierul încărcat de mirodenii,
Să-i ştie zeul. Seara se pogoară:
Şi, rânduind ce au adus, pe frunze,
Un văl de foc aşterne peste mare.
Tot aurul topit pe ape arde,
Se stinge în cenuşa înnoptării.
Dar ei ca umbre stau să vie zeul.
Au tresărit. O nucă grea de cocos,
Căzând din foi, s-a descojit cu zgomot.
Tăcerea creşte iar. Stau iar ca idoli
Străvechi, adânc înfăşuraţi în taină,

Cu golul larg al liniştei în suflet.
Plutirea unei aripi se aude
Abia. Luna se revarsă albă,
Şi fără vânt o adiere trece.
Se mişcă straniu umbra unei palme.

ŢĂRM PIERDUT

1927-1941

CUPRINS

HELLADĂ

Stă marea ca o treaptă de senin
Pe care urcă insula-n lumină,
Şi templul din pădurea de măslin
Se-nalţă gol şi viu ca o tulpină.

Coloane, trupuri netede de zei
În care sângele s-a făcut soare,
Colunii lângă ele îmi sunt grei:
Nu pasărea, ci piatra o să zboare.

Lăsaţi-mă să vin iar la părinţi.
Doar clipa mea se cerne cenuşie,
Doar lutul meu se surpă-n suferinţi.
Aici lumina dăruie vecie

Pe friza vieţii unde în alai
Fecioare vin cu vas rotund pe umăr,
Şi călăreţi semeţi strunează cai,
Şi dansatoare saltă-n tact şi număr,

Pe stela morţii unde un bătrân
Senin întinde dreapta împăcată
Flăcăului răpus râzând păgân —
Pe marea ca o liră încordată.

DAFNI

Mânăstire ancorată pe pământul lui Apollo,
Dafni, sfinte cărămizi,
Cine va reda vreodată sufletului meu de-acolo
Umbrele de chiparizi,

Cerul dimineţii clasic conturat cum e o cupă
De lumină cu argint,
Şi în inimi călătoare dorul primăverii după
Eleusis şi Corint!

Cine va suna talanga turmelor de pe coline
Ca-ntr-un viers de Theocrit,
Şi în curte printre dafini va lega — o, Dafni! — cine
Maci de sânge pe granit?

Mai trăiesc ca altădată zeii veşnici, mânăstire,
Şi zadarnic ai cuprins,
Ca s-o răstigneşti sub cruce, o coloană. Stă subţire,
Pururi vie, cu trup nins,

Cu trup neted, cu trup tânăr în divină nepăsare
Ca pe vremea când purta
Peste frunte o metopă şi o friză pe spinare —
Dă-mi, coloană, pacea ta!

Şi-nflorită printre pietre, floarea morţii, asfodelă,
Mă învaţă cum să fiu
Ca să seamăn după moarte cu sculptaţii pe o stelă
Din Cheramicul pustiu.

Iar tu zeu al poeziei, o, Apollo, mă îndrumă
Ca să scap biruitor,
Căci în naos, ce patetic, cu durerea-i mă sugrumă
Tragicul Pantocrator.

CUPRINS

ACROCORINT

Clopoţeii caprelor sunau răcoare
De ape vii printre măslini şi eucalipţi,
Pe când pe golf ardeau ca portocale
În legănare pânzele fierbinţi…

Patriarhal platanul pentru oaspe
Chema în frunze umbra la ospăţ.
Pe foi de brustur: brânză, în blid: lapte,
Ne-au dat păstori străvechi cu port semeţ.

Băiatul oacheş lua de coarne ţapul negru —
Se arcuiau pe zarea altui veac.
Trosnea uscat din ace pin şi cedru
Sau zvon de greier sub frunziş sărac.

Din coaja inimii rănite da răşină,
Prelinsă vreme, lacrimă de chihlimbar…
O singură coloană în lumină
Purta pe cap amiaza ca un dar.

EPIDAUR

— Teatrul antic —

Pe cer se perindă lin nourii şi
Azurul adânc, spălat de lumină.
Pe trepte se-aşează tăcute, pe rând,
Când umbra, când raza senină.

Pădurea în juru-mi şi-adună şi ea
Un fraged obraz de ramură verde.
Şi trunchiul, şi muşchiul, şi frunza privesc,
Doar veacul privirea îşi pierde.

Eschile, Sofocle, aici nu s-au stins
Şi glasul le tremură-n aer —
Şi mierlele fluieră coruri de mult
Şi vântul, străvechiul lor vaier.

Teatrul pustiu e umplut azi de zei
Cu trup străveziu de vecie.
În piatră, în plantă şi-n pieptu-mi la fel
Fierbintele suflu adie.

OLIMPIA

Albe coloane, zei reci,
Trupuri fără de pată,
Frunză cu freamăt de veci,
Vreme nedezlegată.

Ram de măslin milenar,
Umbre plăpânde şi azi,
Ape şoptind în cleştar,
Nu v-aţi schimbat la obraz.

Stai ca o stană şi tu —
Lepezi om şi viaţă,
Totul când straniu stătu
Tânăr, plin de verdeaţă.

Mieii priori i-au păscut
Fluiere fără de moarte.
Albe coloane sunt scut
Celor ce vin de departe.

DELFI

În spate zid de stâncă arde-n cer
Pe care torc cununi vulturii.
În faţă, prăvălită-n golful clar,
Umbrirea verde stinsă a pădurii.

Sfinţită de oracol şi altar,
Pieziş o rază taie înserarea.
Şi cum coboară caprele şi pier,
Cresc clopoţei din vreme, ca izvoare.

Lumina peste marmure dă maci,
Dar grabnic înnoptarea le culege
Ş trupuri de coloane stau ca magi
Să-nfrunte visul, veacul să-l dezlege.

E umbra timpului, pe care şed
Sub Fedriadele nemuritoare.
Teatru, stadiu, temple — nu-i mai văd:
Apollo sună-n mine viers de soare.

ASFODELA

Pe culme trei coloane de porfir,
Şi printre ele cerul până-n zarea

Întinsă de lumină ca un fir,
Şi — ca o lespede — departe, marea.

Încremeniţi, toţi munţii violeţi.
Nici un copac şi văi pustii de apă.
Iubită şi de morţi, şi de poeţi,
O asfodelă printre stânci ce crapă.

O asfodelă singură stă scut
Şi tainei, şi credinţelor surpate.
Cu rădăcina prinsă în trecut,
Ea înfloreşte în eternitate.

Barbar, venit aicea să mă-nchin,
Din tot ce-a fost am mai găsit o floare.
O las sa înflorească. Şi senin
Reiau toiagul vremii călătoare.

INSULA

Amurgul lăsase pe ape lungi plete de aur şi umbră
Când îi zărirăm măslinii şi munţii albaştri pe cer,
Când adieri cu mireasma răşinei şi algei uscate,
Vestind egeica stâncă, vrăjiră născare de zei.
În zborul ei luntrea cu pânză legase ca pescăruşul
O aripă albă de pacea cleştarului neţărmurit —
Şi iată şi plaja, pârâul sărind de pe prunduri la vale
Cu murmur umbrit de milenii pierind în imense tăceri.
Şi fete în alb spălau lâna în apă curată de munte,
Şi una, bălaie ca luna, mai mândră ca toate, zâmbi,
Şi glasul melodic îmi spuse: — ”De eşti preavicleanul
Ulise

CUPRINS

Sosit din Troada, la mine, străine, fii bine venit".
Şi glasul tăcu ca prin farmec, de parcă nicicând nu
sunase.
Dar unde e nimfa Calipso? dar unde, fecioarele ei?...
Pasc linişti nemaivisate pe ţărmul zărilor clare
Din care vinete piscuri brumate de visuri răsar.
Un nor cu pene de flăcări mai fâlfâie foc până cade
Departe, ca pasărea stinsă de dor, istovită de drum.
Pe când izvorând din legende mai vechi decât vremea,
Tăcutele stele se duc cu paşi de lumină pe mări.

PĂSTOR IONIAN

Pe plaja-n arc de soare, unde marea
Cu val rotund de mii de ani a stat,
Îi văd, lungit pe-o rână, doar spinarea
Şi trupul gol în bronz turnat.

Din naiul dus la gură, apriline
Chemări se pierd cu sunet de izvor.
Pasc capre pe uscatele coline
De piatră sub azur dogoritor.

Şi vremea a încremenit sculptată,
Dar trunchiul unui pin a tresărit,
Sub coajă dezvelind un piept de fată
Şi un suspin cu plâns înăbuşit.

Pe când în marea limpede, în care
Prin scoici şi alge peştii fug şi vin,
Misterios din umbre vii răsare
Un zeu tăcut, ca un delfin.

ŢĂRM PIERDUT

Mai suflă-n scoici prelung tritonii mării,
Sirena îşi mai stoarce păr de alge,
Zei goi şi mai frumoşi ca muritorii
Adastă încă pe un ţărm cu soare.
Dionisos tot mai culege viţa, tainic
Mai duce Pan o trestie la gură
Şi tot mai cade binecuvântarea
Lor grea de rod pe floare şi pe turmă.
Ce a legat o dată pururi leagă —
Şi cântecul ce l-au pornit pe aripi
De vânturi nu-l opreşte nici o vrajă...

Stau munţi cu chiparoşi pe cer, pe mare.
Păstorii de milenii zic din fluier.
Fecioare la fântână tot aşteaptă,
De mii de ani, urciorul să se umple.
De mii de ani pescarii mai ridică
Pe luntre pânza lor triunghiulară...
Şi valul vechi nu cade niciodată,
Dar alb de spume murmură într-una.
Nechează caii soarelui pe mare:
Întinereşte lumea şi lumina —
Şi limpezită linişte se lasă,
Când ei tăcuţi se pierd sub cerul zării
În umbre potcovite cu lumină.
Şi pretutindeni fumul se ridică
Crescând în tremur paşnic de tulpine
Din ruguri pentru jertfa hotărâtă.
Dar trei flăcăi ţinându-se de mână,
Pe când deoparte unul cântă-n frunză,
În armonia zilei şi a umbrei,

Pios ritmează pasul fericirii,
Şi altul dintr-un laur rupând ramuri,
Stă singur şi senin se încunună,
Privind cu ochi eterni la cer, la mare,
La jocul fără seamăn al luminii
Pe dimineaţa nenceputǎ-a lumii.

Şi zei cuminţi păzesc la stăvilare
Ca vremea potolită să rămână,
Cu val curat purtând pământ şi ceruri;
Veghează zei puternici să nu scape
Fugara şi nebună să nu-nfrângă
Eterne legi, surpând în haos totul.

OVIDIU

Întâia stea clipi în zare. Vântul
Porni prin stuf cu aripă de păsări,
Apoi stătu. Se auzi deodată
Rostogolirea valului, departe,
Urcând mereu din partea dinspre mare —
Când l-am zărit venind încet şi singur,
Cu capul aplecat puţin ca unul
Ce stă de mult de vorbă cu pustiul.
Prin bălţi, în care triste păpurişuri
Oftează lung cu şoaptă omenească,
Vânasem toată ziua şi cu puşca
Pe umăr mă-ntorceam în spre cetatea
Ce-a fost odată Tomis şi-azi e alta.
Pe câmpul ars de toamnă al Dobrogei,
Ştiam că va veni multaşteptatul
Poet, ce-ţi plânge peste morţi durerea.
Dar ochii lui, bătrâni de zeci de veacuri,

CUPRINS

Nu m-au văzut. Sub albele lor gene
Priveau adânc spre ţărmul unde-n noapte
Se desluşea neptunic glasul mării.
Atunci, din stuful ghiolului o albă
Aripă şi-a-nălţat, străină, zborul,
Şi lebăda sălbatică, în taina
Acestui cer, prin stelele de toamnă,
S-a legănat o clipă, ca ţinută
De tremurate fire de-ntuneric;
Apoi s-a dus ţipând atât de jalnic
Că vântul speriat s-a strâns în baltă,
Şi sufletul în mine, când pe zare
A lunecat cu aripe întinse
În noapte, spre o ţară de lumină
Cu soare cald sub care cresc coloane
Ce-şi înfloresc zăpada cu acantă.

Pierise zborul alb în umbră. Pasul
Meu singur stânjenea singurătatea.
Un far clipi departe. Dinspre mare
Sirena unui vas mugi să plece.
În gara din Palas locomotive
Rar pufăiau. Un tren trecu în goană.
Pe stepa înnoptată uruirea
Vagoanelor se stinse. Numai marea
Rămase să-şi ridice glasul antic,
Sub zodiile toamnei, numai marea.

PĂSTORUL ŞI FAUNUL

Păstorul tânăr sta pe piatra albă
Pe care dăltuit se mai vedea

Un chip de faun tânăr; capre albe
Păşteau printre coloane iarba rea.

Pe nai, stângaci se tot trudea să spună
Şi dorul lui, şi marea dimprejur,
Dar trestiile sub buze nu mai sună,
Zadarnic cearcă vechile măsuri.

Tăcut acuma stă atât de singur!
Lin soarele alungă umbre lungi
Pe templul risipit prin stânci şi crânguri,
Pe vremi la cari cu mintea nu ajungi.

Amurg sau somn îi picură prin gene?
Pe-aproape o făptură s-a mişcat.
Un faun calcă tânăr pe poiene,
La fel cu cel în marmură săpat.

Alături de băiat mi se aşează;
De faun teamă n-a simţit —
Privea uimit doar cum o rază
S-a prins în cornul ascuţit.

Erau de-o seamă — îşi aflară graiul…
S-au înţeles deodată amândoi!
Şi faunul i-a luat în mână naiul,
Şi cum la gură i l-a dus: un roi

De-albine zumzăiră surd, şi marea
Vuind pe-un ţărm pustiu se auzi.
În freamăt de păduri pierea chemarea
Şi renvia în viers de ciocârlii…

Cât timp au stat să cânte, cin' să ştie?
Sub luna plină parcă i-a văzut —
Când s-a trezit flăcăul — faţa vie,
Dar în penumbra lunii s-a pierdut...

Din nai spunea păstorul pe o piatră
Pe care dăltuit se mai vedea
Un chip de faun trist cu cap de capră —
Amurgul vânăt peste ei cădea.

SIRENA

Pescare, stai, nu-ţi arunca năvodul,
Mai lasă-mă talazului de-azur!
Nu-mi strânge în reţele braţul pur
Şi sânului meu nou nu-i strivi rodul.

De-mi scânteiază-n ape solzi solari,
Nu-s peşte, şi în razele difuze
Nu-i legănare moale de meduze,
Ci adumbrit se-ncheagă în cleştar

Profilul frumuseţii fără moarte.
Ascultă-mi tinereţea din străvechi —
Deschide-ţi asurzitele urechi
Şi ochii plini de amăgeli departe.

Pescare fără suflet, ce făcuşi!
M-ai prins. Răstorni în barcă prada rară.
Scoici sidefii, subţire algi, amară
Şi irizată spumă sunt acuşi...

ALESUL

Mi-am dezlegat sandala ca o frunză
Ce cade moartă la piciorul meu,
Mi-am limpezit făptura să n-ascunză
Nimic din ce nu duce pân' la zeu.

Pe ţărmul mării mă înalţ: o urnă
În care doar lumină am turnat.
Nu plâng, nu chem tot ce-am lăsat în urmă.
Stau singur, pentru jertfă împăcat.

Din pietre albe i-am durat altarul,
Din lemne scumpe flăcări i-am ivit —
Şi cerul-nalt cum îmi primeşte darul,
Urc rugul împlinirii, fericit.

SCUTUL MINERVEI
1933

I

Ajuns acum pe culmea vieţii, înainte
De a descreşte-n umbra ţinutului tăcut,
Zeiţă înarmată ca lancie şi scut,
Stăpân deplin pe cuget, înalţ o rugăminte.

De ani destui Diana cu raza ei mă minte
Şi, falsă ca şi valul din care s-a născut,
Cithereenei pradă destui ani am zăcut
Plătindu-i vamă chinul şi lacrima fierbinte.

Cu mai păzită grijă îmi voi păstra odorul.
Spun crinului şi rozei un veşnic bun-rămas:
Măslinul şi un dafin să-mi străjuie ogorul.

Nu-ţi dau, de patimi arsă, o inimă pustie,
Dar gânditorul suflet ce singur mi-a rămas,
Tu încunună-l, dreapto, cu verde poezie.

II

Deoarece, senino, mireasă mi-eşti şi soră
Şi călăuză-naltă pe valul ce-am urcat,
Cuminte şi-ndrăzneaţă, cu capul ridicat
Să-mi stai, spintecătoare de veşnicii, la proră.

Iar eu din întuneric intrând în auroră,
Şi limpezit cu totul de patimi şi păcat,
Voi cerceta cu ochii părerea de uscat
Pe umăr de talazuri, albind ca o amforă.

CUPRINS

Strălucitoare-n suflet e ţara ta, zeiţă!
Bachantele în faţa-i prin noapte se ascund,
Fug speriaţi Silenii încununaţi cu viţă.

Apollo însă tainic pe fruntea-ţi cum răsare,
În razele răsfrânte de scutul tău rotund,
Îmi naşte nouă muze măreţe la picioare.

III

Acelaşi zeu profetic cutremură stejarii
Dodonii, şi la Delos înaltul palmier
Rămâne mărturie legând pământ şi cer,
Dar au tăcut de-atuncea Homerii şi Pindarii,

În temple profanate au năvălit barbarii,
Şi viersul lor răsună strident şi adulter,
Dar n-au să se ridice pe piscul auster,
Nicicând, al poeziei cu strictele fruntarii.

De lauda, de ura lor oarbă azi nu-mi pasă.
M-am depărtat de-un laur ce-n fiecare zi
Pe altă frunte-ngustă mai veştejit se lasă.

Căci tu îmi creşti în suflet — la fel cum altădată
Din creştetul lui Joe destinul te trezi —
Senina fericire puţin îngândurată.

IV

Adăpostit sub scutul Minervei stau deoparte
La umbra unui dafin ce n-are veştejiri,

CUPRINS

De gloria lumească, de secile vrăjiri
A' vremii-nşelătoare totuna de departe,

Adun pământ, şi plante, şi oameni într-o carte
Înaltă în simţire, bogată-n zugrăviri.
Din vechile otrăvuri facut-am izbăviri,
Din turbure viaţă, armonioase arte.

Dar sarcofagul poartă îngemănate roade:
În juru-i saltă-n soare al zeilor alai,
Năuntru zace mortul ca viermele ce-l roade.

Nu-i nimeni deznădejdea din gând să mi-o ghicească.
Doar tu, zeiţă clară ca flacăra, îmi dai
Puterea să-mi torn chinul ea marmura cerească.

V

Precum prin crâng, în umbră, o pasăre aţipă
Din zborul ei rănită de vechiul vânător
Şi te ajunge glasu-i sunând sfâşietor
Când vrea şi nu mai poate să-nalţe o aripă,

În sângele-mi departe se tânguie şi ţipă
Iubirea încolţită de rănile-i ce-o dor;
Sleită se mai zbate când nu e ajutor
Să-i dea o vlagă nouă în neguroasa clipă.

De prin afund de mine aud cum se prelinge
În linişte de astăzi nelinişte de ier'.
Zeiţă prinsă-n zaua luminii ce învinge,

CUPRINS

În sufletu-mi noptatic în arme te coboară.
Străpunge-o fără milă cu suliţă de fier,
Dă-i moarte bietei inimi ce n-a putut să moară.

VI

Neptun pe mări în spume şi-a aşezat domnia;
Zefir, pe-o adiere; Boreu, pe-un aprig vânt.
Cibela-mpărăţeşte pe rodnicul pământ,
Şi Ceres leagă spicul, şi Bacchus creşte via.

Şi-mpart nemuritorii: văzduhul, apa, glia,
Şi tot ce-a fost pe lume, şi toate câte sunt.
Un zeu ne duce-n leagăn, şi altul în mormânt;
Ei ne trimet păcatul şi nevinovăţia.

Veghează zei, zeiţe pe orişice făptură —
În arbore: Driada; la vatră: zeul Lar,
Suntem ca fire prinse în vasta ţesătură.

Nu pot să lupt cu zeul: el dă şi el culege;
De el nebunu-ncearcă să fugă în zadar.
Eu mă supun, cuminte, la nendurata lege.

VII

Cu armonie simplă de linii şi lumină
Trezindu-ne comoara gândurilor adânci,
În tragică splendoare prin dezolate stânci,
Se profilează templul tău vechi pe o colină.

Dar veac de veac frontonul îl crapă; se înclină
Coloana albă-n vremea ce-o surpă stând pe brânci;
Şi-n ţara pustiită de barbari: turci şi frânci,
Prin pietrele de-acantă dau tufe de sulfină.

Când vremile şi omul, Minerva mea, te lasă,
Când slava ta n-o ţine granitul cel mai dur,
Din paisprezece versuri ţi-oi făuri o casă.

Dar dă-mi, zeiţă, harul şi legile-nţelepte,
Sonetul meu să suie în veşnicul azur
O vrajă de pilaştri şi de proporţii drepte.

VIII

Sub rod se-ndoaie pomul când seva îl pătrunde,
El ce sfida Prierul cu verzile lui frunţi,
Şi râul fără-astâmpăr ce spumega prin munţi,
La vale poartă paşnic corăbiile pe unde.

Departe jocul fraged al anilor se-ascunde
Şi, iată-i, rari pe tâmplă, întâii peri cărunţi,
Când patimi împlinite s-au arcuit în punţi
Şi fecundate doruri s-au liniştit profunde.

Ca şarpele de-acuma îmi schimb noroc şi piele,
Căci soarta nu-mi apleacă viaţa în zadar
Cu versuri care-atârnă din ce în ce mai grele.

În toamna unde darul se pârguie-n tăcere
Aştept să vii şi, rece, cu dreptul tău cântar,
Să-mi hotăreşti măsura de-amaruri şi de miere.

CUPRINS

IX

La Roma, când Horaţiu prindea nemuritoare
Cadenţa ta în odă, când verbul suveran
Îl mlădia-n eglogă poetul mantuan,
La noi ziceau din frunză păstori pe la izvoare.

Dar să-ţi înalţ primeşte sonetul la picioare,
Ca să înfrunte ritmic al vremilor noian —
Când simt sub mână lira, pe fiecare an
Mai pură, mai pioasă şi mai învingătoare.

Din lutul ţării mele mi-am ridicat spre tine
Un suflet ca un codru adânc şi nepătruns;
I-ai dat desăvârşirea coloanelor eline.

Nici azi nu-l va pricepe ilotul, şi nici mâne,
Dar versul meu în slujba-ţi purificat, şi uns,
Şi logodit în taină cu muzele, rămâne.

X

Pe mări nu poate vasul să zboare, dacă vântul
În pânze chibzuite nu-şi frânge vlaga lui,
Şi drumului s-aşterne în goana gândului
Fugarul, doar când frâul i-a stăpânit avântul.

Din liră ca să-nvie, deplin şi proaspăt, cântul
Pe coarde numărate eşti nevoit să-l sui,
Şi nu se schimbă piatra informă în statui
De n-o loveşti cu dalta. La fel e şi cuvântul.

Năuci, să creadă sciţii că bâlciul e-un spectacol,
Că-n lire nestrunite dorm melodii adânci,
Că vorbe nenţelese adună un oracol.

Adevărata artă de alte minţi se-alege:
Nu pâlpâie în noaptea desişului, pe stânci
În soarele Minervei, scânteie alba-i lege.

XI

Abia sosi Prierul cu-ntâia rândunică
Şi-l strânse galben vara la pieptu-i însorit,
Şi iată peste dealuri lumina şi-a oprit
Din toamnă raza lungă prin fulgii care pică.

Tot ce-am legat de suflet cu aripi se ridică;
Ce mi-a fost drag pe lume, în ochi mi s-a umbrit
Şi-n amintire suie cu fumu-i albăstrit
Iubirea cea mai mare, dorinţa cea mai mică.

Cu trecerea rotundă a lunilor roteşte,
Schimbat pe bolta nopţii, străvechiul zodier
Şi steaua ca şi visul în zori se veştejeşte.

Nimic nu se rentoarce la fel a doua oară:
Nici anotimp, nici suflet, nici pasăre, nici cer…
Eternă doar Minerva cu lira le măsoară.

XII

Icar cum îl sfidase cu aripe de ceară,
L-a prăbuşit Apollo pe-al mărilor podmol.
Şi pe Acteon care-i pândise trupul gol,
Prin câinii lui Diana l-a osândit sa piară.

Chiar Prometeu, când slăvii a smuls un foc în pară,
El ce s-a vrut năprasnic al omenirii sol,

Pe stânci legat de Joe cu vulturii ocol,
Hrăni flămânde ciocuri din fierea lui amară.

Şi totuşi nu mi-e teamă, în-nalta mea trufie,
Comoara ta în versul sonetelor s-o fur,
În suflet când eroii Helladei îmi învie.

De-a pururi în lumina senină urcă zborul,
Pe veci văd ochii minţii tiparele de-azur,
Când focul fără moarte îl ţine răpitorul.

XIII

Din toate, numai roza ce-n moarte mai încheagă
O inimă de flăcări pe palidul stufiş,
Prin seara prelungită de soarele pieziş
Cum tremură în purpur, îmi este cea mai dragă.

Şi numai tămâioasa ce s-a păstrat întreagă
În via pustiită de-al toamnei luminiş,
Acuma când scânteie de brumă prin frunziş,
Mai tare mă închină şi locului mă leagă.

Mi-e dor de ce-nfloreşte sub semnul despărţirii
Şi braţele ce albe de gâtul meu s-au prins
Mă ţin când ştiu că mâne s-or şterge iar privirii.

Minerva-mi spune: — "Uită ce-n pulbere se cerne.
Ciorchini de stele setea ţi-o sting şi am întins
Iubirii tale cupa petalelor eterne."

XIV

Nespovedită mie ce grijă îţi apleacă
Profilul pur pe braţul în lance răzimat?
Ce chin tăcut, zeiţă, în marmură săpat,
Îţi adumbri pleoapa de lacrimi pururi seacă?

Credeam că numai omul cu mintea lui săracă,
Divino, se frământă de patimi turburat.
Ce săgetare-ascunsă un zeu duşman ţi-a dat?
Chiar rănile lui Eros cu vremea au să treacă.

Mi-a spus nemuritoarea: — ”Grăieşti ca muritorii.
Sub alte legi stă neamul din care m-am ivit,
El n-are-amurg, nici noapte şi nu cunoaşte zorii.

Ce m-a durut odată, mă doare pe vecie...
Dar din senina pace şi chinul otrăvit,
Mi-a învăţat cuvântul înalta-i simetrie.”

XV

Din Helicon coboară iar cele nouă muze
Înconjurând altarul cu pasul lor pios.
În număr şi-n cadenţă suind armonios
Eterna poezie li s-a desprins din buze.

Vin câte trele Graţii în cântec de cobuze:
Un singur vânt le umflă vestmântul unduios
Din care, pentru tine crescând misterios,
Curat răsare ritmul din formele confuze.

Orfeu te părăseşte pe veci, Euridice!
El lira şi-o consacră Minervei ca un dar,
Şi imnul proslăvirii dă cerul să-l despice.

Chiar Egipanul tainic, ducând la colţul gurii,
Un nai de trestii, lasă când repede, când rar,
Lung lauda să sune în liniştea pădurii.

XVI

În căutarea prăzii de aur a cântării,
Spre tainele Colhidei, nou Iason, am pornit.
De hiperboreene furtuni nebiruit,
Scăpai din valuri teafăr şi de urgia mării.

Iar astăzi când din neguri răsar pe clina zării
Şi dafinul, şi templul tău alb, ce liniştit
Îmi trag la ţărm trirema cu rostrul ei proptit
De plaja aurie în raza inserării.

Acum veniţi, tovarăşi! Juncanul nou la coarne,
Juncana fără pată să-i ducem la altar —
Ca jertfa lor norocul spre noi să ni-l întoarne.

Şi tu, zeiţă, lasă din falnicul tezaur
Ce l-a purtat berbecul divin, să smulg măcar
Pe liră o fărâmă din lâna lui de aur.

XVII

Nu-s vindecat cu totul, senino, de Himeră.
Pe buze tot îmi arde sărutul blestemat
Şi-n ochiul rău şi verde, pe care l-am urmat
Atât de mult pe vremuri, ivirea mea tot speră.

De nimeni dezlegată şi astăzi îmi oferă
Enigma-i dureroasă un sfinx neîndurat

Şi sufletul ce-n gheare atât i-a tremurat,
Mai tremură privindu-l şi-acum din altă sferă.

Nu-s vindecat cu totul, Minerva mea. Simt încă
Harpiile pe frunte ca zborul lor nefast.
Mai simt străvechea spaimă şi vraja ei adâncă.

Iar glasul de sirenă tot mai suav îmi sună
În cântecele morţii, amăgitor şi vast,
Ca marea care-şi mişcă argintul viu sub lună.

XVIII

Te-am regăsit de mintea-mi cu-atâta mai aproape
Cu cât credeam, ascunso, mai mult că te-am pierdut.
Erai aici, în suflet. Profilul cunoscut
Mă lumina cu umbra lăsatelor pleoape.

Cum am putut să-ţi caut pe cer, pe câmp, pe ape,
Nepieritoarea urmă, când trebuia tăcut
Doar să m-aplec în mine puţin, să fi văzut
Înalta strălucire ce-n lume nu încape.

Te-am regăsit aceeaşi de ieri, de totdeauna,
Cu chip de muritoare şi gând nemuritor.
Ce laudă mai sfântă să născocească struna?

Şi-acum, când ştiu că viersul din suflet nu-mi mai pleacă
Şi-n albia lui cântă curatul său izvor,
Pe veci de-acuma poate şi lira mea să tacă.

BALCIC

1929-1939

ÎMPLINIRE

Copilăria mea privea pe râul
Rodit cu cerul toamnei argeşene,
Copilăria mea privea pe grâul
De aur greu din lanuri moldovene.

Acum privesc la marea ce rodeşte,
În umbră şi lumină, doar cu spume,
La pescăruşi, la pânza ce albeşte
Pe ţărmul vrăjii regăsit în lume.

Copilăria mea era lăstunul
Din cuibul prins sub streşini de colină,
Copilăria mea era cătunul
De pe câmpii cu unduire lină.

Acum sunt valul nesfârşit ce tună,
Purtând pe spate ceruri schimbătoare,
Sunt pasărea ce ţipă prin furtună
Cu aripi arcuite peste mare.

BALCIC

Balcic, nostalgic cum e luna,
Albind pereţii râpelor pustii,
Podind pe valuri licărite bruma,
Veghind cu basme moarte vremuri vii.

Balcic, încins cu ziduri de cenuşă.
Balcic, cuprins cu murmur de fântâni,

CUPRINS

Încununat cu ceruri de brânduşă,
Împodobit cu semne din păgâni,

Cu dealurile surelor cămile,
Cu case vechi: încremenite oi,
Balcic, păstorule din alte zile,
Cobori pe ţărmul biblic pân' la noi.

Cetate mai bătrână decât morţii,
Loc sfânt, ca tinereţea de senin:
Migdalii să-nflorească pragul porţii
Când în lumina ta mă-nchin.

CINĂ CU PEŞTI

În sfeşnice lumini de ceară
Cum tremurau cu roşii dungi,
Pe mare luna-ntinse iară
Năvod de-argint cu fire lungi.

Ne-aduse-n talgere pe masă,
Cu ochi brumând talaz străbun,
Veniţi din verdea lui mătasă:
Lufar, guvidii şi barbun.

Priveam uimiţi cum odihneşte
Lumina sfântă peste ei,
Cum lumii noastre îi răpeşte,
De taina mării tot mai grei.

STELLA MARIS

La plaja liniştită când stelele înnumeri
Coboară pe poteca pustie sub smochin
Colina, cumpănindu-şi izvoarele pe umeri,
Ca o fecioară greacă purtând urciorul plin.

Pâraie în şoptire ascund prin seara sură
Străvechile tulpine cu tinere mişcări;
Treptat mai şters amurgul în ritmică-măsură
Sandala de lumină o joacă peste mări.

Oglinzi se sparg cu zgomot şi se refac puzderii,
Colina se ridică pe cerul tot mai clar,
Când le aştern pe piatră poverile durerii,
Privind cum creşte steaua pe valul solitar.

LUNĂ PE MARE

Taci — totul nu e decât
O slabă cutremurare.
Taci — suie numaidecât
Păunii lunii din mare.

Îşi lasă cozile lungi
Pe înflorirea de valuri
Şi tot mai adânci, mai prelungi
Se-ncheagă albe portaluri.

Şi stelele, boabe de-argint,
Cad lin din fluier de lună,
Şi sufletul tău în argint
Departe pe ape mai sună.

CUPRINS

Dar tot mai adânc lunecând,
Se surpă albe portaluri,
Şi floarea penelor blând
Se ofileşte pe valuri.

Taci — duşi sunt numaidecât
Păunii lunii în mare.
Taci — totul nu e decât
O slabă cutremurare...

FLOAREA DIN FEREASTRĂ

Pe geamul înserării văd o floare,
Tulpina ei e prinsă în pahar.
Stă legănată între cer şi mare,
Păstrând minunii tainicul lor har.

Amurgul o atinge de departe:
Plăpândul chip adânc a tremurat...
De ce să-l plâng? S-a mântuit de moarte,
Cu două veşnicii îngemănat.

SEARĂ LA ŢĂRM

Cişmele cântă, marea le răspunde.
Amurgu-şi strânge pânzele în port.
De ce ecoul umbrelor pe unde,
În mine când lumina o mai port?

Un singur paltin stă de strajă mării,
Un singur dor şi singură o stea.

CUPRINS

Mă-mbată vinul negru al uitării
Când toate pier în umbra tot mai grea.

De-acuma ochii stelelor păgâne
Răsar cu înecate licăriri,
De-acuma trec în valuri de cadâne,
Prin pacea înnoptării, amintiri.

PLAJĂ PUSTIE

Şi val, şi barcă au atins nisipul
Deodată şi deodată mi l-au dat
Umbritul ţărm şi-n depărtare chipul
Balcicului de-amurguri înălţat.

Izvorul, alergând cu unde repezi,
Pe sub finapi m-a prins; pe povârniş
A smuls din soare horbote pe lespezi
Sărind, păgân şi gol, în vânturiş.

Pe mări ţesute-n firele luminii,
Nori vişinii mi-au înflorit şi, duşi
De aur viu, s-au arcuit delfinii,
Şi-n peruzeaua zării, pescăruşi.

Iar eu, tăcut, am aşteptat pe plajă
Hotărâtoare zodii pe tării,
Căci scrie-n cartea lor să stau de strajă:
Corăbii cu minune vor veni!

CUPRINS

PE ŢĂRM

Pe ţărmul Mării Negre, când în toamnă
Şi în amurg se pârguieşte rodul
Luminii pentru tine, suflet, aprig
Spălat de vreme şi rotund ca piatra
Rostogolită lung. Pe plajă singur,
Privind în larg, ce cauţi? Pentru care
Serbări sosit în ceasul cel din urmă?
Tu, păstrător de strămoşeşti privelişti,
Tu, paznic credincios al altor datini,
Tu, preot la altarele uitate.
Oprit aici, pe un nisip cu spumă
Amarelor milenii şi cu vântul
Din veacuri nencepute peste dânsul.
Oprit aici: în spate purtând ţara
Cu vai pustii, şi stepe, şi gorgane,
Cu pietre-n slove şi mai vechi săpate,
Cu vulturi mari, gheboşi de-atâta strajă,
Pleşuvi de-atât surghiun pe ţărmul lumii.
Oprit aici: în faţă cu lumina
Amurgului şi-a toamnei peste ape
Întărâtate îmblânzind sălbatic
Năvalnica lor haită. Singur numai
Cu tine, suflet, urnă de argilă.
În golul tău mai tremură cenuşa
De zei păgâni când valul ce se sparge
Pe ţărm pierdut îmi strigă lung: Thalassa!

ÎNSERARE

Stau privind şi azi cum ţărmul
Braţ rotund încet aduce

Ca pe el amurg şi mare
Frunte-n frunte să se culce.

Tot mă uit de pe terasă
Cum răsar în soare-apune
Pe râpi sterpe maci de flăcări,
Pe talazuri micşunele.

Urmăresc, pe când Balcicul
De pe cap dezleagă-alene
Vânătul turban al serii,
Păsări negre peste mare.

Cu aripile întinse
Cad pe ape înnoptate —
Greu coboară gânduri negre,
Gânduri negre, umbra vieţii.

PRINOS

Ţi-aduc migdale verzi ca ochii tăi,
Ca inima smochine pârguite
De patimile verii: să le iei
Plocon în palma mâinilor lipite.

Ia strugurele galben de gând greu
Din fagurii amurgului de miere
Şi rodii sângerând ca dorul meu:
Le soarbe răcoroasa lor durere.

Le bea lumina vie ca un vin,
Le stoarce sucul anilor pe plajă.

CUPRINS

Şi-au îndulcit amarul lor deplin
Să guşti, învolburato, zi de vrajă.

Nu vreau în schimb şoptiri, nici legământ.
Puţină spumă doar să-mi dai simbrie:
Din cer o duse valul pe pământ,
Îmi lasă-n mâni comoara ei pustie.

PIATRĂ

Mai albă ca braţul ales,
Brăzdată de-o vână viorie,
Pe plajă în zori am cules
O piatră rotundă şi vie.

De unde adusă nu ştiu
De val, din ce peşteri străine,
De poartă un smalţ străveziu
De vis dezgolit pentru tine.

De unde venită, de simt
În juru-i ostroave cu palme
Şi zări cu amurguri de-argint
Pe apele calde şi calme.

Din ea voi ciopli idol sfânt,
Zeu tânăr ce creşte din mare,
Lovind-o cu daltă de vânt,
Spălând-o cu spume amare.

Priveşte-mi copilul din flori,
Născut din credinţă şi sânge:

Ard ochii ca marea în zori
Şi părul în valuri se frânge.

Ţi-l dau! Nu te-atinge de el
Cu mână semeaţă, că scapă
Topit într-o piatră la fel
Cu cele uitate de apă.

CIMITIR TĂTĂRESC

Printre râpi trandafirii în zori de zi,
De mărgean şi de-argint vânăt în apus,
De jar alb la focul zilei, pe deal sus,
Pietre sure pe mormintele pustii.

Printre ele, cenuşii ca iarba rea,
Cu urechile pleoştite, măgăruşi.
Peste ele, sinilie marea ca
O velinţă cu chenar de pescăruşi.

Din colibe de lut ars şi dat cu var,
Tigăncuşe cu basma şi în şalvari
Vişinii, portocalii, de-un roşu mat,
Joacă-n pântec pe un viers tărăgănat

Şi aleargă şi se bat pentr-o para.
Trec prin praf în harabale turci bătrâni,
Pe când seara s-a făcut de peruzea
Pentru somnul cimitirului păgân.

Măgăruşi şi ţigăncuşe nu mai sunt.
Cortul nopţii urcă-n stepe până-n cer.

CUPRINS

Un mânz negru rătăceşte şi stingher
Lung nechează la tătarii din pământ.

SEARĂ PE APE

Murmurul apei tot mai
Moale s-a stins împrejur.

Seara şi-a tras aur pur
Sub bărci de pescar.

Păsări se duc în lumină.

Turma de fluier legată
Leneş cu-amurg se adapă.

Insulă, pace deplină.

Cântecul suie stingher
Pe braţe fluide la cer.

Linia ţărmului ca un tăiş:
Sus, ostrov de humă,
Jos, ostrov de vis.

Intre mine şi sufletul meu
Cumpăna stelei pe ape mereu.

M-aplec pe oglinda fără hotar,
Cu paşii luminii m-afund şi dispar.

CUPRINS

INSULĂ, TOAMNA

Insulă, toamnă şi iar
Apa cuprinsă de şoapte.
Marea, molatic cleştar,
Mierla şi viile coapte.

Seara cu stelele mari,
Cerul plin de primejdii,
Alge cu miros amar,
Vinul străvechi al nădejdii.

Insulă, toamnă şi iar
Marea îşi joacă delfinii.
Suflete, veşnic hotar —
Fluierul mierlei cântă luminii.

Valul cu umerii goi,
Pasăre, poamă şi frunză,
Totul se trage-napoi,
Pe alt tărâm să se-ascunză.

SCOICA

Trandafirii petale,
Cristal plăpând şi dur,
Zori încă siderale
Prin zarea de azur.

Perfectă simetrie,
Desăvârşit contur,
Păzind, fără să ştie,
Poemul cel mai pur.

S-o smulgă mării mână
De om n-a cutezat.
Din raza spumei, zână,
Ea singură s-a dat.

Nisipul ce o poartă
Privirii mi-a propus,
În vasul fără toartă,
Un vis fără apus.

Misterioasă doică
A veşnicului cânt,

Urechea mea pe scoică
Îi cere val şi vânt.

Şi marea părăsit-a
Seninul, straniul sol,
Să-mi cheme iar ursita
Adâncului ei gol.

PESCĂRUŞUL

Zbucnită spumă de val
Cu pene pâlpâitoare:
Zbor alb pe verde cristal,
Zbor negru în soare.

Pe mări de cazi îndrăzneţ,
Eşti zarul nemărginirii.
În seara curată dai preţ
Şi taină gândirii.

Plăpând ca floarea de prun
Pe zări şi totuşi în stare
Să-nfrunţi talazul nebun
Cu aripă tare.

Poet al cerului pur,
Lumina ta suie şi sună
Cu ţipăt profetic, prea dur
Ca omul să-l spună.

Hulubul iubirii nu eşti,
Nici buba înţelepciunii,

Ci solul cumplitelor veşti
Prin ţările spumii.

Cum treci pe furtuni voievod,
Dezlegi a destinului carte,
Şi sufletul, peşte nărod,
Îl furi sus în moarte.

POEME ÎNTR-UN VERS
1935-1936

POEMUL ÎNTR-UN VERS

Un singur nai, dar câte ecouri în păduri.

PĂSTORUL MĂRII

Copilul gol mai cântă din fluier la delfini.

ÎMBRĂŢIŞARE

Suia o viţă de-aur pe negrul chiparos.

PAN

Prin frunza rară ţapul priveşte, faun trist.

ZVON

E roiul de albine sau numai amintiri?

STELĂ FUNERARĂ

O umbră joacă ramul pe piatra unei umbre.

STELĂ DE MIM

Cu plâns şi râs de mască în mâini, nepăsător.

CUPRINS

GROAPĂ NOUĂ

Păşeşte lin, drumeţe, pe moartă să n-o scoli.

STELĂ DE DANSATOARE

Cu vălul tras pe faţă se depărtează stând.

TRUP DE FATĂ

O salcie mlădie cum e tulpina ei.

DORINŢĂ

Iubire nu fii veşnic al inimii tăun.

COLORI

Zambilele, nori vineţi, şi cerul flori purta.

ÎNTÂLNIRI

O piersică pufoasă şi fraged un obraz.

VEGHE

La gura sobei gândul, tovarăş călător.

PASĂREA DIN BASM

Zburau fazani de aur în focul din cămin.

IARNĂ

În zare zurgălăii de sănii... Suflet nins.

ARTĂ POETICĂ

Nu vorbele, tăcerea dă cântecului glas.

AMURG

Iubirea ta m-ajunge cu umbre tot mai lungi.

MELANCOLIE

Foşniră împuşcate lungi aripi. Dor târziu.

LOGODNA

Pe mal un singur paltin, pe ape doar o stea.

PASĂREA MĂRII

Un nor de taină zboară pe-o insulă-n amurg.

CALEA NOPŢII

Prelungul drum al lunii pe mare până-n zori.

MARE SUDICĂ

Pe mări de micşunele ning pescăruşii fulgi.

INSULA DE MIRODENII

Mireasma ei pe valuri venea, ca niciodată.

NAVIGATORII

Pe zări amurgul singur cu dorul lor pustiu.

MARINARUL

Din larg zăream pământul, pe ţărm privesc în larg.

TRECUTUL

În ochii verzi porţi marea spălată de furtuni.

PLAJA

Nisip, talazuri, spume şi scoici — tu, nicăieri…

CUPRINS

TINEREŢE

Pe frunza toamnei pasul sfios al căprioarei.

APĂ NEÎNCEPUTĂ

Mi-ai dat să beau din cană iubire de izvor.

DEZAMĂGIRE

Ai spart oglinda: chipul din ţăndări nu-l culegi.

SEARA LA VORONEŢ

La sfinţii-n zugrăveală, amurgu-ngenunchea.

VECERNIE

Ca stropi de ploaie toaca, şi clopotul furtună.

HERACLIT

Priveam cum fuge ziua pe apele ce curg.

TIPAR

Nisipul poartă încă plăpândă urma ta.

ARTĂ POETICĂ

Iubiri, dureri, amurguri, un vers în scrum de ani.

PORTRET

Durere cu ochi negri sub parul azi mai alb.

FLOAREA VREMII

Pe pajişti stânjeneii, în suflet toamna iar.

STOL COBORÂT

Cad frunzele, pământul e plin de rândunele.

MURMUR ETERN

În golul scoicii marea; în suflet nemuriri.

DARUL

Dă-mi pacea înserării pe care-o ţii în mâini.

POETUL TRĂDAT

Un vers cu plâns de ape, când îl credeai cleştar.

CUPRINS

VASUL LOVIT

Urciorul crapă, suflet rănit, de plânset gol.

BELŞUG

Am întâlnit azi toamna venind în car cu boi.

CASTANA

Din ghimpii amintirii Trecutul l-am cules.

DRUM DE NOAPTE

Ne învelise luna în colb de amintiri.

NOCTURNĂ

Mai ştii în noapte plopul cu luna, galben cuib?

CASA COPILĂRIEI

Sub lună casa albă; o piatră de mormânt.

MENIRE

Un clopot peste lanuri şi vremuri te chema.

CUPRINS

REÎNTOARCERE

Am pribegit cu zeii, la oameni sa mă-ntorc.

ASEMĂNĂRI

Viaţa-i fum — şi fumul căminului ţi-e drag.

PĂRERI

Brotacul: frunză verde; sitarul: frunziş mort.

AMURG IN CRÂNG

Albinele luminii prin frunze se jucau.

CASĂ LA BALCIC

Şi sufletul şi casa mi le-am deschis pe mări.

FATĂ LA FÂNTÂNĂ

Coboară legănată din frizele greceşti.

TURC BĂTRÂN

Îşi numără mătănii de-o mie şi-una nopţi.

MĂGĂRUŞUL

Stă cu urechi pleoştite, jupitul înţelept.

CIMITIR TĂTĂRESC

Prin pietre ceruri albe şi marea-n zări, argint.

GOLFUL

A strâns albastru-n braţe şi-l leagănă mereu.

CAMEE

Prin piatra străvezie ca un talaz: sirena.

DRIADA

De trunchi lipeşti urechea s-auzi cum plâng şi azi.

MARE PĂMÂNTEANĂ

Desfăşurarea verde a grâului în zări.

CIOCÂRLIA

Din praştia câmpiei lumina cântă sus.

CUPRINS

NORII

Albastru clătinate, aeriane culmi.

POPOR NOMAD

Cu norii şi cu vântul porneam, pământul sta.

POPOR NOMAD

Foc stins, cort strâns, pustiul şi pulberea plecării.

SCLAVE

Femei cu trup de noapte şi miez de soare-aprins.

POPAS

Proptiţi în lănci, cu hăţul pe braţ, la focuri mari.

DESCĂLECĂTORII

Întâiul fum de sate şi-n vale glas de câini.

CRĂCIUN

Se-oprise steaua, fânul în staul strălucea.

ARTĂ POETICĂ

Din teascurile vremii plâng lacrimă de vers.

ZILE ŞI NOPŢI

Trecură ciute albe şi-ntunecaţi ogari.

HANUL VECHI

Cu zeghea amintirii la foc de cărăuşi.

PREVESTIRE

În codrul numai muguri, un sunet de topor.

COPILĂRIE

O jucărie spartă găsită într-un pod.

TOAMNA COPILĂRIEI

Mireasmă de gutuie într-un iatac bătrân.

PĂRĂSIRE

Pe orice cărăruie dau iarbă amintiri.

CUPRINS

CONAC DE ALTĂDATĂ

La scări părăginite de suflet, surugii.

SINGUR

Prin pulberea de aur cu toamna în zăvoaie.

VEVERIŢĂ, TOAMNA

O frunză roşie suie pe ramuri, alte cad.

POETUL

Stă încărcat de versuri ca toamnele de rod.

VÂNĂTOARE

În zori prin ceaţa roză un sunet surd de moarte.

INIMA

O viaţă-ntreagă bate la poarta liniştirii.

TEMPLUL ANTIC

Încremeniră patru coloane, cerul marea.

MARMURĂ GREACĂ

Sub cota caldă-a pietrii simţi trupul unui zeu.

FRIZĂ

Strunindu-şi calul, sare prin veacuri nemişcat.

FRIZĂ

De când îţi legi sandala, s-au dezlegat milenii.

FRIZĂ

Pe piatră stau eroii, în ea dorm zei ascunşi.

PĂSTORUL

Cu fluierul la gură cum tace, codrul cântă.

SAN FRANCESCO DEL DESERTO

Din cerul apei moarte cresc seara chiparoşi.

AMINTIREA

La cuib, o rândunică prin suflet zboară lung.

GORGANE PE BĂRĂGAN

Cămile-ngenuncheate venite din Altai.

SFÂRŞIT DE IARNĂ

Cocorii ţipă. Gheaţa din suflet mi se sparge.

PRIMĂVARĂ PASTORALĂ

Din zare munţi albaştri trezesc pe văi tălăngi.

PRIMĂVARĂ

Livezi în floare, cucul, munţi ninşi, alt cuc, departe.

CETATEA DIN MARE

Prin valuri limpezi, toamna, vezi temple licărind.

STĂPÂNUL MĂRII

În plasa lor pescarii au prins un zeu străin.

CĂŢELUL PĂMÂNTULUI

Auzi-l cum te latră de pe un alt tărâm.

ŢARA

Balauri, munţii vineţi, păzeau cetăţi de-argint.

LACRIMI

De plângi, o primăvară s-o scutura de flori.

LUNTRAŞUL

Spre moarte mă tot duce, lin, inima vâslind.

FLOARE TÂRZIE

A nins pe munţi. O roză a tremurat în parc.

CER RASTURNAT

În apele strălimpezi zvârl undiţa, prind umbre.

NEMURIRI PLĂPÂNDE

Migdalul meu în floare şi tu zâmbind sub el.

CLOPOT DE TAINĂ

La pasul tău îmi sună vecernii inima.

ÎNTOARCERE

În toamna desfrunzită m-am întâlnit, copil.

CIMITIR TĂTĂRESC

Pasc moartea capre straniu încremenind pe râpă.

CIMITIR TURCESC

Prin pietre părăsite, cireşul: înger alb.

ÎNTÂILE MICŞUNELE

Copilul primăverii deschide ochi albaştri.

BUJORI SĂLBATICI

Pe ruguri verzi ard flăcări în inima pădurii.

LALELE

Oştirea cu turbane stă şiruri în grădină.

PRIER

Oprit în drum, migdalul ne-ntinde flori sfios.

CUPRINS

PESCĂRUŞI

Din valuri spume albe au început să zboare.

ÎNSERARE

Pe-oglinda legănată a sufletului: norii.

ZARZĂR LA MARE

Prin ramuri înflorite bărci tremură petale.

DESPĂDURIRI

Se duc pe râul vremii toţi anii mei, buşteni.

SÂNGELE VIEŢII

Ca vremea nu se-opreşte, ca moartea nu-l aud.

VERSURI REGĂSITE
1927-1941

CUPRINS

VÂNĂTORUL DE HIMERE

Sub lampa de faianţă cu verde abat-jour
Visez tihnit în iarna ce viscoleşte-n jur.

E-n zori: trag cu băgare de seamă de cucoşi —
În brazi, de ziuă cântă sălbaticii cucoşi.

Aştept cu puşca-n mână să iasă găinuşa
Pe cerul care-n zare îşi schimbă-n jar cenuşa.

Larg îmi deschide poarta din cap de sat, jitarul:
Acum ochesc în zboru-i înşelător sitarul.

Pe bărăgan, cu Geantă şi Vlad cu păr cărunt,
M-opreşte Odobescu de-amiazi la Dor-Mărunt —

În car cu rogojină, când câmpu-şi strânge snopii,
Să dau, în dulce leagăn, cu carabina-n dropii.

Şi vânători nostalgici, cu Iermalai prin lunci,
Turgheniev ne tot mână să doborâm ierunci.

Pe creasta Ciornahorei, pe Stogul şi pe Sturul,
Cu Dragoş-voievodul am urmărit bourul,

Şi-n plaiul Bucovinei, îmbălsămat cu cimbru,
Cu suliţă de moarte răpunem mândrul zimbru.

Cu Freiherr von Munchhausen, sosit din Ţara Baltă,
Trag broasca-n vârf de codru şi iepurele-n baltă.

Cu Tartarin la-ntreceri în ţara lui Ovid,
Vânez pantera neagră şi crudul leu numid.

Gonind prin stânci, nălucă, din Cerna-n Vatra Dornii,
Mi-am repezit ogarii pe urmele Licornii.

Lăsând să-mpuşte alţii prin munţii noştri linxul.
Ucis-am, pe nisipul Egipetului, Sfinxul —

Şi printr-un fără seamăn şi minunat noroc,
Cu Simbad marinarul am prins vulturul Roc...

— Trezeşte-te! Hai, scoală! Vânatul e pe masă:
Pilaful tău de vrăbii şi-un iepure de casă.

POTECA ÎN PĂDURE

Sub bolţi de ramuri goale, singur, peste
Cărarea desfundată unde care
Cu boi în toamnă coborâră lemne,
Urc greu priporul printre trunchiuri negre
Ce-aşteaptă încă mugurii zadarnic.
Sub paşii mei uscat foşneşte frunza
Din alte veri şi tot aud departe
Cum bate în trunchi mort cioc surd de păsări.
Sus printre crengi cer înnorat bolteşte
Tot plumb, şi-n mine plumb pustiu adună.
Merg singur, apăsat, pe drumul umed
În care urma pasului rămâne.
Şi trist mi se întipăreşte-n minte
Obrazul tău mereu, aşa cum dorul
Nealinat mi l-a păstrat în suflet.
O clipă-l văd şi iarăşi mi se şterge

Cu forma pasului lăsată-n urmă.
De-acuma piere şi cărarea, numai
Poteca din pădure mă îmbie
Spre genele poienii. Fără vrere
M-opresc uimit. Eşti tu în alb, aievea?
Ba nu, un prun sălbatic stă în floare
Şi peste groapa iernilor mai cheamă
Plăpândul chip al tinereţii tale.

UMBRA TIMPULUI

1934-1939

ZODIER

Trec vulpile toamnei furiş prin păduri,
Roşcate, gălbuie şi sure.

Înalţă poclitul grăbit pe trăsuri
Şi pocnet de bici să ne fure.

Aleargă la dreapta şi stânga câmpii,
Lungi lanuri arate şi mirişti.
Mai iute aleargă Brumarul, nu-l ţii,
Nici iarna cu albele linişti.

Copitele scapără-n noapte scântei,
Gonesc telegarii nălucă —
Şi soarele verii se-arată prin tei
Şi viţa în floare pe-ulucă.

Şi iar vulpea toamnei prin codri şi iar

De roţi repezite vuire,
Din an vechi în an nou, din hotar în hotar,
Prin zodii în lină rotire.

UMBRE PE IAZ

Toamna urcase pe cer
Fum lung de zboruri deşarte.
Iazul sub sălcii stingher,
Seara mai ştearsă pe zări şi tot mai departe.

Ce căutam noi aici?
Anii pierduţi sau obrazul
Nostru de-atunci? Licurici,
Stele sclipind pe oglinzi uitate cu iazul.

Fugi, nu privi în adânc
Vrajă de vremuri cernute.
Timpul de-l prinzi de oblânc,
Faţa lui albă te vrea din apele mute.

Stai, nu câta ochii morţi:
Ard amintiri pe sub geană.
Trec prin tremur de porţi
Zilele tale mai stins ca umbre de mreană.

CÂNTEC DE VREMELNICIE

Suflet: cer întins pe-o seară
Tristă ca un zvon de-argint,
Prin ce magic labirint
Păsările-n tine zboară?

Zile cu obraz de moarte
Şi cu zâmbetul fugar,
Vreme, fumuriu ogar!
Ce aproape, ce departe...

Dau să scap — de tine nu pot.
De-nflorire şi de spini
Stau legat cu rădăcini
Trainic ca de cer, un clopot.

Scriu — şi litera îngheaţă.
Cânt — şi sunetele pier.
În cenuşă doruri cer
Veşnicie şi viaţă.

Cresc prin foile uscate
Viorele, flori adânci.
Primăvara să n-o plângi,
Nici iubirile brumate.

Suflete, prin tine zboară
Toamne, frunze, amintiri...
Au fost vis şi ispitiri:
Fă-le aripa, uşoară.

CÂNTEC

Timpul care piere n-o să-l prind.
Dragostea ta mare cum s-o ţiu?
Vremea ce ne poartă n-are grind,
Drumul ce ne duce nu-l mai ştiu.

Mâna ta întinsă ca un dar,
Glasul tău în seară ca un cânt.
Faţa ta întoarsă e de var,
Ochii tăi, închişii, nu mai sunt.

Raza se întunecă în crâng,
Viţa-şi lasă, umbrele în noi.
Dragostea ta mare cum s-o frâng?
Moartea ne pândeşte pe-amândoi.

CUPRINS

CRA-RO-RA-RA

Păşteau ciulinii turmele la şes,
Fierbea-n podgorii mustu-n zăcători,
Îşi întinsese codrul covor des
Şi munţii albi se arătau prin nori.
De nu ştiu unde straniu o pasăre ţipa
Sub frunza moartă-a inimii: cra-ro-ra-ra.

Era de când e lumea, de mult, de nu ştiu când:
Se lumina de ziuă... cu ţara cot la cot,
Se depărta chervanul din clopote sunând,
Ne tot purta pe drumuri ce le-am uitat de tot,
Pierdute pe vecie... Dar pasărea ţipa
Ca glasul ei de toamnă târzie: cra-ro-ra-ra.

Cădeau fulgi mari şi albi din cerul sur,
Priveam tăcut la jarul din cămin
Şi însera albastru în parcul dimprejur
Ţesând pe geamuri ceaţă, pe gând zăbranic fin,
Uitare peste toate... Şi tot mai trist ţipa
Lung pasărea din suflet: cra-ro-ra-ra.

DIN RAMELE IATACULUI VECHI

Ornicul alb de pe comoda bătrână
Sună subţire şi straniu ceasul străin...
Picură timpul adânc din plină fântână
Peste iatacul străbun cu divan şi cu scrin.

Şi cine uşa deschide cu teamă, nu ştie
Că fata în crinolină din ramele vechi

CUPRINS

Şi-aşteaptă sfioasă şi astăzi iubitul să vie:
Romantic, cu barbă şi plete, joben pe urechi.

Şi cine uşa o crapă, cum o să creadă
Că jupâniţa din ramă cu ochiul viclean
Tot mai pândeşte la scară să vadă
Calpacul blănit cu samur al marelui-ban.

AN MORT

Casa veche cu coloane albe,
Parcul şi mai vechi ca ea;
Cerul vânăt peste care salbe
Pier cocorii-n seara grea.

Nucii negri, pajiştea deşartă
Şi pustie, ca şi parc şi nuci,
Amintirea care-mi bate-n poartă
Lung, în sufletul de tuci.

Miros jilav de trecut şi ploaie —
Şi mai putred şi mai stins
Calendarul veşted ce-n odaie
Stârvul timpului l-a strâns.

ELEGIE

Pe aleea-naltă de castani
Taina, toamna, timpul mi se joacă.
Simt: m-ajung din urmă vechii ani,
Zurgălăii lor o să mă-ntreacă,
Sună pe aleea de castani.

Vii de unde? din ce veac? din ce mormânt?
În berlina foşnind surd pe frunza moartă.
Nimănuia ori a mea? pe vecie ori nicicând?
Timpul, toamna, taina mi te poartă
Blând în zori, greu în amiaz, lin în mormânt.

Pe aleea veche nici un om,
Nici o frunză pe castanii de cărbune,
Doar trecutul: cucuvaie într-un pom.
Und' ti-e râsul? unde plânsul? să mai sune
Pe ale în surdină ca prin somn.

Albă casă, neagră frunză, putred parc:
Roata timpului îşi pierde uruirea.
Taina vremii mână umbrele în ţarc.
Numai toamna mi-a rămas şi amintirea
Albă-n zare, sură-n casă, neagră-n parc.

PÂNDĂ

Cade umbra timpului pe lan.
Unde-s arăturile de an?

Grâul creşte des cu spic crestat
Unde floarea soarelui ne-a mângâiat.

Stolul de hulubi cu zborul lin,
El să fie cel de an, de la vecin?

Braţul morilor de vânt ori mâna ta
Azi sau ieri semn de adio flutura?

În amurgul adumbrit de linişti mari
Caut pasărea căzută în zadar.

Pe colina iazului ceresc
Faşa mea de an n-o mai găsesc.

PANTA RHEI

Spumă, fulg, vânt, val, nisip şi ploaie,
Clipe uitate, ceasuri pierdute, zile şi ani —
Totul se scurge, totul mă lasă, fuge şi moare
În necuprinsul, în nesfârşitul tău ocean.

Cum s-opresc faşa mea în oglindă?
Seara brumată, apa viorie, mi-o fură din ochi.
Vremea nălucă mă prinde în tindă,
Doruri uscate foşnesc prin vechile rochi.

Braţul iubitei, zâmbetu-i, păru-i,
Mâna le-atinge şi trece prin fum.
Visul subţire în care mai stărui,
Vraja de astăzi, zorii, amurgul: flăcări şi scrum.

Versul acesta îl vrei pe piatra veciei —
Ştearsă, tocită, nu ţine nici vorbă, nici pas;
Ard numai ochii sfinţi ai Mariei
Tainic pe-ai lumilor iconostas.

SOARTĂ

Decât să fiu cu gândul piatră grea,
Mai bine aripa fiinţei pure.
Şi-n loc de jocul sterp cu vorbe sure,
Logodna faptei vii aş vrea.

Din uscăciunea pielei moarte lin
Un şarpe nou alunecă spre soare
Şi peste-a gheţii aspră renunţare
Foşneşte-al mărilor destin.

AMURG PE PRUT

Cum coboram spre apa limpezită
De soarele tot mai pieziş pe Prut,
Am regăsit frunzarele mai rare
Şi liniştea poienii de demult.

Lumina verii se lăsa spre toamnă,
Lumina după-amiezii da-n amurg.
Sta crângul verde şi pătat de aur,
Poiana se-ncheia cu umbre lungi.

Pe ţărmul dimpotrivă unde satul
Alb prin livezi se odihnea şi el,
Sta pânza la ghilit pe prund întinsă.
Când nori subţiri se-nvăpăiau pe cer.

Nu se clintea o frunză în pădure,
În sat nu se mişca un om.
Cu roata molcum strălucind la soare,
Bătea o moară apele domol.

Pe firul apei se ducea o plută,
Pe apa cerului aluneca un nor:
Era de-argint ca sunetul tăcerii
Şi-i tremura lumina peste tot.

Stam jos la rădăcina unei sălcii,
În jurul meu priveliştile vechi.
Priveam înmărmurit, cum într-o carte
Copil privisem ţara din poveşti.

Amurgul îmi intrase în poiană.
Priveliştea, tot stând, mi s-a părut
Că-o fură-n zări un stol de rândunele
Ce, tot mai mic, în ceruri se pierdu.

ÎNSERARE

În vârful carului cu snopi
Amurgul cum se-ntoarce,
Îşi vâră cerul noru-n plopi
Şi fir de stele toarce.

Văzduhul se-adânceşte clar
De parcă-i lună plină;
Priveşti zburând spre porumbar
Hulubii de lumină.

Şi-n tine, suflet, schit de-argint,
Pe aripi de tăcere
Se-ntorc arhangheli, prelungind
Un ceas de mir şi miere.

CUPRINS

Şi cum uşoare umbre-n dungi
De sunet surd le măsuri,
Lin evantaiul aripi lungi
Şi-l strâng, foşnind mătăsuri.

SCAMATORUL

Doamnelor, domnilor, de-mi daţi voie,
Cu un femur v-arăt pe Tata Noe.

C-un ochi de sticlă prinsă de ochean,
V-aduc din ceruri pe Aldebaran.

Pe fir şi fără fir, din sud şi nord,
Ce glas voiţi să sune, vi-l acord.

Caruso mort va mai cânta pe disc,
Vorbeşte faraonul pe-obelisc.

C-un hârb de vas rotund, c-un ciob cu
toartă,
Vă-nalţ din altădată Theba moartă.

— Cu ele ce să-ncep, bătrâne vrac?
Cu oase şi-oale sparte ce să fac!

Ia-mi trandafirul ăsta veştejit
Şi dacă poţi redă-mi-l înflorit.

Ia-mi inima brumată fără timp,
Redă-mi-o proaspătă, de poţi s-o schimbi.

Şi dă-mi din apa vremii doar un strop,
Să-mi vină tinereţea în galop.

CUPRINS

FRAŢII

De fraţii mei creştini m-am săturat,
De răutatea lor cea bună,
De târg, de casă şi de sat,
De adevărul lor minciună.

De sora mea păgână m-am scârbit,
De sărutarea ei ce muşcă,
De patul ca mormântul adâncit,
De dragostea-i îngustă cuşcă.

Vreau să mă duc la fraţi adevăraţi,
M-aşteaptă-n munţi părinţi de totdeauna.
Din leagăn de copil îmi stau visaţi
Ca soarele de dragi, frumoşi ca luna.

În funduri de păduri şi de coclauri
Şi peste vremi, ca om să nu străbată,
Păzită de poveste şi balauri
Stă seminţia lor curată.

TĂCERE

Cântecul păsării sus,
Cântecul apelor jos
Şi eu ca un trunchi de stejar
Prins între ele:

— ”Pasăre dă-mi
Trilul tău, clar.
Murmurul tău,
Apă, mi-l dă!”

— ” Aripă n-ai
Să desfăşori
Aerian
Râsul solar.”

— ”Nu eşti cristal
Pribegitor,
Neturburat
Plânsul să-mi furi.”

— ”Aripi şi val
Dacă-mi lipsesc,
Tainic îmi duc
Zeii senini.”

Cântecul păsării sus,
Cântecul apelor jos
Şi eu ca o grea
Stană-ntre ele.

ÎMPLINIRE

1939-1940

PASTORALĂ

Pe sunet de fluier în sus
Prin veac izvorât din vecie
Se intră în ţara pustie
A mitului ce ni l-a dus.

Cu luna, cu stelele sus
Înalta lui cununie
Păstorul se leagă să fie
De-o turmă de zodii sedus.

Şi jos pe-o gură de rai
Trei baci în Prier reiau drumul
Povestei spre verdele plai.

Mioara mai plânge şi azi
Când toamna fâşii lasă fumul
Să cadă pe fagi şi pe brazi.

HOKUSAI

Lăptos şi roz un cer de dimineaţă,
Sub care — inundate — abia vezi
Pătratele plantaţii de orez
Cu sate mici în pâlcuri de verdeaţă,

Şi-aprinde luminoasele dovezi
Şi, săgetat pieziş de-un zbor de raţă,
Rupând închipuirile de ceaţă,
Îţi suie-n minte piscul ce-l visezi.

Furnici, pe cap cu mari ciuperci de paie.
Îţi pare-n zări un şir de peregrini —
Dar tu chemând priveliştea-n odaie,

Şi la măsura ta lărgindu-i rama,
Cu-o trăsătură de penel senin
Culegi din nori eternul Fuji-Yama.

NATURĂ MOARTĂ

Lin trandafirul din pahar
Lăsând petala lui să cadă
Sărută roza de zăpadă
Din apa cu albastru har.

La doi păstori de porţelan
De Saxa: mică şi pudrată,
Marchiza-n Sevres îşi arată
În alb dispreţul suveran.

Şi pe un scrin din vremea-n care
Trăia şi Goethe şi Voltaire:
În lungi bătăi crepusculare

Străvechiul ornic sună rar
Prin timpul cu brumat cleştar
Vecia ceasului ce moare.

CUPRINS

HELLAS

Măslini străvechi, munţi numai stânci şi
colo
Culcată: marea ca un cer mai clar.
Orice atingi e rugă ori e dar,
Şi pini în vânt sunt lira lui Apollo.

Sau, de preferi, coloanele acele
Dormind la umbra crângului sfinţit,
Bucolica talangă-n asfinţit
Şi mieii păşunând prin asfodele.

Vrei sarcofagul alb în foc de maci
Sau stela-n drum a dansatoarei moarte
Ş vântul viu în marmură încins?

Dar mie dă-mi, deplin să mă împaci,
În rama de-argint fluid, departe,
O insulă de-azur pe valul stins.

ENDIMION

Plângi, nimfă, ziua stinsă în izvoare...
Pier oile luminii pe prundiş.
Păstorul gol ţi-ascunde sub frunziş,
În somn destins, un trup rodit de soare.

Dar peste linişti pururi călătoare
Chemând talazuri noi la luminiş,
Imensul dor al lunii, drum pieziş
Întinde scânteind ca o ninsoare.

CUPRINS

Pătrunde-n guri de peşteri gol de munte,
Aprinde ape-n tăinuite chei
Şi prin păduri adânci durează punte.

Cu ochi de rază crengile desface
Şi lacrimi prind în arzător polei
Tot visul celui adormit în pace.

FAUNUL

Ivit cu luna intră în livezi,
Când răsuflând în magica tăcere,
Din crengi pe selenarele zăpezi
În troieniri de vis cad grele mere.

Stă împietrit de taină, ca-n obezi,
Pândit de nemuriri şi de mistere.
În pârguirea sevei parcă vezi
Cum creşte-n el pământul în putere.

Un nor. Iar luna. Şi din umbră sare
Răpind la piept plăpânda înnodare
De nimfe — lebezi albe sau păreri.

Se sparg pe căi lactee rodii coapte
Şi, îmbătat de trupul lor de lapte,
Un faun soarbe luminosul cer.

CUPRINS

CENTAURUL

Vuiră stânci căzând în rostogol
Şi pietre scăpărară sub copită,
Când răsări cu umbra lui, lungită
De-amurg, centaurul pe vârful gol.

Cu bust de zeu şi trup vânjos de vită,
Se înălţa trufaş şi trist: simbol
Credinţelor uitate, aspru sol
Gonind sălbatic inima-i rănită.

I se-arcuise fruntea, grea de gând,
Ca bolta cerului purtând tăria
Şi cu tăceri solemne munţi umplând.

Privirea lui de stea păstra vecia —
Doar nechezat de iepe-n văi vibrând
Cu surd ecou îi turbura stihia.

NARCIS

Îţi pleci pe linişti de iaz
Prin umbre profunde
Nostalgica sete şi azi,
Amurg de-o pătrunde.

Te chemi. Luminos ca-n pervaz
În taină răspunde
Misteriosul obraz
Ascuns pe sub unde.

Cu mâna încerci să-l atingi
Din vis cum răsare,
Dar chipul pe ape îl stingi.

Grumazul şi faţa îţi pier
Şi raze, şi stele, şi cer,
Cu o tremurare...

PREVESTIRE

M-aplec pe tine ca pe arătură
Plugarul însetat de verde grâu —
Va creşte spicul galben pân' la brâu,
Când totul m-amageşte şi mă fură?

Ce n-am putut eu spune, prins în frâu
De zile grele, oare altă gură,
Destăinuind un suflet de răsură,
Va limpezi-o-n glas curat de râu?

Mi-eşti, fiule, un clopot sfânt în care
Aştept să sune ceasul meu deplin
Când voi porni spre umbră şi uitare.

Cum stă legat de cer un peregrin,
M-aşez şi eu cu sufletul în zare,
Chemându-ţi limba grea ca un destin.

ÎNGER RĂMAS

Dăduse iarna-n primăvară iar
Şi sub un piersic scuturat de floare
Lăsase nea de scoici ca un brumar
Şi mic un înger îngheţat la soare.

Părea, o rândunică de cleştar
Uitată jos de toamna migratoare —
Cu aripile-n cruce, tainic dar
Căzut din cer şi care-n suflet doare.

Avea doi ochi ca boabe de mărgean,
Pe cap purta un cerc de albă lună.
Ca o icoană dintr-un schit muntean.

Fetiţa cea mai mică l-a văzut,
Plângând fugi în casă să le spună —
Şi toţi au râs şi nimeni n-a crezut.

SPECTRUL ROZEI

Roza pe masă sta
Ruptă tulpinii —
Albă ca mâna ta
Piere grădinii.

Moartea o prinde ca
Zborul albinii.
Vântul floarea îi ia —
Umbrele, spinii.

Feţele ei de acum
Numai cenuşe,
Albă părere de fum —

Tremur prin tremur de zori,
Fără cătuşe
Aripi, arhanghel de flori.

VÂNĂTOARE

Ogarii tăi, o, Doamne,-mi dau de urmă,
I-aud chefnind nenduplecat prin zări.
Zadarnic fug în mine şi-n uitări
Adânc m-ascund de apriga lor turmă.

Bătaia lor cumplită nu se curmă.
Îngenunchează — ciută-n tremurări —
Tu, inimă,-ncolţită de-ntrebări
La ape vii când colţii buni te scurmă.

Pe apele curate îţi apleacă
Şi setea pătimaşă, şi fiorul
Iubirii care-n veci de veci nu seacă.

Ogarii tăi, o, Doamne, mi-au rupt lutul —
Acuma poţi, părinte, să-mi fii scutul
Şi, pradă, îmi prind singur vânătorul.

CUPRINS

PRIVEGHI

La căpătâi i-au pus o lumânare.
O viaţă împietreşte, şi o ceară
Când umbra cade paşnică în seară,
Învie steaua ei pâlpâitoare.

Din mugur flacăra s-a făcut floare;
Obrazul e de zgură. De afară
Prin geam deschis albine glonţ zburară
Şi râset de copii jucând la soare.

Gândesc la tine, ceară de altar,
La florile de unde te-au ales
Albine-n stupi de lut şi de şovar,

Să te prefaci lumină de eres —
Şi mă gândesc la moartea ce-ai cules,
Tu, omule, cu masca ta de var.

CALENDAR

O foaie cade, zboară-o zi
Pe albe aripi de hârtie —
Nu încerca s-o mai reţii
Viaţa ta ce se subţie.

Copil râdeai când fâlfâi
Întâiul vânt ce-n gol adie,
Acum începi a te sfii
De-a calendarului stafie.

CUPRINS

Pa apa timpului nu poţi
Urca-napoi cu nici o luntre.
Şi inima — un ceas cu roţi —

Cum dă vecia s-o înfrunte,
Lăsându-ţi tâmplele cărunte,
Ne culcă în sicriu pe toţi.

TIMPUL

În sticlă nu-i, în ceasul cu nisip
Ce curge lin şi sec aceeaşi oră.
Nu-i în apus şi nici în auroră
Şi urma-i pe pământ nu are chip.

Dar îl aud târziu, la foc de sobă,
Cum pasu-i apăsat îşi face drum
Venind din ţara umbrelor şi cum
În inimă îmi bate ca-ntr-o tobă.

Recheamă tot ce-a fost şi o să fie;
Toţi anii mei cu clipa lor învie
Din totdeauna, fără ieri şi azi.

Simt mâna-i cum m-atinge ca o moarte —
Şi în oglindă stă un alt obraz
Îngălbenind ca fila dintr-o carte.

CUPRINS

ETERNITĂŢI, VREMELNICII

Eternităţi, vremelnicii —
Le ţine moartea în balanţă.
Zadarnic te trudeşti să ştii
De eşti de bronz sau de faianţă.

Suflaţi cu fulgi de păpădii,
Părtaşi cu munţii în constanţă,
Din fruntea noastră la tării
Sau la schelet nu-i vreo distanţă.

Tot ce sculptăm, tot ce clădim,
Le-nghit veciile ce curg
Pe-ai veacurilor ţintirim.

Şi pe un cer proteic norii,
Topindu-şi zborul în amurg,
Rămân — doar ei — nemuritorii.

STELE

Lumini pe limpezimi de veşnicie
Stând pironite-n loc ori călătoare,
Închipuiţi deplina geometrie
Sau zar scăpat din mâni nemuritoare?

De mii de veacuri pentru cine oare
Deschideţi cale vremii ce-o să vie?
Cristal plăpând pe ceruri de ninsoare,
Fiinţe de foc alb şi armonie.

CUPRINS

Perfecte ca un cerc închis şi totuşi
Nostalgice ca florile de lotuşi
Pe-oglinzi în tremur, aţi rămas fecioare —

Legând de valuri văluri argintate,
Pe mări urcaţi, şi, reci scânteietoare,
V-aprindeţi taina în singurătate.

HAR

Ce-ţi veni de sus, nu-l lăsa să cadă,
Ţine-ţi-l adânc în pământul bun.
Ţi-a blagoslovit grâul un străbun,
Crezul îngropat tainic sub zăpadă.

Lasă-te ca-n somn zodiilor pradă,
Va veni Prier înverzind păşuni,
Sufletul va fi zboruri de lăstuni,
Vei uita umbriri, nori cumpliţi şi sfadă.

Ce-i născut întreg, moartea nu-l sfărâmă,
Veşnicia-i stă sâmbure în dar
Şi din nalte vrăji duce o fărâmă.

Lasă-l aruncat pământescul zar —
Cerul, el ne dă stele bune, rele,
Cântecul deplin, gândurile grele.

SAADI

Cădea-n Şiraz o seară de safir,
Urcau cipreşi, havuzuri, minarete…

Columbe albe se lăsau încete.
Saadi ţinea în mâni un trandafir.

Plutea rotind, poemul: un erete —
Petală de petală, fir cu fir,
Al rozei har şi al luminii mir
Înaripau un vers pe îndelete.

Sus, pe Şiraz, ardea un cer de aur…
Dar la hotar, pe stepe da pârjol:
Tătari veneau cu mugete de taur.

Pe când într-o grădină, tainic sol,
Păzind pe lume singurul tezaur,
Saadi privea o floare şi un stol.

NAVIGATORUL

În geam îşi desfăşoară pânza clar
Pe ape înnoptate bricul lumii,
Lăsând să-i joace stelele prin funii —
Pe punte sufletul veghează iar.

Deschide stranii hărţi cu vechi chenar,
Pe care zugrăviră şters străbunii:
Sirenele, Tritonii şi Neptunii
Pe continentul încă legendar.

Să-şi suie alţii turma-n transatlantic,
Debarce liniştit sub zgârie-nor
Pe ţărmuri fără zei şi vis baccantic.

Prin globuri străvezii ca porţelanuri,
La antipod te văd, nou Christofor
Columb, ivindu-te din oceanuri.

DON QUICHOTTE

Fantastic deşirâdu-şi lung umbra din perete,
Se înălţa din perne şi boală Don Quichotte.
Ardeau ca jarul ochii bătrânului netot,
Dur se-arcuia profilul său aprig de erete.

În cuşca îmbâcsită în care, cot la cot
Cu Sancho, cu mojicii, sfârşea pe îndelete,
El — ce slăvita luptă cu morile o dete —
Spre-amurgul din fereastră se întinsese tot.

Căci dorul său din urmă îi arăta prin zare,
Strălucitor de tânăr în zale sunătoare
Alt Don Quichotte, mai mândru, de-acelaşi vis atras,

Ce, părăsind pământul, şi răii toţi, şi bunii,
Schimbându-şi Rosinanta pe-naripat Pegas,
Cu lancea poeziei lovea în scutul lunii.

REGĂSIRE

Ating cu anii toamna şi, precum
Pădurea mea din suflet îşi aşterne
Frunziş brumat pe veştedele perne,
Tot ce mi-a fost străin s-a stins în drum.

Pieri coloarea verii: foc şi fum —
Răsar arhitecturile eterne.
Din rămurişul alungat de ierne
Rămân coloane trainice de-acum.

M-am despoiat de lume şi de mine,
Ca să-mi găsesc prin jertfă bogăţia
În marmora cu-nfiorări senine.

Deasupra turmei ce grăbeşte-n moarte
Primind cununi de-o zi, eu am tăria
Să-mi hotărăsc nemuritoarea parte.

PATINOR

Din suflet îngheţat în nemurire
Ca lacul sub sclipirile de ger,
Un patinor, despoleind tăceri,
Înscrie-n zodii semnul său subţire.

În sticla siderală taie spire
Şi linii albe ninse de mister,
Şi sub călcâi înaripat îi pier
Năluci — duşmane vremuri în neştire.

Nu-l văd din ţara lor încununaţii
Acestui timp haotic şi barbar,
Cum suie-n simetrii de constelaţii —

Cum creşte jar lucid pe alba cale,
Dezvăluind tăinuitor de clar
Deschisul cerc al patinării sale.

CUMPĂNA DREAPTĂ

1941-1944

CUPRINS

MENIRE

Au spus că-i rece, şi n-au bănuit
Ce patimă îi clocotea în vine,
Au spus, că nu-i adânc, şi n-au simţit
Genunile ce dorm sub limpezime.

Un răsfăţat al soartei l-au ţinut
Când încordat şi dur şi-a dus destinul,
Stăpân pe fericire l-au crezut
Când pe furtuni şi-a aşezat seninul.

E doar un om, şi-a suferit şi el,
Dar n-a vrut plâns şi bocet de muiere,
Să fii sortit desăvârşirii-i greu:
O cumpănă în zile de durere.

TRANSHUMANŢĂ

Suie cu iarba pe plaiuri străvechi
Turmele. Plouă lumină pe ele.
Ape de munte le cântă-n urechi,
Sună amurgul fluier de stele.

De ziua de azi, de jalea de azi,
De zbuciumul lumii lor ce le pasă!
Suie în pacea poienii sub brazi,
Stau cu potopul ce crâncen m-apasă.

Păsul meu, păsul vremii de lut,
Pasul lor, pasul zodiilor clare.
Ceasul meu, ceas în nisip desfăcut,
Veacul lor, veac cu vecii în izvoare.

Turme coboară din plaiuri străvechi.
Galbenii toamnei plouă pe ele.
Foşnet de frunză le-adoarme-n urechi,
Sună sub fluier brumă de stele.

CEAS TAINIC

Ceas tainic, bătăile tale egale
Ca vâsle lovite pe mări
Mă duc din uitări în uitări
Spre mine, agale.

Copilul revine în casele sale,
Şi vremea cu vechi îmbătări
Îmi cheamă trecutul în ţări
De-acuma natale.

Ceas tainic, mi-aşez sub umbrarele tale
Şi zile trăite, şi zări —
Redă-mi din schimbări în schimbări
Un suflet de zale.

TOAMNĂ

Sclipea pe zid şopârla de smarald,
Se aplecau deasupra tămâioşii,
Aramă tremura în aer cald
Pe nucii galbeni şi pe viţe roşii.
Ca într-un port sub viile-n terase,
Cu soare-n pânze anul ne uitase.

CUPRINS

Reînflorea pe dealuri liliacul,
Şi piersica prin foi se rumenea
Şi vara iar îşi deschisese sacul
Belşugului, şi rodul nu pălea,
Şi-n suflet zilele de jar ca-n sită
Suflau o fericire aurită

Mai stăruiau pe ceruri rândunele,
Mai guruiau hulubii prin păduri,
Privighetori spărgeau cleştar de stele,
Dar cu zăbranic de tăceri în jur,
Cu melodii sunând a altădată,
Şi vorba ta şi-a mea sta descântată.

Ce-a dat de-a dezlegat ce se legase?
Cum s-a făcut că vremea ne-a venit?

Că păsări, pomi ca pânze de mătase
Umflate-n vântul iernii au pornit,
Că a brumat, şi nu cum ninge luna,
Că toamna ni s-a dus pe totdeauna.

OGLINDIRI

Amiaza verii doarme în odaie
Şi ceasul a tăcut.
Cu umbra lui fereastra iar o taie
Un ram, de ani nemaivăzut.

M-am deşteptat, sau somnul tot mă ţine?
Odaia n-o mai ştiu.
Din apele oglinzii îmi revine,
Uitat, acest iatac pustiu.

CUPRINS

Invers şi clar trecutul în oglindă
Sfidează omul de-azi,
Şi în cleştar vrând viaţa lui s-o prindă
Răspunde mut cu alt obraz.

Tu, ce-n oglindă ai rămas aieve
Când dibuiesc prin vis,
Nu mă privi sub ramul fără seve,
În limpezi nemuriri închis.

Nu mă privi nostalgic — fără veste
M-oi şterge ca-n oglinzi
De ape, norul dacă trece peste
Străinul chip ce nu-l cuprinzi.

SOLIE

Pe ceardacul meu foşni sfios
Lung o aripă în tremur —
Rândunea din stol picată jos,
Ori un înger cu îndemnuri?

Bate-n lemnul porţilor uşor,
Sau în inima din mine?
Stau cu mâna pe zăvor —
Azi din ceruri cine-mi vine?

E doar zborul unei frunze seci…
A suit cu seara-n tindă,
Şi-n tăceri de umbre tot mai reci
Se afundă în oglindă,

Turburându-mi sufletul pe veci.

CUPRINS

ZEU MARIN

La lumina lunii vreau la noapte
Să-ţi arunci năvodul de pe ţărmul
Insulei, de unde marea poartă
Argint-viu pe tava peste care
Licăresc în jocuri de sidefuri
Solzii apelor ca o mătase
Unduindu-şi moale foşnitura.
Şi de tragi de plasa grea, s-aducă
Pe nisipul ud de spuma lunii,
Străveziu de vis, un straniu peşte,
Zeu marin născut din îndrăgirea
Valului cu raza într-o scoică
Ce-şi deschide miezul roz pe prundul
De mărgean al peşterilor mării.
Cu ochi turburi încă de vedenii
Şi smuls lor, la tine să se-uite
Ca prin ceaţa altor lumi — cu ochii
Încleiţi de sarea nemuririi.
Tu să-l ierţi de moarte, dându-i drumul…
Şi de-atunci în fiecare noapte,
De e lună, să cobori pe plajă,
Şi scoţând din sân nostalgic fluier,
Să-l rechemi la ţărm — şi El să vină.
Desfăcându-se de ape, să răsară
Chipu-i proaspăt rupt din veşnicie,
Ochii turburi încă de vedenii,
Şi să stea sub scânteierea lunii
Împietrit de viersu-ţi până-n zori.

CUPRINS

NECUNOSCUTEI (ÎII)

Când zorii tăi se-aprind în dimineaţă,
Îmbrac, tăcut, o noapte tot mai grea.
Şi văl de stele dacă tragi pe faţă,
Un soare sec şi sterp e soarta mea.

La antipod ne-a rânduit destinul:
De-mbătrânesc, întinereşti în schimb;
Plăcerea ţi-e părtaşă, mie, — chinul,
Adormi zâmbind când otrăvit mă plimb.

Ce-mi pasă! Către tine, ca Apollo
Pe Dafne fugărind-o pas cu pas,
M-azvârl, îmi scapi, te prind, când, iată,
colo,
În verde dafin, veşnic mi-ai rămas.

Dar dacă pieri, iubire neatinsă,
La ce bun fruntea mea de lauri prinsă!

PREZENŢĂ

Între oglinzi şi umăr lângă umăr
Cu mine, mă privesc la infinit:
Multiplicat ecou ce m-a orbit,
Sau adevăr, pe-acelaşi când îl număr.

În transparenţe reci de teoreme
Oglinzile opuse îmi deschid
Pe oceane legănate-n vid
O geometrie vie de poeme.

CUPRINS

O, timp invers! O, clar afund de ape
Lovite-n digul sufletului dur!
O, val lăuntric, sare şi azur,
În care numai lacrima încape!

Cu gemenii din mine pribegiţi,
Oglinzi pustii, de ce să mai minţiţi?

SINGUR

Limpede suflet, turbure sânge al meu
Cum puteţi oare trăi împreună?
Gemeni din naştere, duşmani mereu,
Duhul şi lutul pieziş vi se-adună.

Cum puteţi vajnic pe moarte-ncleştaţi
Ţine această strângere stranie?
Taci şi te miră — poate sunt fraţi!
Înfricoşată taină şi danie.

Turbure sânge, unde mă duci?
Valuri de neguri, blestem, otravă!
Limpede suflet: cântec de cuci,
Râs de copil, lumină suava!

Veşnică navă, vamă de-o zi,
La ţărm peste vreme cine v-aşteaptă?
Sânge şi suflet, cine-o primi
Strâmba osândă, cumpăna dreaptă?

CUPRINS

DESTIN

Timp îngheţat şi lacăt fără cheie
La poarta universului,
Ovalul tău, oglindă, vreau să-mi steie
Simbolul pur al versului.

Cu stranii limpezimi de-nfiorare,
Ca apele văzduhului
Adâncul ţi-l sporeşti din zare-n zare
În necuprinsul duhului.

Răsfrângi din foc de patimi numai rază
Senină cum e soarele.
Se frâng de farul tău, de mai cutează,
Şi vântul, şi vâltoarele.

Orb veacul stă sub negura ce-l leagă,
Să-ţi suie-n slăvi clipitele,
Dar tu pe veci te şlefuieşti întreagă,
Cum te-au menit ursitele.

TERŢINE

Cu păru-n ochi şi soarele în păr,
Era ca un pârâu într-o pădure
De mladă nouă: taină şi-adevăr.

Şi aplecat pe trupu-i, să mă fure
Şuvoiul timpului, lăsam setos
Tot sângele ei tânăr să murmure.

În jocul nebunatic şi sfios
Cu doi fălcoi vânai sărind călare,
Pe strâmte căi, prin crâng de abanos,

O roză porumbiţă în pierzare,
Şi sângele-i cu focuri de rubin
Pătă un pat de nori deschis în zare

Când steaua Venerii se-aprinse lin.

POST-MORTEM

M-a părăsit azi lumea, ca şi haina
Uitată colo,-n cui,
Şi singur stau împărtăşit cu taina
Ce n-o pot spune nimănui.

Îmi las toiagul, praful şi sandala:
Nici umbră nu mai sunt.
Din alt tărâm privesc în zări petala
Luminii ce mi-a fost pământ.

REFERINŢE CRITICE

"Volumul care a consacrat pe Ion Pillat ca poet original şi tradiţionalist este PE ARGEŞ ÎN SUS (1923). Ion Pillat nu este aici mai artist ca în celelalte, nici cu desăvârşire altul. Noutatea nu este substanţială ci exterioară, însă poeziile se ţin minte. Poetul îşi cântă locuinţa rurală ca Francis Jammes şi evocă trecutul elegant ca Samain, schimbând doar elementele. Nu mai sunt pădurile, avuzurile franceze, ci Negoiul, Florica, Goleşti, Miorcani, priveliştea argeşeană. În locul umbrelor secolului al XVIII-lea francez, apar boierii autohtoni, Brătienii, romanticii noştri, bunicul junker sub Ghica Vodă, bunica oferind dulceaţă de chitră. Evocând mai ales locurile natale, propria-i familie, poetul pune vibraţie sufletească. Apoi are tactul de a îndepărta orice impresie de imitaţie, alegând versul învechit al lui Alecsandri căruia îi păstrează chiar stângăciile. Cu marea tehnică a poetului şi cu culoarea lui, efectul (estetism şi acesta dar subtil) e al unui interior luxos cu tavan din grinzi de lemn şi cărămizi lustruite drept pardoseală. Simplificându-şi senzaţiile şi expurgându-le de înrâuriri literare, Ion Pillat devine totodată un cântăreţ al roadelor pământului pe care le expune cu voluptate. Castanele coapte, persicile mature, strugurele tămâios, nucile, gutuile, sunt nu metafore ci reprezentări directe. Originalitatea, savoarea acestei poezii nu pot fi contestate şi PE ARGEŞ ÎN SUS este unul din momentele lirice fundamentale de după război. E în acest volum o exuberanţă poetică, o ţâşnire nesilită a lirismului, de toată lauda. Priveliştea autohtonă este zugrăvită în imagini locale: pridvor, livezi de pruni, suman alb de zăpadă (*Ctitorii*). Bunicul este evocat cu înapoierile lui valahe, prin putina în care făcea băi de nuc, casa bătrânească în mirosuri de şerbet [...]. Trecutul, copilăria se condensează în fructe. Ajuns aici, poetul începe să-şi sistematizeze descoperirea şi s-o transforme în "tradiţionalism", lărgind cadrul, colecţionând cât mai multă privelişte locală, scoborându-se în trecut şi adunând toate materialele specific româneşti. Însă dacă cele câteva poezii citate sunt vii, asta vine mai puţin din elemente, cât din împrejurarea că sensibilitatea poetului, de obicei molcomă ajunsese în punctul clocotitor al propriei

amintiri. Tradiţia unei literaturi nu se confundă cu geografia şi istoria patriei şi Eminescu putea foarte bine să fie poet cântând Egiptul, Himalaia. Tradiţionalismul în felul acesta e un exotism apropiat, o arheologie nu mult deosebită de prima fază parnasiană. Fuji-Yama se transformă în Ceahlău, Brahma în Iisus, Ţarii, Knejii, Kenjii în voievozii şi boierii români. Numele sunt altele, realitatea rămâne aceeaşi, decorativă, muzeală [...]

Cu mult mai interesantă este culegerea BISERICA DE ALTĂDATĂ; foarte învinovăţită pentru falsul său misticism. Dar nu-i absolut dovedit că poetul a urmărit să apară mistic şi nici absolut trebuitoare fervenţa religioasă unui mare pictor de sfinţi şi Fecioare. Într-o măsură (şi cu oarecare sugestii de la Francis Jammes) Ion Pillat cântă idilicul ortodox, biserica, mânăstirea, cu simple elemente de peisagii aşa cum cântase casa de la Florica. (*Biserica de altădată*).

Noutatea pentru poezia română (foarte reprobată ca falsitate) stă în strămutarea tuturor sfinţilor pe teritoriul român. Raiul e pus în Muscel, Sfânta familie e dusă la Râul Doamnei şi îmbrăcată în veşminte ţărăneşti române, Fecioara Maria boceşte pe Iisus ca pe un voinic mort de pistol. (Citat din *Bocet*).

Avem de-a face cu un procedeu, care de obicei în astfel de cazuri a avut o înrâurire considerabilă. E mai bine să zicem " stil". Acest stil nu e din lumea simbolurilor ci a iconografiei. Pictura universală gotică, italică (exceptând bizantinismul canonic) a reprezentat întotdeauna Familia sfântă şi sfinţii cu fizionomii ale rasei respective uneori grotesc realiste, în veşminte de epocă în mijlocul unui peisaj naţional. Ce mirare atunci că Iisus şi Fecioara Maria lui Pillat sunt ţărani în privelişte musceleană?

Pictura bisericească rurală şi mai ales icoanele pe glajă ardelene sunt caracteristice prin astfel de naive localizări. Sfânta Maria e năpădită de maci şi ferige. [...]".

George CĂLINESCU (*Istoria literaturii române...*,
p. 775-776, 778.)

" Într-o literatură în care realizarea artistică coincide de obicei şi cu cea dintâi sforţare, cazul d-lui Ion Pillat este rar: ca să ajungă la *Pe Argeş în sus*, poetul a trebuit să treacă printr-o serie de laborioase

deveniri; în rodul copt de acum musteşte seva multor ani de infructuoase încercări. Numai după şovăiri şi lungi ocoluri, el a izbutit să-şi găsească originalitatea şi să se situeze literar. Întâmplarea e cu atât mai rară, cu cât domeniul în care s-a situat nu e nici îndepărtat, nici exotic; după vane ispite budiste, poetul a revenit şi s-a împlântat în câmpul strămoşesc, între dealul şi via Floricăi, între castanul cel mare şi apa Argeşului, în peisagiul familiar al copilăriei, între orizonturile poetice şi poetizate de amintire.

Dintr-o desăvârşită consonanţă a sentimentului elegiac, atât de simplu şi de profund, cu mijloacele de realizare tot atât de elementare, a ieşit această operă de cristalină rezonanţă, cu sunetul ei propriu, deşi se integrează în întreaga simfonie a literaturii noastre băştinaşe.

Această literatură are un caracter tradiţionalist; cum însă şi d. Nichifor Crainic a întrupat ferm aceeaşi atitudine, trebuie să facem diferenţierile cuvenite. Deşi a pornit de la *Şesurile natale*, şi deci de la un orizont determinat, viziunea poetică a d-lui Nichifor Crainic s-a lărgit apoi şi s-a abstractizat; slobozind contactul cu realităţile umile, singurele ce pot sensibiliza, s-a conceptualizat; devenind conştientă, a luat un ton teoretic sau chiar didactic. Poetul e la intersecţia naturii cu rasa; sufletul lui exprimă spectacolul neschimbat al unor orizonturi limitate; e stropul din urmă al unor lungi generaţii de oameni ce se scurg şi se mlădiază în aceeaşi matcă; tradiţionalismul îmbrăţişează şi rasa şi se ridică până la ideea largă de patrie, în care intră atâtea elemente abstracte.

Tradiţionalismul d-lui Ion Pillat e mult mai îngrădit şi mai concret: el purcede de la realităţi: de la ”vie”, de la “castanul cel mare”, de la ”vârful Dealului”, de la ”luncă“, de la, "odaia bunicului”, de la ”capelă“ — de la tot ce încheagă nu numai orizontul Floricăi, dar şi patriarhala casă a bunicului, de la ”putina unde îşi lua băi de foi de nuc”, până la ”ceasul lui de pe masă ce şi-a mai păstrat tictacul”. Acest tradiţionalism nu se ridică nici la neam, nici la patrie; ca peisagiu el se opreşte la hotarele Floricăi; iar ca solidaritate, se mărgineşte la o simplă legătură familială: bunica şi mai ales bunicul domină această poezie domestică[...]

Figura lui Ion Brătianu se desprinde, astfel, din toate lucrurile mărunte ce l-au înconjurat şi se risipeşte, înmulţindu-se, în reînnoirea naturii de primăvară: un nou panteism familial se iroseşte, parfumat,

din aceste versuri de pietate… Emoţia poetului e reală: ea are însă o şi mai mare rezonanţă în noi prin însăşi pietatea pe care o simţim cu toţii faţă de ”păstorul de oameni”; sentimentul se generalizează şi familia mică se leagă de familia mare. Tonul nu este totuşi ridicat; nu se înalţă la epos; nu lunecă nici la panegiric; patriotismul îşi împinge discreţia până a se şterge cu totul.Pietatea se încheagă din sentimente strict personale şi se materializează prin lucruri mărunte şi zilnice: acest intimism într-un subiect ce s-ar fi putut lesne amplifica şi trata solemn e adevăratul principiu de emoţiune al poeziei d-lui Ion Pillat.

Dragostea pentru moşie (în sens mărginit) şi instinctul de familie, la care se reduce tradiţionalismul poetului, sunt legate în armătura unui sentiment elegiac, general, de altfel, dar pe care nu-l găsim nici în tradiţionalismul d-lui Nichifor Crainic, nici în poezia descriptivă a lui Vasile Alecsandri. Acest sentiment este profundul regret al copilăriei pierdute; relicvele casei de la Florica, toate elementele peisagiului exterior — castanul, via, cireşul, pădurea din Valea Mare, lunca, zăvoiul, căsuţa din copac — nu devin material descriptiv, ca la Alecsandri, şi nici puncte de plecare ale unei solidarităţi teoretice cu solul modelator. Ele nu-s văzute prin realitatea lor de acum, ci-s însufleţite prin amintirea copilăriei şi colorate prin părerea de rău a trecutului; un fâşâit al vremii, o nostalgie după timpurile de odinioară, un sentiment de dezrădăcinare şi o dorinţă de reîntoarcere la natura şi la locul de baştină străbat versurile volumului [...]

O astfel de poezie se situează în realităţile noastre sufleteşti şi cosmice: ea se integrează deci în acea literatură autohtonă, cu profunde însuşiri naţionale, ce porneşte din filonul popular si se afirmă printr-un lanţ neîntrerupt de scriitori, cu un fond comun, deşi cu variate mijloace de realizare, nu numai pe măsura talentului, ci şi pe a timpului. Poezia d-lui Pillat e transpunerea poeziei lui Alecsandri, prin tot progresul de sensibilitate şi prin toate prefacerile limbii pe care le-au putut înfăptui cincizeci de ani de evoluţie… Aceeaşi viziune idilică a naturii, aceeaşi seninătate pătrunsă însă şi de un sentiment elegiac, ce-i creşte emotivitatea şi deci lirismul, şi aceeaşi simplicitate de limbă şi mijloace de materializare poetică. Ar fi o interesantă comparaţie de făcut între *Pastelurile* bardului de la Mirceşti şi poeziile cântăreţului Floricăi, nu pentru diferenţieri de fond, asupra cărora ne-am oprit, ci pentru evoluţia formei; printr-o astfel de comparaţie s-ar putea preciza, prin pilde, progresul realizat nu numai de limbă, ci şi de expresia poetică, prin intelectualizarea şi rafinarea imaginii. Această cercetare

ar fi interesantă şi pentru poeţii de azi; într-o literatură de imagism exagerat, s-ar vedea de câtă forţă se poate bucura imaginea rară, topică şi armonioasă.”

Eugen LOVINESCU (*Opere*, V.9, p.396-400)

[...]”d-l Pillat a urmărit în SATUL MEU să ne dea schema unei monografii poetice a Miorcanilor. Judecata noastră nu trebuie să piardă din ochi acest semn de pe fruntea poetului. În poeme de câte două catrene fiecare, d-l Ion Pillat încheie un colţ de sat, o reflecţie, un personaj. În spaţiul a două strofe poezia sa de multe ori tânjeşte ca un copil sănătos într-o curticică fără zare — poezia sa care era învăţată cu ţarina, cu valea despletită, cu orizontul. Dar d-l Pillat le-a voit astfel de data aceasta. Privite ca viniete lirice ale unui peisaj rural, aceste poeme în miniatură au un farmec original. Ele se pot grupa în câteva serii, din care cea mai bogată cuprinde variante pe laitmotivul, am zice inasimilării sufleteşti” (Ex.: *Proprietarul, Secretarul primăriei*) [...]

”Ne aflăm mai curând în faţa unor epigrame indirecte — căci executantul e pus să se flageleze singur — în care poanta finală trădează o intenţie satirică. Alteori intenţia aceasta se realizează pe două planuri, cum e în dipticul celor doi preoţi — unul de modă nouă... (popa Breazu) "şi părintele Niculai preot de modă veche” [...]

”Dar peste această serie, căreia i-am putea zice epigrame politice, se înalţă o alta mai aproape de sufletul nostru, pentru că lasă mai mult loc imaginei, deci poeziei. E acea serie de personificări sumare, cu strălucirea fugitivă a licuricilor de-a lungul unei şosele luată în goana trăsurii, dar al căror farmec nu place mai puţin. Aşa sunt de pildă: *Hora şi Prutul* şi *Crâşma şi Uliţa satului* şi *Iazul*” [...]

"Iar o a treia serie gravează, cu o artă ce ţine pasul interpretului în lemn, ce ilustrează volumul de faţă, figuri dintr-un album romantic, cu liniile puţin şterse, cu umbrele întinse, aproape de ceaţa originară din care talentul d-lui Ion Pillat le-a scos la lumină: şi *Anisia* si *Joldea Contrabandistu* şi *Iliuţ, orbul satului* şi *Baba Vişa*" [...]

”Şi iată cum un poet adevărat îşi poate permite orice capriciu. Miniatura nu exclude arta, mai ales când a ieşit din aceeaşi mână, obişnuită să se aplice şi operelor mari”.

PERPESSICIUS (*Ion Pillat. Satul meu* (Cartea vremii), în *Opere*, vol. II, p. 152-153.)

”Cu BISERICA DE ALTĂDATĂ, apărută în 1926, avem de-a face cu o dezvoltare a atitudinii tradiţionaliste, în forma unei poezii de emoţie şi de pitoresc ortodox. Întâmpinăm desigur aci, una din cele mai de seamă realizări ale tradiţionalismului ortodox al *Gândirii* şi desigur al liricii noastre contemporane. Pentru a ne convinge dealtfel cu cât peisajul muntenesc a fost mai fecund pentru poet, considerarea acestui nou volum al lui Ion Pillat este absolut necesară [...] Volumul se deschide cu *Drumul magilor*, bucăţi de idilă mânăstirească, cu tăceri, clarităţi şi purităţi care nu-şi găsesc asemănarea. Totul devine acolo sărbătoresc [...] revelaţii ale clopotului şi ale toacei în tăcere, consunând cu inima pornită să bată deodată mai tare. Niciodată penelul lui Pillat nu s-a înmuiat în culori mai delicate şi n-a trasat contururi mai pure. Niciodată emoţia n-a pătruns într-atâta tabloul, cu un mai just sentiment al echilibrului [...] De cele mai multe ori regăsim, în epoca aceasta, acuarela cu tonurile ei mai delicate şi claritatea ei. Pillat e în adevăr un pictor al atmosferei şi al luminii [...]. Darul vizual al lui Pillat este cu atât mai remarcabil cu cât el nu se dezvoltă niciodată în paguba audiţiei. Puterea sa reprezentativă e atât de bogată şi poate să îmbrăţişeze universul sensibil prin mai multe laturi deodată, încât unele din poeziile sale cum sunt: *Mânăstire, Arhondaricul, Toaca*, trăiesc deopotrivă pentru ochiul şi urechea cititorului [...].”

Povestirea Maicii Domnului [...] întruneşte o seamă de poezii în care se desfăşoară viaţa Mariei, de la naşterea şi copilăria ei, prin episodul juruirii şi al bunei-vestiri, până la minunata ei procreaţie, până la jalea nespusă a mamei şi până la adormirea şi înălţarea ei [...]. Succesiunea acestor etape a îngăduit comparaţia cu *Marien Leben* a lui Rainer Maria Rilke. Înrâurirea lui Rilke asupra lui Pillat pare a se fi exercitat în primul rând în sugerarea motivului şi stabilirea momentelor în care el se dezvoltă. Sunt apoi unele episoade ale povestirii, cum e acela cu Iosif care a apărut întâi la Rilke. Supărarea bănuitorului Iosif, intervenţia Îngerului, raze de înţelegere care îi pică atunci în suflet vin direct din *Argwohn Iosephus* al lui Rilke. Dar peste aceste apropieri câte deosebiri! Rilke este un poet de inspiraţie catolică şi tablourile pe care el ni le zugrăveşte sunt deseori dependente de iconografia italiană[...]. Originalitatea lui Pillat este de a fi dat evocărilor sale un cadru românesc şi anume al acelui colţ de ţară muntenească din proximităţile Florichii, cu cătunele pitite sub dealuri, cu livezi care

urcă cu Negoiul şi Piatra Craiului în zare. Personajele sunt ţărani munteni din aceleaşi părţi, purtând haina lor albă, opincile şi opreagul [...] rasă de ciobani tălmăcind semnele cerului [...]. Această prelucrare a legendei sfinte cu elemente româneşti, exprimă fericit chipul de receptare a creştinismului de către ţăranul nostru [...]. Poetul care altădată călătorea în versurile sale, către ţinuturi îndepărtate, pentru a găsi expresia trăirilor lui de aci, ca atunci când găseşte atâtea echivalenţe exotice şi istorice pentru peisajul de stepă al Miorcanilor, execută acum mişcarea contrarie, aducând către noi vechea legendă orientală, dându-i o realitate cu atât mai simţită cu cât simbolurile ei vecinice descoperă posibilităţi permanente ale sufletului local. A fost un punct de doctrină adeseori afirmat de tradiţionalismul românesc, că poezia noastră nu poate ajunge la expresia universală decât prin dezvoltarea notei naţionale. Această idee îşi găseşte acum o ilustrare fericită în **Povestea Maicii Domnului** [...].

Tudor VIANU (*Studii şi portrete literare. Poezia lui Ion Pillat*., p.74, p. 76, p. 77, p. 78, p. 79.)

”Pillat face parte din familia poeţilor horaţieni, depănând intuiţia timpului ireparabil, cu regretul insistent după copilărie şi adolescenţă, mai apoi cu presimţământul morţii, fatală finalitate a curgerii vremii, cu ireversibila ei lege, provocând totuşi o senină şi temperată melancolie: viziunea lui porneşte totuşi de la acelaşi izvor clasic, ca şi al lui Alecsandri, a cărui vână horaţiană este vizibilă numai în şerpuirea unui cochet epicureism cum îl atestă *Pastelurile* şi idila dramatizată în *Fântâna Blanduziei*. Pastelul lui Pillat se deosebeşte însă de graţioasa carte ilustrată a Mirceşteanului, de tablourile dinamice, auditive şi vizuale ale lui Coşbuc ca şi de pictura pe sticlă a lui Adrian Maniu.

Scrise între **1906-1910**, poemele din *Casa amintirii* sunt deseori eminesciene, în armonia strofii şi în limbaj, chiar dacă nu eminescianizează prin atitudinea sentimentală; ceea ce este însă mai interesant decât această fatală contaminare, la un debutant atât de apropiat în timp de prezenţa vie a *Luceafărului* — este apariţia sensibilităţii pillatiene, obsedat de peisajul familial de amintire şi de natura autohtonă. Poeme ca *Întoarcere, Casa amintirii, La culesul viei, Târziu de toamnă* şi *Lanterna magică* — prefigurează cu surprinzătoare siguranţă formală, deşi nu cu aceeaşi încordare şi noutate a expresiei — afirmarea

maturităţii lirice din PE ARGEŞ ÎN SUS. Într-atât sunt de preţioase aceste indici, încât nu este de mirare că din matca lor îngustă a crescut, mai târziu, debitul lor elegiac, răsucit prin alte şi alte accente, până la cele din urmă poeme, încadrate în peisajul clasic şi în spiritul greco-latin, a căror patină livrescă este totuşi animată de acelaşi suflu horaţian, adiind din prelungire, din PE ARGEŞ ÎN SUS; ea nu e semnul unui pseudoclasicism, ci mai curând, o realizare a ciclurilor precedente, de peregrinare erotică şi mitologică şi de exerciţiu parnasian [...]

În PE ARGEŞ ÎN SUS, poemul, strofa şi versul se organizează definitiv şi definit, iar magismul încordat acordă inteligenţă artistică şi rezonanţă elegiacă într-un univers, în care lucrurile, natura în aspectul ei pitoresc, locul natal, familia şi amintirile fuzionează desăvârşit; în cadrul lor, contemplaţia capătă o semnificaţie mai largă, depăşind atât autohtonia cât şi pitorescul, prin sentimentul timpului care fuge, al regretului după copilărie şi adolescenţă — stare de suflet normală, clasică, în care tristeţea nu devine niciodată disperare şi în care o lumină mediteraneeană dă umbrelor înseşi o transparenţă senină[...]

De-aici înainte, putem spune că poetul experienţelor formale îşi pune în lumină polul pozitiv al acestei însuşiri şi necurmate strădanii; lirica pillatiană îşi va spori cadrul, îşi va varia motivele, îşi va reitera mijloacele tehnice, îşi va căuta şi rafina o expresie cât mai definită şi definitivă a universului ei moral, îşi va relua şi prelungi rezonanţele elegiace şi va izbuti să filtreze o lumină mediteraneeană, în transparenţa melancoliei care, parcă îi cristalizează viziunea, deşi evocă tocmai senzaţia fugitivă a timpului".

Pompiliu CONSTANTINESCU. (În loc de articolul referitor la PE ARGEŞ în SUS, cuprins în *Scrieri* vol. 4, am preferat, ca mai complet, studiul *Ion Pillat autohton şi universal,* în *Ion Pillat, amintiri despre om şi poet...* **(p. 111-114)**

"Ion Pillat a fost, în adâncul firii lui, un clasic. *Limpezimi* se numeşte unul din volumele lui de poezii. E un titlu care se potriveşte întregii lui opere poetice. Dar limpezimea nu exclude adâncimile, ba chiar, dimpotrivă, le însoţeşte de multe ori. Adâncimea limpede este însuşirea de căpetenie a clasicismului.

În poezia lui Pillat adâncimea apare, de obicei, nu atâta în ce priveşte conţinutul, cât mai ales în ce priveşte arta versului, meşteşugul for-

mal. Există o adâncime a formei poetice pe care nu toţi poeţii o au. La această adâncime ajungi printr-o vocaţie nutrită îndelung cu studiu şi perfecţionată prin muncă. [...]

Pillat a cunoscut adâncimea formei şi a lucrat necontenit ca s-o realizeze. Cu fiecare nou volum, preocuparea adâncimii formale se arată la el tot mai puternic, cu rezultate tot mai sigure şi mai frumoase.

Citind multe din poemele lui, cineva ar putea crede că ele au ţâşnit dintr-o dată perfecte, din inspiraţia poetului, ca Venus din spuma marii. Cercetătorul atent îşi dă seama însă că aceste poeme limpezi şi armonioase au fost pregătite cu un meşteşug care este cu atât mai preţios, cu cât urmele lui nu se mai văd.

Tonul face, într-o mare măsură, poezia. Deasupra conţinutului se ridică un sens subtil, pe care îl simţi direct şi adânc, ca apropierea pădurii, ca boarea unei ape nevăzute, ca un fior intraductibil în vorbe inteligibile.

Sunt în Pillat multe poeme din care acest fior de poezie adâncă se desprinde. [...]

Pillat întrebuinţează ritmuri variate. Totuşi, preferinţa lui se îndreaptă mai ales către versul de patrusprezece silabe şi către endecasilab. Versul liber (care apare numai în câteva poeme, ca *Timpul* din culegerea *Pe Argeş în sus*, sau *Mit* din *Ţărm pierdut*) nu se potriveşte cu firea lui clasică iubitoare de simetrie, de echilibru, de armonie, fire care preferă de obicei:

O vrajă de pilaştri şi de proporţii drepte.

Faţă de revărsările lirice din poeme ca *Bătrânii* şi altele din prima jumătate a operei lui, ultimele volume ale lui Pillat cuprind, în general, poeme mai scurte. Se observă o tendinţă spre concizie. Poetul preferă tot mai mult poemul scurt de cinci sau şase strofe şi, îndeosebi, sonetul. Totuşi, în multe locuri, apar, o dată cu această stricteţe a expresiei, o imprecizie voită a rimei, uneori chiar asonanţe, ceea ce dă un efect ciudat, interesant [...]

Este în poezia lui Pillat o ştiinţă a versului pe care puţini poeţi români o cunosc. Pillat concepe poezia numai organizată, cu ritm şi rimă, cu o cadenţă sigură, cu vers cântător, bine împlinit, fără alte lacune şi şchiopătări decât acelea pe care el însuşi le-a voit şi care contribuie la un efect anumit. Concepţia aceasta este singura justă în ce priveşte poezia. Fără îndoială, poezia de conţinut există şi indepen-

dentă de vers. Pagini de mare valoare poetică se găsesc în atâţia artişti ai prozei, de la Chateaubriand la Sadoveanu. Dar forma cea mai potrivită pentru poezie rămâne mereu versul, în ciuda tuturor atacurilor pe care, în toate literaturile lumii, versul le-a suferit de vreo jumătate de secol încoace. Pillat a sprijinit prin vocaţia lui adâncă, prin lirismul lui fecund, prin meşteşugul lui subtil, versul românesc ameninţat să cadă în ruină.

Deşi firea lui înclina spre versul rimat, Pillat a scris şi mai multe poeme în versuri albe, îndeosebi poeme de inspiraţie antică, în care versul alb este, într-adevăr, potrivit. Dar aceste poeme sunt excepţii, unele din ele foarte izbutite. În arta poetică a lui Pillat, versul cu rimă bogată, versul armonios, versul colorat şi sonor este elementul de căpetenie."

Al. PHILIPPIDE. (*Consideraţii confortabile*, p.193-197)

"[...] Pillat este un tradiţionalist, un melancolic şi un entuziast al autohtoniei, însă nu un *simplu* apologet al virtuţiilor sau culorilor indigene. Lirica lui, scrie Adrian Anghelescu, în studiul introductiv al ediţiei Cornelia Pillat, nu se confundă cu un tradiţionalism îngust ori un paseism de tip sămănătorist. Întocmai ca la Proust — iar studiul lui Adrian Anghelescu poartă semnificativul titlu *Farmecul evanescent al melancoliei* — elementele de bază ale operei pillatiene (Gopilăria, Casa părintească, Amintirea) sunt alcătuitoare de Mit-Arhetip, iar nu teme comune pentru revărsări de sentimentalism. Adrian Anghelescu se referă îndeosebi la Proust, nu la Mauriac. "Ca şi pentru Proust, amintirea trecutului, a acelui timp mitic al copilăriei este însoţită de sentimentul fragilităţii vieţii şi al morţii". Remarca este justă, însă citarea lui Mauriac se impune şi ea. Dealul, podgoria, câmpia: iată "motivele" inspiraţiei la Florica, la Miorcanii Dorohoiului, la Izvorani. Dar podgoria deîndată cheamă Malagarul lui Mauriac, după cum şi Casa părintească (privitor la autorul *Destinelor* s-a putut vorbi de *casele fugitive*) ori Copilăria reprezintă modelele (simbolice, structurale) caracteristice romanului maurician (*Le mystere Frontenac* e un exemplu hotărâtor). Florica este un Malagar românesc ("Via grea de rodul în care se concentraseră, parcă, toată lumina verii ce amurgea şi miresmele toamnei ce-şi făcea tot mai simţită prezenţa..." e iată un tablou întru totul potrivit şi *landelor* din proximitatea Bordeauxului), dealul de la Florica este

un arhetip poetic aşijderea arhetipului imagistic de la Poiana Mărului pentru pictorul Horia Bernea, conacul de la Florica îşi are echivalentul în solida locuinţă a familiei hanseatice Buddenbrook (şi stă în contrast cu baladinul vers rilkean: *Wer sich kein Haus gebaut hat*...).

[...] Individualitatea poetică şi originalitatea reacţiilor psiho-sensibile se afirmă, se vădesc în *Pe Argeş în sus*. Atunci, într-adevăr, nestingherite, nesfioase, vor stăpâni dealul, podgoria şi câmpia, cele trei elemente ale "pământului" devenit focar primordial pentru contemplaţie; atunci peisajul românesc îşi va dobândi preeminenţa însă nu *în sine*, ci întrucât e sorginte şi "câmp magnetic" al unor senzaţii proprii: melancolia vieţii, scurgerea ireparabilă a timpului, duioşia mâhnită a înserării, a serilor de toamnă, a privirii obiectelor pieritoare, inefabila obsesie a trecutului. Şi, desigur, întrucât generează o îndrăgire crescândă a spaţiului natal, a obiectelor, clădirilor şi fiinţelor care-l configurează, fiindcă oglindeşte mersul prin timp al omului şi dă acestei rapide evanescenţe măcar puţină stabilitate şi concreteţă.

Oare nu într-o aceeaşi măsură este peisajul proustian de francez şi autohton? Ori al lui Mauriac? Ori de german şi de nativ al lui Thomas Mann? [...]

Ion Pillat, aşadar, nu e un "simplu" tradiţionalist ori peisagist; e — ca şi Proust, Francois Mauriac ori Thomas Mann — un "normal" perfect încadrat în societatea, vremea şi predaniile mediului, un "normal" care, totuşi, a înţeles (a "ştiut") prea bine, a pătruns şi el — ca şi ceilalţi trei mari scriitori cărora l-am alăturat — universul "anormal" şi reflectant al poeziei, artei, creaţiei de-a doua. Peisajele copilăriei, împrejurările unei vieţi comode şi neaventuroase, încadrarea în sistemul convenţiilor societăţii din care a făcut parte, simpatia şi consideraţia purtate poeţilor altor graiuri şi glii, intima legătură (fidelă, aproape dureroasă) cu "materialităţile" ambiante, strunirea pornirilor temperamentale nu i-au fost stavile ori oprelişti, ci incitări spre biruirea ritmului monoton al existenţei, spre păşirea în acel domeniu — diferit, parabolic, straniu, anormal — generic şi vag denumit artă."

N. STEINHARDT: *Reeditarea lui Ion Pillat*. (Transilvania, XIII (1984), nr. 4, p. 38-39)

"Aceasta este una din cele mai frumoase cărţi de poezie din toată literatura română. Dar s-a petrecut şi cu Pillat ceea ce se petrece mereu

cu Eminescu (păstrând, fireşte, proporţiile), adică o analizare prin repetare şi imitaţie. Când, în fond valoarea lui Pillat e de a fi inimitabil — tradiţionalismul lui e o descoperire cu totul personală, fermecătoare la orice nouă lectură [...]

Părerea cea mai răspândită este că Pillat, fire sentimentală, devine vibrant când îşi evocă priveliştile copilăriei, renunţând la inspiraţia livrescă din primele volume. Tudor Vianu semnala succesiunea "intuiţiilor experienţei şi a culturii" în opera poetului, combinarea şi înlocuirea lor: de fapt la Pillat e vorba de o complicare a celei dintâi prin cea de a doua. Dacă evităm banala explicaţie psihologică a poeziei (care nu ne spune de ce tocmai sentimentalismul a devenit lirism), vom vedea că poezia lui Pillat nu e mai puţin "livrescă" în PE ARGEŞ ÎN SUS decât în VISĂRI PĂGÂNE. Însă livresc nu înseamnă fără contact cu viaţa, arid. Există o "perversiune" intelectuală care constă în asimilarea naturii unor elemente de cultură. Nu ne place natura ca atare, ci ceea ce spiritul nostru proiectează în ea. O bucurie naturală se preface astfel într-un sentiment estetic. Sensibilitatea noastră vibrează la imensitatea Bărăganului odobescian, la poezia Moldovei lui Creangă, la farmecul exotic al Dobrogei lui Barbu. Mirceştii, Isarlâcul, Florica nu sunt peisaje naturale, ele ţin de o geografie spirituală, sunt cetăţi imaginare. Pillat e întâi un om de cultură şi pe urmă un intuitiv şi lirica nu poate fi pricepută dacă avem superstiţia că poetul exprimă neapărat emoţii din rândul celor biografice [...] El anticipează o atitudine care va deveni generală în deceniul următor, când, prin Ion Barbu, poeţii vor descoperi că poezia îşi e sieşi suficientă. Pillat nu este încă decât un caz individual, care, de altfel, nici nu e cel dintâi: îl preced Odobescu, în *Pseudokineghetikos*, Alecsandri, Duiliu Zamfirescu, D. Anghel. Pillat are o mare conştiinţă a poeziei şi n-are spontaneitate: poeţii de mai târziu, barbienii, nu pornesc numaidecât de la o astfel de împrejurare personală. [...]

Putem spune acum că lirismul nu provine în PE ARGEŞ ÎN SUS din evocarea peisajelor copilăriei ci din emoţia reconstituirii lor în carte. [...] În *Ctitorii*, în *Cămara cu fructe*, conţinutul în sine e indiferent: valoarea constă în plăcerea spunerii, a mânuirii, căci prin cuvânt poetul îşi alcătuieşte lumea dorită. Argeş, Râul Doamnei, Negru Vodă, Florica sunt cheile magice ale creaţiei. E o poezie de rafinament şi de artificiu construită în sensul superior: *Cămara cu fructe* e perfect ro-

tundă, *Aci sosi pe vremuri* (desigur capodopera lui Pillat) plină de subtilităţi muzicale, are mişcarea unei clepsidre: timpul bunicilor s-a scurs în timpul nepoţilor, care iau totul de la capăt în forme imperceptibil modificate”.

Nicolae MANOLESCU (*Metamorfozele poeziei...*, p. 93-96)

”S-a accentuat de atâtea ori în publicistica românească: propriul, esenţialul poeziei lui Pillat îl constituie armonia desăvârşită ce se statorniceşte acum între tradiţionalism şi modernism. PE ARGEŞ ÎN SUS, ca şi în celelalte volume: SATUL MEU, BISERICA DE ALTĂDATĂ, LIMPEZIMI, ar da expresie acestui raport de forţe, ar stăpâni într-un echilibru perfect termenii vechii antinomii. Adevărat, “Arta poetică a lui Pillat suprapune rezultatul experienţei poetice a curentelor noi pe o temelie substanţial autohtonă ”./Al.Bădăuţă, *Note literare, Cartea Vremii* (v. cap. *Pillat*)/. Poetul “a asimilat modernismul, tradiţia, creind dintr-o dezarmonie, dintr-un paradox aparent o unitate vie”. (M.Ralea, *Ion Pillat, Biserica de altădată*. Rec. în *Viaţa Românească*, 1927, vol. LXIX, p. 289). “Ne-am trezit astfel în faţa unei sinteze poetice care europenizează autohtonia şi autohtonizează europeismul “ (Al. Dima, *Experienţa spirituală a lui Ion Pillat, Universul literar*, 1941, martie, 29) [...]

Să spunem că toate acestea se potrivesc de minune şi poetului nostru. Ele nu constituie însă o diferenţă specifică exclusivă în favoarea lui Ion Pillat, — ci sunt un bun comun — şi nu unul din cele mărginaşe — al unei largi întregi mişcări artistice româneşti în care trebuie să se vadă mai presus de toate un organism viu, realizarea stilistică în toată complexitatea sa şi mai puţin schema teoretică implacabil robită unei stricte consecvenţe, mai puţin linia directoare de la sine extirpată de orice compromis [...]

Pentru a trece acum la formula tradiţionalistă (înţelegând acele titulaturi ca ortodoxism, gândirism, autohtonism, folclorism spiritualizat [...] ceea ce impresionează înainte de toate în operele de temelie ale patrimoniului tradiţionalist: PE ARGEŞ ÎN SUS, POEME CU ÎNGERI (V. Voiculescu), ŢARA DE PESTE VEAC (Nichifor Crainic), CARTEA ŢĂRII (Adrian Maniu) e un anume caracter de monumentalitate, densitatea şi impetuozitatea totdeodată de catedrală desăvârşindu-se pe

măsură ce mari blocuri se suprapun în virtutea viziunii iniţiale; o puternică unitate de stil ce se revarsă asupra întregului aplicându-se şi celor mai infime componente.

[...] S-a văzut în PE ARGEŞ ÎN SUS opera unui bucolic în gen horaţian, puţin dezrădăcinat şi ahtiat după viaţa rustică, un fel de arcad al tihnei voluptoase. Dar clasicul s-a convertit pe dată — în ochii altora — în tradiţionalist iredent, datorită unor eşarfe violent afişate ca *înfrăţiarea cu pământul, comuniunea cu strămoşii*, desprinse din câteva poeme ale volumului.

În fond în articulaţiile ei cele mai subtile, cartea rămâne mai degrabă simbolistă. Aceasta în sensul că, dinamizat de un mobil artistic, înfiorat de viziune, de un elan, aplecându-se asupra unui material — româneşti acestea, autohtone — poetul se exteriorizează prin gesturi simboliste, adoptă maniera, convenienţele simboliştilor, "atacă" materia prin procedee de atelier simbolist.

Simbolistă e acea turnură spre epocă, simbolist e tot acel ceremonial, oficiat parcă în ritm de vechi menuet, pe care îl mărturisesc cele mai expresive din poemele volumului. Farmecul acestei poezii trebuie căutat în acel ritual retrospectiv, recompus din gesturi memorate, pe o singură dimensiune: a timpului, ritual cu atât mai evocator, mai nostalgic, mai indefinisabil melancolic cu cât rămâne o simplă formă din care ceea ce-i constituie substanţa s-a mistuit ineluctabil în timp.

Nu atât, aşadar, un bucolism al deprinderilor rustice, nici senzaţia voluptăţii de gurmand din poemele cu fructe şi cu cramă, cât mai cu seamă acel simulacru de punere în scenă a unor scene ce ţin de alte vremuri, dar pe care poetul le retrăieşte cu acută vivacitate [...] amintirea incursiunilor în vie şi aiurea, tot gospodărescul zgomotos de altădată sunt elemente, din care nu se mai păstrează decât gestul, paşii, ceremonialul" [...]

Cornel REGMAN (*Ion Pillat poet al tradiţiei...*,
p. 690-693;p. 695-697)

[...] "planurile pe care se dezvoltă poezia lui Pillat sunt trei: realitatea concretă, planul general simbolic şi realitatea lirică. Această operă, cum s-a mai observat, ne propune un univers domestic foarte bine structurat peste şi prin care se desăvârşeşte rotaţia anotimpurilor, împlinirea destinelor umane pe treptele vârstelor şi ale evenimentelor

capitale ale vieţii (naşterea, nunta, moartea), trecerea suflului nevăzut al timpului. [...] Coordonatele tematice ale acestui univers rotund sunt însă mai mult decât simple teme: timpul, copilăria, moartea sau peisajul reprezintă axele lui arhitectonice, astfel că poetul nu e un simplu evocator al trecutului, un cântăreţ al copilăriei, un înfiorat în faţa morţii sau un descriptiv. Pillat solicită aspectul de adâncă generalitate umană al acestor motive, are faţă de ele o poziţie filozofică, tratându-le ontologic, în ipostazele ultim abstracte. Descoperim aici un rezultat al etapei intelectuale a procesului genetic pillatian, dându-ne seama că efortul lucid al inteligenţei sale nu se consumă numai în lărgirea sau detailarea tematică, ci, mai ales, în acest proces de abstractizare. Văzute din acest unghi, temele propuse devin entităţi şi între ele se stabilesc legături fireşti. Timpul e văzut prin peisaj şi invers, astfel încât actul regăsirii Miorcanilor sau Floricăi nu ţine de sfera de experienţe specifice literaturii tradiţionaliste, nu e o simplă reîntoarcere la vatră, ci debarcarea pe un tărâm în care perspectiva oarbă şi vecinătatea zeilor tutelari ai familiei ascute la maximum apetenţa pentru ultimele abstracţiuni şi prepară sufletul pentru confruntarea cu stihiile. [...] Pillat reprezintă în istoria lirismului românesc, împotriva numeroaselor accidente sau aluviuni nesemnificative, tipul cel mai pur al cântăreţului elegiac. El ilustrează şi dezvoltă elegia pe tot parcursul manifestărilor sale; elegia sa, înnegurată de accesul la ultimile probleme ale destinului uman, e îmbărbătată, devine stenică prin încrederea în frumuseţe şi în om. Lirismul său e specific, se sprijină pe o armătură morală şi puternică, ai cărei piloni de susţinere sunt solidaritatea cu generaţiile şi cu peisajul pe care omul e chemat să-l înfrumuseţeze şi prin care e chemat să fie fericit. Zbaterea emoţională a versului său plin de miresme, sonorităţi, ecouri, provine din acel *carpe diem*, percept clasic înţeles nu în sensul unui mărunt practicism al plăcerii, ci ca o demnă recomandare adresată omului să înfrunte şi să-şi apropie toate urmările şi aspectele condiţiei umane; melancolia amintirii, tristeţea sfârşitului şi ireversibilităţii timpului, dar şi fulguirea de culoare, sunet şi mireasmă pe care fiecare clipă o pogoară asupra noastră. [...]

Versul pillatian din creaţiile sale de maturitate, în speţă din volumul PE ARGEŞ ÎN SUS, este un vers amplu cu bogate rezonanţe şi cu limpidităţi de cristal. Sistemul său metric este unul strict clasic, cu

prea puţine excepţii, întrucât practica versului alb poetul pare a şi-o însuşi din filiera clasică, iar structura prozodică şi de concepţie a fiecărei poezii se menţine în aceeaşi factură: poezii articulate în toate componentele lor, rotund închegate, sunând plin şi armonios; în toate poeziile lui ideea e netă, precisă, adâncă. Şi totuşi ceea ce comunică această operă este mai mult decât impresia exterioară, culoare şi sunet. Însuşindu-şi unele canoane ale academismului poetic, prin rezultatele emoţionale ale artei sale, Pillat se manifestă ca un profanator de canoane. Căci, departe de a fi distant academică sau didactică, rezultanta lirică a operei lui comunică fiorul, apropiat de mister al marilor şi măruntelor corespondenţe din univers. Facilitatea versului său, impresia că el se lasă înţeles de la prima lectură, este o cursă pe care ne-o întinde sintaxa sa ortodoxă şi imagistică, aparent accesibilă. Adâncirea lecturii ne duce în faţa unor rafinamente de expresie în domeniul imagisticii şi a unui zid aproape de netrecut al concepţiei. Chiar când sensurile poeziei pillatiene se desfoliază până la ultimul, rămâne aburul nelămurit al emoţiei dată de apropierea unor înţelesuri profunde, grave şi vechi ca nişte mistere. În fond, ca sensibilitate, subtilitate şi nuanţare, lirismul pillatian se află în vecinătatea celui modern care năzuie să comunice misterul muzical, neînţeles al sufletului uman şi al raporturilor sale cu universul. [...]

Ceea ce explică armonia şi poate chiar perfecţiunea acestei opere nu e atât echilibrul atâtor muchii opozante din domeniul expresiei sau al orientării literare; sunetul ei inspiră ca o melodie şi definitiv, încărcătura ideatică şi emoţională provin mai întâi de toate din armonioasa confluenţă a factorilor ei constitutivi: univers concret, realitate lirică şi planul general simbolic, fiecare în parte e conceput şi realizat pe principiul unor raporturi armonice pe care am încercat să le definim: confluenţa lor însăşi este armonică, astfel că poezia lui Ion Pillat bazată pe un sistem complex şi suprapus de armonii, în mod necesar nu putea să sune altfel decât sună, ca o muzică a armoniei".

Mircea TOMUŞ (*Prefaţă la Ion Pillat. Poezii. Antologie* de Dinu Pillat..., p. XXII, XXIV, XXV, XXVII).

[...] "Adept al poeticii moderne este Pillat prin calea aleasă de el pentru "prelucrarea" amintirilor, a stărilor iniţiale de comuniune cu peisajul autohton. Pe acest traseu al memoriei afective, la începuturi

se află Strămoşul mitic, depozitarul de senzaţii în stare pură, care — antropologic vorbind — se confundă cu infantilitatea avidă de Natură. Din acest unghi de vedere, relaţia cu spaţiul "copilăriei pierdute" capătă semnificaţie ontologică, prăpastia din ce în ce mai adâncă între Strămoş (Fiinţa iniţială, Eroul Exemplar, Copilul Liber) şi Urmaş (Fiinţa Neputincioasă, Insul Obişnuit, Adultul Claustrat) despărţind la urma urmei două posibilităţi de stăpânire a realului. Urmaşul încearcă să refacă universul Strămoşului, iar posibilităţile sale se bizuie pe datele sintezei mitico-poetice, datorate "întârzierii" cu care sunt solicitate amintirile ancestrale şi individuale. Amânarea are consecinţe contradictorii. Pe de o parte, distanţează Urmaşul de Strămoş, le anulează legăturile directe, ceea ce duce la mărginirea unuia şi la mitizarea celuilalt, prin neintervenţia unor acte care să întreacă sau să egaleze în măreţie pe cele făptuite de iniţiator. Pe de altă parte, contrastul permite Urmaşului să localizeze impresiile "vechi", să dea o coerenţă mitică "epicii" încredinţate lui, o "epică" simplă, în fond, circulară, urmărind un ciclu vital exemplarizat prin chiar naturaleţea sa. Povestindu-l, Urmaşul se implică direct în acest scenariu închis, caută să-l imite, să-l rescrie întocmai. Intervine aici un aşa-numit "*complex al fiului risipitor*". Neputinţa de a renunţa la vatra părintească, la locul venerat în care fiecăruia îi este împlântată seminţia, este specifică celor ce resimt necesitatea continuităţii de atitudine şi comportament, din tată în fiu, şi care, oricâte meandre le-ar aduce viaţa, se gândesc mereu la *întoarcerea* acasă, spre a reînnoi şi tălmăci aici, numai aici, exemplul de stabilitate al înaintaşilor. [...] Regretul întârzierii, al îndepărtării fără ţel de domeniul de acţiune al Strămoşului mitic este una din dominantele liricii pillatiene, care se va prelungi până spre volumul LIMPEZIMI. [...]

”Să remarcăm că tot componentul intimităţii este cel ce permite transmiterea obiceiurilor din bătrâni, rămase ca simple rituale, unele cu totul particulare şi tocmai prin asta nespus de scumpe. Ritualul, cu mijloacele sale de a "reînvia" o schemă iniţiatică, impune anumite rigori bine ştiute, ce nu admit inovaţii de nici un fel. Or, tocmai atari rigori, îndelung selectate, permit o rapidă mutaţie spre "înapoi", de vreme ce — învăluite în vrajă — umbrele trecutului se amestecă, ”în seara ce coboară“, cu fiinţele care le evocă (”*N-auzi cum sună paşii lor de odinioară?*”). [...]

Avem astfel circumscrisă geneza unui reactiv inconştient care, la Pillat, consumă însăşi credinţa şi dragostea faţă de pământul natal, faţă de o tradiţie care concepe viaţa în concordanţă cu ciclicitatea şi ritmurile naturii, cu Creaţia în stare pură, pusă în mişcare de o matrice telurică activă cu cei ce cred în fecunditatea ei şi i se sacrifică. Strămoşul este un arhetip, în poetica pillatiană, care înglobează puterea comuniunii cu răsunetul tainic al acestei Genitrix, într-o totalitate sacră, dătătoare de har [...]

Perpetuarea schemelor iniţiatice făurite într-o anterioritate glorioasă prin faptele ei erotice conferă vrajă şi inefabil acestei poezii care îşi elaborează savant contururile, prin imitarea unei primitivităţi înţelepte şi ţinând cu străşnicie la legile ei nobile".

Cristian LIVESCU (*Introducere în opera lui Ion Pillat...*, p. 257, p.261, p. 282).

"Traditionalism" (nu şi "ortodoxism"), un tradiţionalism de convenţie, mimetic, contrafăcut, conţine SATUL MEU, volum apărut la doi ani după PE ARGEŞ ÎN SUS şi în care poetul îşi devine propriul epigon. Cartea e un soi de monografie a Miorcanilor [...] Bucăţile, sunt construite cerebral, manierismul, preţiozitatea, carenţa vibraţiei fiind manifeste.

[...] Perfecţia execuţiei celor mai multe piese nu poate fi însă negată. Se găsesc în SATUL MEU efigii de bună calitate, definiţii pregnante, notabile construcţii imagistice, care, dacă nu conţin, în înţelesul superior al cuvântului, poezie, rămân foarte izbutite produse de artizanat. *Vlad plugarul, Părintele Niculai* sunt chipuri de medalii. În alte bucăţi (*Ştrul Leiba, Ilinca lui Ion, Anisia, Baba Vişa, Iliuţ, orbul satului*), se întocmesc măşti lugubre şi tragice. Câte o definiţie e nu numai plastică, dar şi sugestivă, aproape tulburătoare. A cimitirului de exemplu. [...] Frecvente sunt imaginile graţioase, miniaturile executate cu gingăşie şi umor. Unele par nişte exerciţii în vederea "poemelor într-un vers" viitoare. *Stâlpii de telegraf* înfloresc în toamnă cu rândunele: "*Un fel de frunze negre cu piept nins*". Altundeva rândunicile aşezate pe firele aceloraşi stâlpi sunt "s*criitura sonoră*" *a unui* "*Dumnezeu — pesemne caligraf*". "Suflate în aur ruginiu de soare, norii de vară sunt "*icoane împărăteşti* expuse pe *ceru-n asfinţit*". 0 turmă de oi păscând e omologată cu un joc de domino: "*Pe câmpul neted, ca pe o masă verde,/ Un joc de*

domino s-a răsturnat". Un brotac: "*O frunză verde a sărit din iarbă*". Primăvara e o zână a belşugului: "*Am săgetat în sat cu rândunele/ Şi ncondeiez poienile cu flori.*"

Dumitru MICU (*Ion Pillat*, în *Gândirea şi gândirismul...*, p. 475-476)

"În căutarea unor repere pentru situarea istorico-literară a poeziei lui Pillat, numele care revine cel mai frecvent este al lui **V.Alecsandri**: un **Alecsandri** transpus "prin tot progresul de sensibilitate şi prin toate prefacerile limbii pe care le-au putut înfăptui cincizeci de ani de evoluţie" **(E. Lovinescu)**. Sugestivă, această caracterizare e valabilă îndeosebi pentru etapa "tradiţionalistă" a creaţiei, inaugurată cu *Pe Argeş în sus*: între Mirceşti şi Miorcani sau Florica, apropierile de univers poetic sunt numeroase, ca şi între temperamentele clasic-echilibrate ale celor doi pastelişti, evocatori nostalgici şi senini ai unei lumi patriarhale. Poet prin excelenţă livresc, Pillat este însă mai aproape de experienţa lirică macedonskiană: într-o perioadă de tranziţie a liricii româneşti, deschisă spre înnoirile începutului de secol, dar păstrând reminiscenţe din alte vremuri, el are, ca şi **Macedonski** (al cărui cenaclu l-a frecventat), o curiozitate ieşită din comun pentru mişcarea formală a poeziei. Înainte de a întreprinde explorarea propriului subiect creator, Pillat simte nevoia recapitulării unui itinerar anterior al poeziei, exersându-se şi verificându-se în modele confirmate. În *Mărturisirile* din 1942 (publicate în *Revista fundaţiilor regale*), poetul recunoaşte el însuşi că "de la 1910 până la 1918, poezia [lui] a fost deviată din matca ei naturală printr-o transplantare livrescă şi un aport străin."

"Transplantarea livrescă" însemnase parcurgerea mai multor formule în circulaţie la începutul secolului, îndeosebi din zona poeziei parnasiene şi simboliste. Pillat pare a avea pentru moment vocaţia unui "restaurator", a unui conservator de muzeu poetic, reconstituind vocea "obiectivă", impersonală a poeziei din imediata apropiere, cu o tehnică impecabilă a versificaţiei aplicată în registrele cele mai diverse. Nota dominantă a acestei etape de început e dată de parnasianism, de la care Pillat preia cultul formei perfecte, năzuinţa de asimilare a poeziei cu pictura şi, în general, accentul pus pe evocarea plastică a obiectului, gustul pentru peisajele şi culturile exotice. Direcţia clasicizantă a simbolismului francez îi putea oferi si ea anumite sugestii, şi de fapt nu puţine sunt temele simboliste dezvoltate de Pillat în mani-

eră parnasiană. De la *Visări păgâne* la *Grădina între ziduri*, pasiunea "caligrafierii" unor asemenea poeme e evidentă: poetul imită cu îndemânare forme ale poeziei vechi persane (*Din rubaiyatul lui Yussuf*), reface fine stampe japoneze (*Din samisen*), ori fresce renascentiste (*Fresca din Urbio*), transcrie reverii clasicizante (*Centaurii, Sonete corintiene*), evocă vastele întinderi ale stepelor asiatice (*Krum cuceritorul, Cântecele stepei*), — dar se exersează şi în transpunerea stărilor sufleteşti într-o tehnică analogă picturii impresioniste (mai ales în volumul *Amăgiri*) ori reia, în diferite variante, temele evaziunii simboliste. Întoarcerea la "matca naturală" are loc odată cu publicarea, în 1923, a volumului *Pe Argeş în sus*. Ciclul *Casa amintirii*, datat 1906-1910, schiţase deja câteva din motivele lirice ale acestei cărţi, iar *Grădina între ziduri* marcase de asemenea o apropiere de universul "moşiei" şi al "ogorului strămoşesc" (v. poezia *Călătorul*). Tradiţionalismul lui Pillat coincide, în liniile sale mari, cu al altor poeţi din primele decenii ale veacului — de la **Goga** şi **Iosif**, până la **Voiculescu** şi chiar **Blaga**. În fond, poetul reface şi el un itinerar străbătut şi impus ca valoare simbolică înaintea lui: drum al întoarcerii într-un univers de care se înstrăinase o vreme şi pe care încearcă să-l regăsească. "Dezrădăcinatul" caută să prindă iar rădăcini în solul uitat, chemat de nostalgia reintegrării în cosmosul dintâi şi apăsat de un tipic sentiment de "vinovăţie". Motivele lirice ale rătăcirii şi întoarcerii sunt esenţiale şi definitorii în *Pe Argeş în sus* ("Am rătăcit pe piatra cetăţilor haine / Şi m-am jucat cu anii cum alţii zvârlă mingi"), însă motivaţia lor e alta decât aceea a poeziei sămănătoriste. Poetul nu poate trăi drama fiului de ţăran înstrăinat de ai săi în lumea ucigătoare de suflet a oraşului şi nici nu va suferi, ca ***Blaga***, de răul veacului, proiectat în dimensiunile de amplă rezonanţă ale "tristeţii metafizice". "Vina" sa mărturisită stă într-un fel de întârziere de a lua cunoştinţă de adevărata sa natură şi de spiritualitatea unui popor cu care se voia solidar. Pillat are, sociologic vorbind, conştiinţa vinovată a unui "absenteist" ce-şi descoperă culpa şi încearcă o regenerare devotându-se în împlinirea unor "datorii uitate", ca la poporanişti. O asemenea situare nu poate fi totuşi decât foarte relativă, căci elementul istorico-social nu e direct prezent în opera lui; el îşi personalizează şi impersonalizează în egală măsură atitudinea: impregnată de biografie, poezia din *Pe Argeş în sus* e în acelaşi timp expresia unei meditaţii mai generale, de factură clasică, în

care particularul e ridicat la categorial. “ Înstrâinarea “ e la Pillat esenţialmente culturală, mai precis literară, poetică, — o înstrăinare în poemele altora. Mobilul deliberat al poeziei va fi aşadar recuperarea simbolică a “ vetrei “, prin abandonarea falselor drumuri şi “ctitoria” unei vieţi ce se identifică cu poezia. În ansamblul lor, poemele acestei cărţi au putut fi situate în categoria “pastelului psihologic”: peisajul devine un pretext de meditaţie asupra efemerităţii existenţei umane şi a statorniciei naturii, un agent al rememorării unui trecut, cu alte cuvinte al reînvăţării de sine. Poetul nu descrie atât un colţ de natură, cât se priveşte contemplând, citind peisajul. În universul închis în cercuri concentrice, pornind de la “casa amintirii” spre “sat şi ţară“ (M.Tomuş), motivele lirice ale toamnei şi amintirii sunt cele mai caracteristice pentru meditaţia pillatiană senin-melancolică, precum a tuturor clasicilor. Poezie muzicală, ordonată în ritmurile elegiace ale “alexandrinului românesc”, ea beneficiază şi de rafinamentul notaţiei plastice, evocatoare, în care condeiul poetului se exersase de timpuriu. Pillat are plăcerea cuvântului vechi şi a expresiei cărturăreşti montate cu efecte stilistice remarcabile în rama poemului (v. de ex. *Aci sosi pe vremuri,* capodopera sa), iar utilizarea decorativă a unor elemente de limbaj popular dă şi ea, un plus de culoare discursului liric. Acestui punct culminant al creaţiei îi urmează însă o fază mai puţin semnificativă valoric, în interiorul aceluiaşi “tradiţionalism”. *Satul meu* — încercare de a contura “harta lirică” a satului românesc văzut pe coordonate arhaice, într-o suită de poeme-monolog alcătuite invariabil din câte două catrene, suferă de monotonia oricărei sistematizări excesive. E o deficienţă ce reapare în volumul *Biserică de altădată* (1926), în programatica autohtonizare a evenimentelor biblice evocate în ciclul *Povestea Maicii Domnului*. În ipostază de “iconar “, poetul înregistrează totuşi câteva reuşite prin stilizarea imaginii în genul picturii naive şi perfecta asimilare a limbajului liric popular. Dacă volumul *Limpezimi* (1932) mai prelungeşte oarecum atmosfera şi peisajele din *Pe Argeş în sus* (v. ciclul *Calendarul viei*), cărţile următoare (*Caietul verde, Scutul Minervei, Ţărm pierdut* sau *Umbra timpului*) marchează o interiorizare reflexivă a poeziei lui Pillat. Eliberată de constrângerile unei versificaţii care a putut fi numită “metronomică” (*Vl. Streinu*), mai mobilă, aşadar, în planul expresiei, elegia pillatiană atinge unul dintre nivelele sale cele mai înalte (v. *Elegiile din Caietul verde*).

Rămânând în esenţă aceleaşi, temele de meditaţie tipice pentru poezia clasică (aci variaţii la adagiul horaţian cunoscut) se pătrund de culorile biografiei poetului. Faptul se observă şi în evocările "ţărmului pierdut" al Helladei ori în sonetele din *Scutul Minervei*, dându-se astfel măsura distanţei faţă de reconstituirile impersonale din faza parnasiană. O notă aparte în ansamblul acestei creaţii o dau controversatele *Poeme într-un vers*, dintre care nu puţine constituie, prin notaţia concentrată a câte unei impresii, nuclee de iradiere a unei întregi atmosfere lirice. Foarte întinsă şi, prin forţa lucrurilor, inegală, opera poetică a lui Pillat trasează, în mic, diagrama principalelor momente din evoluţia poeziei româneşti pe direcţia ei clasicizantă; fără a ignora unele din cuceririle cele mai noi ale lirismului european, ea le asimilează cu moderaţie, subordonându-le unui ideal de armonie şi echilibru. Acestea sunt, dealtfel, şi coordonatele pe care Pillat aşază definiţia a ceea ce el numeşte "tradiţia vie".

Ion POP (*Scriitori români, mic dicţionar*, p. 376)